Strateġija Nazzjonali għall-Prevenzjoni tas-Suwiċidju f'Malta

2025-2030

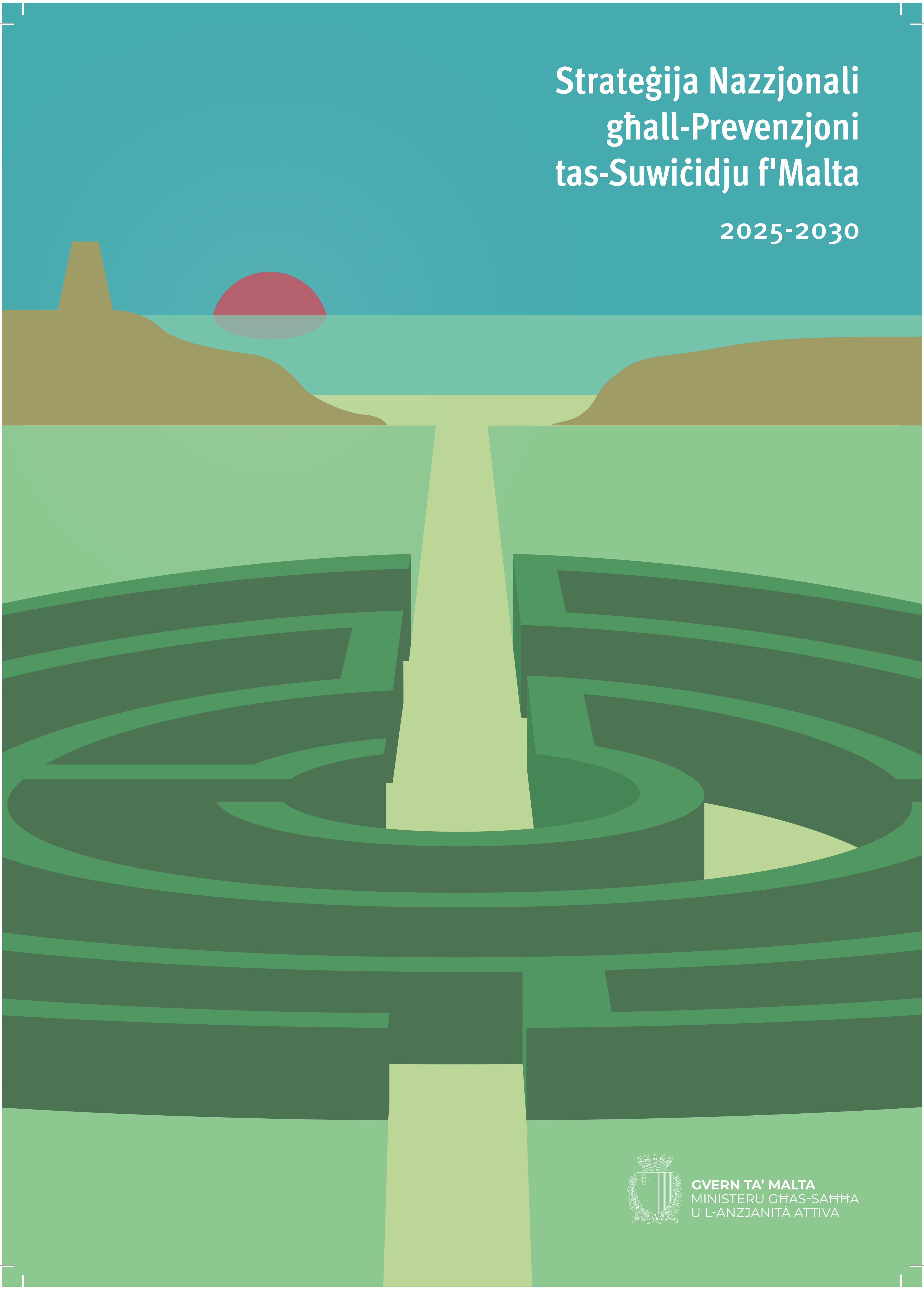

GVERN TA' MALTA
MINISTERU GĦAS-SAĦĦA
U L-ANZJANITÀ ATTIVA

Teżisti l-Għajnuna

Li taħseb, titgħallem, taqra, u titkellem dwar suwiċidju jista jkun diffiċli. Jekk ikollok ħsibijiet koroh, għandek tkun taf li hemm għajnuna li tista' tikseb faċilment. Jekk għandek bżonn l-għajnuna, jekk jogħġbok aċċessa l-appoġġ li teħtieġ.

M'għandekx għalfejn tistħi li tesprimi t-tħassib u d-diffikultajiet tiegħek.

Servizzi 24/7

Helpline Nazzjonali għas-Saħħa Mentali
Għal ħsibijiet ta' suwiċidju, problemi tas-saħħa mentali, solitudni, appoġġ emozzjonali

Ċempel mingħajr ħlas fuq **1579**

Il-Linja ta' Appoġġ tal-Fondazzjoni għas-Servizzi tal-Ħarsien Soċjali
Għal vjolenza domestika, abbuż, jekk ma jkollokx saqaf fuq rasek u għal problemi ta' droga, alkoħol u logħob tal-azzard

Ċempel mingħajr ħlas **179**

Servizzi ta' Emerġenza
Għas-servizzi tal-ambulanza, tal-pulizija u tal-protezzjoni ċivili

Ċempel mingħajr ħlas **112**

Is-Servizz Psikjatriku ta' Emerġenza
Għal eżamijiet u evalwazzjonijiet psikjatriċi ta' emerġenza minn tobba u infermiera speċjalizzati fis-saħħa mentali.

Aċċessibbli permezz tad-Dipartiment tal-Emerġenza fl-Isptar Mater Dei, l-Imsida

Servizzi ta' Outreach u Terapija għall-Prevenzjoni tas-Suwiċidju (SPOT)
Is-servizzi SPOT (Suicide Prevention Outreach and Therapeutic Services) jipprovdu appoġġ lil dawk li ġew affettwati minn suwiċidju (persuni li tilfu lil xi ħadd), lil nies li ppruvaw jagħmlu suwiċidju tliet xhur qabel daħlu fis-servizz, u lil persuni li jbatu minn ħsibijiet ta' suwiċidju.

Żur https://victimsupport.org.mt/spot/ għal aktar tagħrif jew ikkuntattja lil Victim Support Malta fuq +356 2122 8333 jew b'email lil info@victimsupport.org.mt

Din l-istrateġija ġiet żviluppata minnn professjonisti tas-saħħa mentali, fi ħdan **il-Ministeru għas-Saħħa u l-Anzjanità Attiva** permezz tal-parteċipazzjoni tagħhom fl-Azzjoni Konġunta ImpleMENTAL; inizjattiva dwar l-Implimentazzjoni tal-Aħjar Prattiki fl-oqsma tas-Saħħa Mentali u l-Prevenzjoni tas-Suwiċidju.

Rikonoxximenti

Nirringrazzjaw profondament lil dawk kollha li kkontribwew għal din l-Istrateġija Nazzjonali Għall-Prevenzjoni tas-Suwiċidju – l-istejjer, id-dedikazzjoni, u l-għarfien espert tagħkom jispiraw it-tama u l-bidla. Flimkien, naffermaw il-valur ta' kull ħajja u l-impenn komuni tagħna lejn soċjetà ta' appoġġ u magħquda.

Il-Kap Eżekuttiv
Servizzi Nazzjonali tas-Saħħa Mentali
Ministeru għas-Saħħa u l-Anzjanità Attiva

Dedika

Kull ħajja mitlufa minħabba s-suwiċidju

hija ħajja mitlufa żejda.

Din l-istrateġija hija ddedikata għal

dawk il-persuni kollha li tilfu ħajjithom minħabba s-suwiċidju,

dawk il-persuni kollha li ppruvaw itemmu ħajjithom,

dawk il-persuni kollha li jikkunsidraw li jtemmu ħajjithom, u

dawk il-persuni kollha li tilfu lil xi ħadd li jħobbu minħabba s-suwiċidju

Werrej

Prefazzjoni viii

Konsultazzjoni Pubblika x

Sommarju Eżekuttiv xi

Definizzjonijiet xv

Lista ta' Taqsiriet xvi

01 Daħla
- Fatturi Determinanti tas-Suwiċidju 04
- Fatturi Determinanti Lokali tas-Suwiċidju 05
- Statistika Lokali Dwar is-Suwiċidju 07

02 Servizzi Nazzjonali tas-Saħħa Mentali
- Is-Sistema tas-Saħħa Mentali 13
- Is-Servizzi Nazzjonali tas-Saħħa Mentali 17
- Servizzi Speċjalizzati 17
- Servizzi ta' Emerġenza għal Persuni fi Kriżi ta' Saħħa Mentali 18

03 Involviment tal-Partijiet Ikkonċernati

Kollaborazzjoni ma' Partijiet Ikkonċernati Oħra 22

Promozzjoni tas-Saħħa Mentali u Prevenzjoni 22

Investiment fis-Servizzi tas-Saħħa Mentali u t-Twassil Tagħhom 22

Appoġġ lill-Ħaddiema tal-Kura tas-Saħħa Mentali 22

04 Strateġija ta' Implimentazzjoni

Koordinazzjoni u Organizzazzjoni 25

Appoġġ u Trattament 28

Ristrizzjoni tal-Mezzi tas-Suwiċidju 41

Prevenzjoni u Attivitajiet ta' Promozzjoni tas-Saħħa 48

Assigurazzjoni tal-Kwalità u Espertezza 52

Referenzi 55

Appendiċi

Ideat Żbaljati u Fatti Dwar is-Suwiċidju 59

Sommarju tas-Servizzi tas-Saħħa Mentali 61

Lista ta' Partijiet Ikkonċernati Kkonsultati 67

Pjan ta' Azzjoni 71

Prefazzjoni

L-Onorevoli Dr Jo Etienne Abela

MD MRCS FRSCEd MPhil FEBS MP

Ministru għas-Saħħa u għall-Anzjanità Attiva

Huwa ta' sinifikat kbir li qegħdin nippreżentaw l-ewwel Strateġija Nazzjonali Għall-Prevenzjoni tas-Suwiċidju. Din l-istrateġija tibni fuq il-qafas stabbilit mill-Istrateġija għas-Saħħa Mentali Għal Malta 2020 - 2030, li enfasizzat l-impenn tal-Gvern li jipprijoritizza s-saħħa mentali u l-benesseri tal-popolazzjoni tagħna.

Din l-istrateġija, imfassla biex tiġi implimentata matul il-ħames snin li ġejjin, tindirizza kemm l-isfidi li qed jevolvu kif ukoll dawk emerġenti, filwaqt li tirrifletti r-realtajiet li qed niffaċċjaw fil-livelli lokali u globali. Filwaqt li Malta tirreġistra waħda mill-inqas rati ta' mwiet b'suwiċidju fl-Ewropa (ikklassifikata fit-tieni post flimkien mal-Greċja fl-2017), huwa essenzjali li jiġi rikonoxxut li kull ħajja mitlufa għas-suwiċidju hija traġedja profonda. Ir-riperkussjonijiet jestendu lil hinn mill-individwu, u jħallu impatt dejjiemi fuq il-familji, il-ħbieb, u l-komunità usa'. Il-prevenzjoni tas-suwiċidju hija responsabbiltà kollettiva, li teħtieġ pjan komprensiv, iffukat fuq is-soċjetà u b'kollaborazzjoni sħiħa mill-Gvern.

Il-Gvern jibqa' sod fid-dedikazzjoni tiegħu għall-benesseri tal-individwi kollha, u joffri network robust ta' servizzi ta' intervent f'każi ta' kriżi. Dawn jinkludu l-24/7 Emergency Psychiatric Service aċċessibbli permezz tad-Dipartiment tal-Emerġenza fl-Isptar Mater Dei, il-Crisis Resolution and Home Treatment Team, il-Crisis Intervention Home Treatment Service għat-tfal u l-adolexxenti, u l-helpline tal-1579.

Stadju importanti ewlieni f'dan l-impenn huwa l-għoti ta' kura integrata u ċċentrata fuq l-individwu biex jissaħħaħ l-aċċess għas-servizzi tas-saħħa mentali u jinkisbu l-aħjar riżultati. Qed isiru pjanijiet biex tiġi stabbilita Acute Psychiatric Unit (APU) ġdida fil-viċinanza tal-Isptar Mater Dei biex tilqa' fiha individwi li jkollhom sfidi akuti ta' saħħa mentali. Barra minn hekk, żona psikjatrika apposta fi ħdan id-Dipartiment tal-Emerġenza fl-Isptar Mater Dei se tiżgura mmaniġġjar effiċjenti u xieraq ta' emerġenzi psikjatriċi. Għal aktar appoġġ, l-ispeċjalisti fil-mediċina tal-familja ngħataw is-setgħa ta' preskrizzjoni għal mediċini anti-depressanti u ansjolitiċi u se jirċievu taħriġ komprensiv biex jindirizzaw aħjar il-ħtiġijiet tas-saħħa mentali fil-komunità.

Din l-istrateġija ġiet żviluppata b'attenzjoni, iggwidata minn riċerka bbażata fuq evidenza xjentifika u b'mod partikolari mill-esperjenzi u n-narrattivi ta' dawk affettwati mis-suwiċidju, li għalihom nestendu l-gratitudni tagħna mill-qalb. Ħalli din l-istrateġija sservi ta' sinjal ta' tama għall-individwi li qed jiffaċċjaw sfidi ta' saħħa mentali, filwaqt li tenfasizza li l-appoġġ huwa disponibbli faċilment. M'hemm l-ebda mistħija li tfittex l-għajnuna.

Konsultazzjoni Pubblika

Il-Ministeru għas-Saħħa u għall-Anzjanità Attiva pproduċa l-Istrateġija Nazzjonali għall-Prevenzjoni tas-Suwiċidju 2025-2030. Din l-istrateġija hija l-ewwel waħda għal Malta u ġiet prodotta bħala waħda mir-riżultati tanġibbli tal-parteċipazzjoni tas-Servizzi Nazzjonali tas-Saħħa Mentali fl-Azzjoni Konġunta ImpleMENTAL. Fl-abbozzar tal-Istrateġija, is-Servizzi Nazzjonali tas-Saħħa Mentali kellhom laqgħat ma' Bord Konsultattiv li ġie ffurmat apposta magħmul minn esperti minn ministeri u setturi differenti. Barra minn hekk, saret konsultazzjoni qabel il-pubblikazzjoni ma' aktar minn 40 parti kkonċernata ewlenija, inklużi diversi ministeri, entitajiet, Organizzazzjonijiet Nongovernattivi (NGOs, non-governmental organisations) u individwi li tilfu lil xi ħadd u/jew li kienu affettwati mis-suwiċidju. L-istrateġija qed titressaq għal proċess ta' konsultazzjoni usa' u nistennew bil-ħerqa s-sottomissjonijiet tiegħek.

Perjodu Konsultattiv

Il-pubbliku ġenerali u organizzazzjonijiet soċjali ċiviċi huma mistiedna sabiex jipprovdu feedback fuq il-miżuri proposti f'dan id-dokument konsultattiv inizjali fuq il-portal uffiċjali **publicconsultation.gov.mt**.

Is-sottomissjonijiet jistgħu jsiru fuq il-formola tal-feedback disponibbli fuq l-istess portal.

Il-kontribuzzjoni tiegħek tiżgura li din l-istrateġija tipprovdi gwida u azzjonijiet neċessarji sabiex tagħti s-saħħa lil pazjenti bi problemi mentali diffiċli, jiġi provdut ambjent ta' appoġġ, u inkomplu niżviluppaw kura ċċentrata fuq il-bżonnijiet speċifiċi tal-persuna.

Sommarju Eżekuttiv

Is-suwiċidju huwa problema tas-saħħa pubblika sinifikanti u kumplessa li tieħu l-ħajja ta' aktar minn 700,000 persuna kull sena (WHO, 2021). Is-suwiċidji jistgħu jiġu evitati. Hemm għadd ta' miżuri li jistgħu jittieħdu fil-livelli tal-popolazzjoni, tas-sottopopolazzjonijiet u individwali biex jiġu evitati s-suwiċidji u l-attentati ta' suwiċidju. It-tnaqqis fil-mortalità mis-suwiċidju ġie prijoritizzat bħala mira globali mill-Organizzazzjoni Dinjija tas-Saħħa (WHO, World Health Organization), wara li ġie deskritt bħala indikatur fl-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli tan-Nazzjonijiet Uniti (NU) taħt il-mira 3.4 (NU, 2017), fit-Tlettax-il Programm ta' Ħidma Ġenerali 2019–2023 tal-WHO (NU, 2017) u fil-Pjan ta' Azzjoni dwar is-Saħħa Mentali 2013–2020 tal-WHO (WHO, 2013). Bit-tfassil ta' tali miri, il-WHO għandha l-għan li tipprevjeni it-traġedja tas-suwiċidju milli tippersisti li tinvadi l-ħajja ta' miljuni ta' individwi bit-telf ta' xi ħadd li jħobbu (WHO, 2021).

Din hija l-ewwel strateġija nazzjonali għall-prevenzjoni tas-suwiċidju għal Malta, li ġiet prodotta mis-Servizzi tas-Saħħa Mentali, taħt l-awspiċi tal-Ministeru għas-Saħħa u għall-Anzjanità Attiva, f'kollaborazzjoni ma' partijiet ikkonċernati stmati minn diversi dixxiplini. L-inklużjoni ta' esperti b'esperjenza fil-proċess ta' konsultazzjoni saħħet ħafna t-tifsira u d-direzzjoni ta' din l-istrateġija. Il-konsultazzjonijiet ma' professjonisti u aġenziji mill-oqsma tas-saħħa, is-saħħa mentali, il-benesseri soċjali, l-edukazzjoni, l-infurzar tal-liġi, il-midja, u gruppi emarġinati pprovdew viżjoni komprensiva għal sforzi estensivi ta' prevenzjoni tas-suwiċidju u ta' intervent bikri.

Din l-istrateġija tibni fuq il-prinċipji u l-azzjonijiet li fuqhom hija bbażata l-Istrateġija għas-Saħħa Mentali għal Malta 2020-2030 (il-Ministeru għas-Saħħa, 2019), li tinkludi impenn lejn approċċ li jinkludi l-gvern kollu għall-prevenzjoni tas-suwiċidju. Din l-istrateġija hija ppjanata fuq perjodu ta' ħames snin sal-2030, minħabba li d-demografika tal-popolazzjoni nazzjonali tagħna qiegħda tinbidel malajr u din tinvolvi implikazzjonijiet għall-kura tas-saħħa mentali, fejn dejjem għandu jitqies il-kuntest tal-multikulturaliżmu dejjem jikber tagħna u l-effetti varjati ta' wara l-COVID-19.

L-implimentazzjoni b'suċċess ta' din l-istrateġija tinvolvi

Attivitajiet konġunti u kollaborazzjoni transfruntiera minn diversi ministeri, aġenziji pubbliċi, u organizzazzjonijiet volontarji biex jipprovdu pjan ta' azzjoni komprensiv għall-prevenzjoni tas-suwiċidju fil-livell nazzjonali.

L-għoti ta' appoġġ u trattament f'waqtu u suffiċjenti lil persuni f'riskju ta' suwiċidju u lil dawk li jieħdu ħsiebhom.

Taħriġ tal-gwardjani, servizzi robusti ta' emerġenza u stabbilizzazzjoni, immirati lejn il-gruppi l-aktar f'riskju. Dawn l-istrateġiji jikkumplimentaw strateġiji mmirati lejn aktar restrizzjoni tal-mezzi tas-suwiċidju.

Kuxjenza soċjali aħjar u titjib fil-litteriżmu dwar is-saħħa mentali.

Sforzi mtejba f'attivitajiet ta' promozzjoni tas-saħħa mentali u prevenzjoni.

Titjib tal-prattiki tal-ġbir tad-data u l-pubblikazzjoni ta' rapport annwali dwar il-mortalità mis-suwiċidju biex jiġu infurmati l-politiki, il-programmi, u s-servizzi futuri.

Definizzjonijiet

Suwiċidju

Iċ-Ċentri għall-Kontroll u l-Prevenzjoni tal-Mard (CDC, Centers for Disease Control and Prevention) jiddefinixxu s-suwiċidju bħala "mewta kkawżata minn imġieba dannuża minn persuna fuqha nnifisha b'intenzjoni li tmut bħala riżultat tal-imġieba" (Crosby et al., 2011).

Ħsibijiet ta' Suwiċidju

Is-CDC jirreferu għal ħsibijiet ta' suwiċidju bħala "ħsibijiet li wieħed jagħmel aġir relatat mas-suwiċidju", li jistgħu jinkludu l-ħsieb dwar, il-kunsiderazzjoni, jew l-ippjanar ta' suwiċidju (Crosby et al., 2011).

Intenzjoni ta' Suwiċidju

Is-CDC jirreferu għal intenzjoni ta' suwiċidju bħala l-eżistenza ta' evidenza (espliċita u/jew impliċita) li fil-mument tal-korriment l-individwu kellu l-ħsieb li joqtol lilu nnifsu jew xtaq imut, u li l-individwu fehem il-konsegwenzi probabbli tal-azzjonijiet tiegħu (Crosby et al., 2011).

Pjan ta' Suwiċidju

Is-CDC jirreferu għal pjan ta' suwiċidju bħala ħsieb dwar azzjoni li tinbeda mill-persuna stess li tiffaċilita aġir li bih il-persuna tagħmel ħsara lilha nnifisha, li jinkludi aġir ta' suwiċidju organizzat, bħal deskrizzjoni ta' perjodu ta' żmien u tal-metodu li jkun sa jintuża (Crosby et al., 2011).

Attentat ta' Suwiċidju

Is-CDC jiddefinixxu attentat ta' suwiċidju bħala "aġir mhux fatali u potenzjalment dannuż imwettaq mill-persuna nnifisha bl-intenzjoni li tmut kawża tal-aġir, li tista' tirriżulta f'korriment jew le" (Crosby et al., 2011).

Korriment Mhux Suwiċidali Lilek Innifsek (NSSI, Non-Suicidal Self-Injury)

Is-CDC jiddefinixxu l-NSSI bħala "aġir imwettaq mill-persuna nnifisha apposta li jirriżulta f'korriment jew il-potenzjal ta' korriment lilek innifsek" mingħajr evidenza impliċita jew espliċita ta' intenzjoni ta' suwiċidju (Crosby et al., 2011). Eżempji komuni ta' NSSI jinkludu l-qtugħ, il-ħruq, il-grif, it-tħabbit jew id-daqqiet, u l-biċċa l-kbira tan-nies li jkorru lilhom infushom jużaw aktar minn metodu wieħed (Klonsky et al., 2014).

Ħsara Intenzjonata Lilek Innifsek

Il-ħsara intenzjonata lilek innifsek ħafna drabi tiġi definita bħala li tkorri jew tweġġa' lilek innifsek apposta, bl-intenzjoni li tmut jew mingħajrha. Il-ħsara intenzjonata lilek innifsek tiġi f'ħafna forom, u taffettwa lil nies minn sfondi, etajiet u stili ta' ħajja differenti. Ir-raġunijiet għall-ħsara lilek innifsek huma differenti għal kull persuna u spiss ikunu kumplessi (l-Istitut Awstraljan tas-Saħħa u l-Benesseri, 2024).

Lista ta' Taqsiriet

A&E
Accident and Emergency

AMSR
Assessing and Management of Suicide Risk

CDC
Centres for Disease Control and Prevention

ĊTC
Ċentru Tommaso Chetcuti

CAPES
Child and Adolescent Psychiatric Emergency Service

CYPS
Child and Young People's Services

CAYS
Child, Adolescent and Youth Services

CSDH
Commission on Social Determinants of Health

CMHTs
Community Mental Health Teams

CTO
Community Treatment Order

CSA
Correctional Services Agency

CRHT
Crisis Resolution Home Treatment

CIHT
Crisis Intervention and Home Treatment

DKGS
Dar Kenn Għal Saħħtek

DHIR
Directorate for Health Information & Research

ECT
Electroconvulsive Therapy

ECS
Electronic Case Summaries

EPS
Emergency Psychiatric Service

EHIS
European Health Information Survey

ESPAD
European School Survey Project
on Alcohol and Other Drugs

EU
European Union

FSWS
Foundation for Social Welfare Services

GGH
Gozo General Hospital

HPDP
Health Promotion and Disease Prevention Directorate

KGH
Karin Grech Hospital

KPIs
Key Performance Indicators

LGBTIQ+
Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Intersex and Queer

MAOT
Malta Association of Occupational Therapists

MAPN
Malta Association of Psychiatric Nurses

MAP
Malta Association of Psychiatrists

MCP
Malta Chamber of Psychologists

MCAST
Malta College for Arts, Science and Technology

MGRM
Malta Gay Rights Movement

MPPB
Malta Psychology Profession Board

MDH
Mater Dei Hospital

MHA
Ministry for Health and Active Ageing

MCH
Mount Carmel Hospital

MDTs
Multi-Disciplinary Teams

NCISH
National Confidential Inquiry into Suicide and Homicide by People with Mental Illness

NHIS
National Hospitals Information System

NMHS
National Mental Health Services

NSSS
National School Support Services

NGOs
Non-Governmental Organisations

NSSI
Non-Suicidal Self-Injury

OECD
Organisation for Economic Co-operation and Development

PLS
Psychiatry Liaison Service

RAWA
Recovery and Wellbeing Academy

SVPR
Saint Vincent De Paule Residence

SOGIGESC
Sexual Orientation, Gender Identity, Gender Expression and Sex Characteristics

SMR
Standardised Mortality Rate

SDGs
Sustainable Development Goals

TMS
Transcranial Magnetic Stimulation

UN
United Nations

WHO
World Health Organization

YPU
Young People's Unit

01 Daħla

Is-suwiċidju huwa problema tas-saħħa pubblika sinifikanti u kumplessa li tieħu l-ħajja ta' aktar minn 700,000 persuna kull sena (WHO, 2021).

Huwa fost il-kawżi ewlenin tal-mewt madwar id-dinja, b'mod partikolari fost iż-żgħażagħ li għandhom bejn 15 u 29 sena, li fosthom is-suwiċidju jibqa' t-tieni l-akbar kawża tal-mewt (WHO, 2021).

Minħabba l-piż globali persistenti tas-suwiċidju, l-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli (SDGs,. Sustainable Development Goals) tan-Nazzjonijiet Uniti inkorporaw xi miri relatati mas-suwiċidju. L-Għan 3 tal-SDGs huwa li "jiġu żgurati ħajjiet f'saħħithom u jiġi promoss il-benesseri għal kull persuna ta' kull età". Barra minn hekk, il-Mira 3.4 tal-SDGs għandha l-għan li tnaqqas terz tal-mortalità prematura minn mard li ma jittiħidx sal-2030, permezz tal-prevenzjoni, it-trattament u l-promozzjoni tas-saħħa mentali u l-benesseri. Fi ħdan il-Mira 3.4, ir-rata ta' suwiċidju hija indikatur (3.4.2) (NU, 2017).

Huwa stmat li jsiru aktar minn 20 attentat ta' suwiċidju għal kull mewta b'suwiċidju (WHO, 2021). Studju tal-Organizzazzjoni Dinjija tas-Saħħa li sar minn Nock et al. (2008) jistma l-prevalenza transnazzjonali tul il-ħajja (żball standard) ta' ħsibijiet, pjanijiet u attentati ta' suwiċidju għal 9.2% (0.1), 3.1% (0.1), u 2.7% (0.1), rispettivament. Fis-17-il pajjiż kollha li pparteċipaw f'dan l-istudju, 60% tat-tranżizzjonijiet minn ħsibijiet ta' suwiċidju għal pjan u attentat ta' suwiċidju seħħew fl-ewwel sena wara li bdew il-ħsibijiet.

Fl-2020, kien hemm 47,252 mewta minħabba ħsara intenzjonata lilhom infushom fl-UE, li jikkorrispondu għal 0.9% tal-imwiet kollha rrappurtati dik is-sena. Dan huwa l-ekwivalenti ta' medja ta' 10.2 imwiet għal kull 100,000 ruħ fil-popolazzjoni. Bħala medja, kien hemm kważi 11-il mewta għal kull 100,000 abitant li rriżultaw minn suwiċidju fl-UE fl-2016.

Fl-2017, fost l-Istati Membri tal-UE, Malta u l-Greċja kellhom it-tieni l-inqas rata standardizzata ta' mwiet għas-suwiċidju (it-tnejn 5 imwiet għal kull 100,000 ruħ). Ċipru kellu l-inqas rata standardizzata ta' mwiet (4 imwiet għal kull 100,000 abitant) filwaqt li l-Litwanja rreġistrat l-ogħla rata ta' suwiċidju b'26 mewta għal kull 100,000 abitant (Eurostat 2020).

Il-korriment lilek innifsek b'mod mhux suwiċidali (NSSI, Non-Suicidal Self-Injury) huwa aġir ta' suwiċidju ieħor li huwa l-aktar komuni fost l-adolexxenti u l-adulti żgħażagħ. Metaanaliżi riċenti minn Xiao et al. (2002) uriet li l-NSSI huwa assoċjat ma' prevalenza globali ogħla tul il-ħajja (sa 22.0%) fost il-popolazzjonijiet iżgħar. L-istorja tul il-ħajja tal-NSSI hija konsistentement marbuta ma' riskju akbar ta' suwiċidju (Grandclerc et al., 2016), bir-riċerka fost il-popolazzjonijiet iżgħar tindika żieda ta' bejn tliet darbiet u erba' darbiet fil-probabbiltà ta' attentat ta' suwiċidju (Szmajda et al., 2023; Hamza & Willoughby, 2016). Kemm fl-adolexxenti kif ukoll fl-adulti, ir-rati ta' NSSI huma l-ogħla fost il-popolazzjonijiet psikjatriċi, b'mod partikolari persuni li jirrapportaw karatteristiċi assoċjati ma' diffikultajiet emozzjonali, bħal affettività negattiva, depressjoni, ansjetà, u regolazzjoni ħażina tal-emozzjonijiet (Klonsky et al., 2014).

Is-suwiċidju jista' jipproduċi "katina ta' effetti", minħabba l-impatt mifrux tiegħu fuq il-komunità kollha tal-individwu li jmut b'suwiċidju. Madankollu, il-persuni affettwati bl-aktar mod drammatiku huma dawk l-eqreb tal-persuna li tkun mietet b'suwiċidju (jiġifieri, il-familja, il-ħbieb, il-kollegi, u/jew sħabhom tal-klassi).

Dawk bi mġiba suwiċidali ħafna drabi ma jfittxux l-għajnuna peress li s-suġġett tas-suwiċidju spiss ikollu ħafna stigma, u jwassal għall-mistħija u nuqqas ta' ftehim (WHO, 2019). Hemm ħafna ideat komuni sterjotipati u stigmatizzanti rigward is-suġġett tas-suwiċidju. Fl-Appendiċi 1 hemm lista ta' miti u fatti dwar is-suwiċidju. L-Inkjesta Konfidenzjali Nazzjonali tar-Renju Unit dwar is-Suwiċidju u l-Omiċidju minn Persuni b'Mard Mentali (NCISH, 2018) kif ukoll studji sistematiċi u metaanalitiċi (Walby et al., 2018; Stene-Larsen & Reneflot, 2017; Luoma 2002) juru li huma biss bejn kwart u terz tal-persuni li jmutu bis-suwiċidju li jkunu f'kuntatt mas-servizzi tas-saħħa mentali fis-sena qabel il-mewt b' suwiċidju. Ir-rati ta' kuntatt mal-kura tas-saħħa primarja huma ogħla, bejn 45% (Luoma, 2002) u 80% (Stene-Larsen & Reneflot, 2017). Madankollu, it-tobba tal-kura primarja huma f'riskju sinifikanti li ma jindunawx biżżejjed bir-riskju ta' suwiċidju peress li rarament jiġu mħeġġa jiskrinjaw għal suwiċidju meta l-ilment li jsir ikun ta' natura medika (Osborne et al., 2023; Horowitz et al., 2009).

Il-piż finanzjarju u ekonomiku stmat tas-suwiċidju jvarja skont ir-reġjun, il-metodoloġija u l-ambitu tal-istudji ta' riċerka. Madankollu, l-istudji jindikaw b'mod konsistenti li s-suwiċidju jimponi spejjeż sostanzjali fuq is-soċjetà. L-ispejjeż diretti normalment jinkludu l-infiq fuq il-kura tas-saħħa relatat mat-trattament mediku, ir-rispons ta' emerġenza, u s-servizzi ta' koroner. L-ispejjeż indiretti jinkludu t-telf tal-produttività minħabba mewta prematura, tnaqqis fil-parteċipazzjoni fil-forza tax-xogħol, u l-katina ta' effetti fuq il-familji u l-komunitajiet (Segar et al., 2024).

Doran & Kinchin (2014) esploraw l-impatt tas-suwiċidju taż-żgħażagħ billi vvalutaw is-snin ta' ħajja mitlufa, is-snin ta' ħajja produttiva mitlufa, u l-valur ekonomiku tal-produttività mitlufa. Fl-istudju tagħhom tal-2014, sabu li madwar 6,912-il żagħżugħ u żagħżugħa li jgħixu fl-aktar pajjiżi żviluppati fid-dinja tilfu ħajjithom kawża ta' suwiċidju. Dawn l-imwiet li setgħu jiġu evitati rriżultaw f'telf ta' 406,730 sena ta' ħajja u spiża ta' $5.53 biljun fi dħul ekonomiku mitluf, bl-ispiża medja tas-suwiċidju stmata għal $802,939 għal kull persuna għal kull pajjiż.

Barra minn hekk, studju mwettaq fl-Irlanda minn Kennelly (2007) stima li l-ispiża ekonomika tas-suwiċidju kienet aktar minn €906 miljun fl-2001 u aktar minn €835 miljun fl-2002 (fi prezzijiet tal-2001). Dan huwa ekwivalenti għal ftit inqas minn 1% tal-prodott nazzjonali gross fl-Irlanda għal dawk is-snin. Aktar reċentement fi Franza, Segar et al. (2024) ikkonkludew li l-ispejjeż u l-piż totali tas-suwiċidji u l-attentati ta' suwiċidju kienu stmati għal €18.5 biljun u €5.4 biljun, rispettivament, esklużi l-ispejjeż relatati mal-piż ta' dawk li jieħdu ħsiebhom. L-ispejjeż diretti kienu stmati għal €566 miljun u €75 miljun, rispettivament, filwaqt li l-ispejjeż indiretti kienu €3.8 biljun u €3.5 biljun, rispettivament. Ir-riċerkaturi jissuġġerixxu li l-interventi tas-saħħa pubblika relatati mal-prevenzjoni tas-suwiċidju jistgħu potenzjalment jiffrankaw ħafna flus.

Ir-riċerka relatata mal-etjopatoġenesi tal-imġieba suwiċidali hija sostanzjali u ġew proposti diversi mudelli ta' tbassir u teoretiċi (Díaz-Oliván et al., 2021). Il-WHO (2023) u ċ-Ċentri għall-Kontroll u l-Prevenzjoni tal-Mard (CDC) (2021) iddelineaw diversi fatturi bijopsikosoċjali u ekonomiċi li jżidu r-riskju ta' suwiċidju. Madankollu, għandu jiġi rikonoxxut li l-fatturi ta' riskju jamplifikaw ir-riskju ta' suwiċidju għal popolazzjoni sħiħa tul il-ħajja kollha, iżda ma jipprevedux suwiċidji individwali fi kwalunkwe mument partikolari (Royal College of Psychiatrists [RCPsych], 2020). Dan huwa l-aktar minħabba l-okkorrenza relattivament rari tas-suwiċidju (Wasserman 2016; Gibbons 2013) u l-valur ta' tbassir pożittiv baxx konsegwenti tal-fatturi ta' riskju għas-suwiċidju (McHugh et al., 2019; Carter et al., 2017).

Il-WHO għalhekk hija tal-parir li l-prevenzjoni tas-suwiċidju ma tistax issir minn persuni jew organizzazzjonijiet li jaħdmu f'silos. Minflok, il-prevenzjoni tas-suwiċidju teħtieġ appoġġ mill-komunità kollha peress li l-komunità nnifisha tinsab fl-aħjar pożizzjoni biex tidentifika l-ħtiġijiet u l-prijoritajiet lokali. Il-komunitajiet jistgħu joffru appoġġ lill-persuni f'riskju u lill-familji tagħhom, iqajmu kuxjenza u jiġġieldu l-istigma, u b'hekk inaqqsu r-riskju ta' suwiċidju u jsaħħu l-fatturi protettivi. Barra minn hekk, il-komunitajiet irawmu sens ta' appartenenza u jipproteġu lill-persuni f'riskju mis-suwiċidju billi jibnu konnessjoni soċjali u jrawmu strateġiji adattivi biex wieħed ikampa (WHO, 2019; Coppens et al., 2014).

Meta jitqiesu dawn il-fatti impressjonanti, is-suwiċidju huwa pperċepit bħala xi ħaġa preventibbli, b'mod partikolari meta jkun hemm fis-seħħ strateġiji komprensivi u multisettorjali għall-prevenzjoni tas-suwiċidju (RCPsych, 2020). Tali strateġiji jirrikjedu kollaborazzjoni effettiva bejn is-setturi tas-saħħa u dawk mhux tas-saħħa kemm fil-livell governattiv kif ukoll f'dak mhux governattiv, b'konnessjonijiet b'saħħithom mal-midja u l-adozzjoni ta' approċċi fil-livell tal-komunità (RCPsych, 2020; WHO, 2019; WHO, 2014).

Fatturi Determinanti tas-Suwiċidju

Fatturi bijoloġiċi, psikoloġiċi, soċjali, kulturali u oħrajn jistgħu jinteraġixxu biex iwasslu għal imġieba suwiċidali. Riċerka metaanalitika riċenti minn Favril et al. (2022, 2023) iddeskriviet ir-riskju ta' mortalità mis-suwiċidju assoċjat ma' varjetà ta' dawn il-fatturi, u b'hekk ġabret fil-qosor fatturi ta' riskju prominenti għas-suwiċidju.

Id-disturbi psikjatriċi jżidu r-riskju ta' suwiċidju b'mill-inqas erba' darbiet (Favril et al., 2023; Favril et al., 2023). Id-disturbi tal-burdata, tal-personalità u psikotiċi jżidu r-riskju l-aktar, bil-probabbiltà ta' suwiċidju tiżdied b'mill-inqas tmien darbiet għal dawn id-disturbi (Favril et al., 2023; Favril et al., 2022). Id-disturbi tal-użu ta' sustanzi wkoll huma assoċjati ma' żieda fir-riskju ta' suwiċidju, għalkemm f'livelli aktar baxxi (Favril et al., 2023; Favril et al., 2022). Dawk li jweġġgħu lilhom infushom jew bi storja ta' attenat ta' suwiċidju fil-passat ukoll huma f'riskju akbar b'mod sinifikanti ta' suwiċidju (Favril et al., 2023; Favril et al., 2022). Il-fatturi ta' riskju marbuta mad-dominju tal-familja jinkludu l-istorja fil-familja ta' disturbi mentali, attentati ta' suwiċidju, u mewt b'suwiċidju (b'mod partikolari fost il-ġenituri) (Favril et al., 2022).

Ir-riskju ta' suwiċidju tipikament jiżdied b'darbtejn għal mard fiżiku kroniku jew terminali, bħall-kanċer, il-mard pulmonari ostruttiv kroniku, u l-epilessija (Favril et al., 2023; Favril et al., 2022). Ġrajjiet negattivi fil-ħajja bħal kunflitt f'relazzjoni, kunflitt relatat mal-familja, problemi legali, u abbuż iġibu magħhom riskju sinifikanti ta' mortalità minn suwiċidju (Favril et al., 2022). Il-ġrajjiet negattivi fil-ħajja li jseħħu fi żmien xahar qabel il-mewt b'suwiċidju jistgħu jżidu r-riskju ta' suwiċidju b'10 darbiet (Favril et al., 2022).

F'termini ta' fatturi soċjodemografiċi, l-iżolament soċjali (Favril et al., 2022) u l-qgħad (Favril et al., 2023; Favril et al., 2022) huma l-fatturi ta' riskju l-aktar sinifikanti għas-suwiċidju. Id-disturbi tal-burdata u s-suwiċidalità ġew marbuta b'mod qawwi mas-solitudni (McClelland et al., 2020; Beutel et al., 2017), bir-riċerka tissuġġerixxi li l-individwi li jħossuhom waħedhom huma aktar probabbli li jkollhom inqas emozzjonijiet pożittivi (Preece et al., 2021; Victor & Yang 2012) kif ukoll sodisfazzjon bil-ħajja aktar baxx u inqas reżiljenza (Zebhauser et al., 2014). Dawn il-karatteristiċi tal-aħħar instabu li huma aktar komuni fl-irġiel milli fin-nisa. Barra minn hekk, livell edukattiv baxx u status soċjoekonomiku baxx ukoll huma assoċjati ma' żieda ta' mill-inqas darbtejn fir-riskju ta' mortalità minn suwiċidju (Favril et al., 2023; Favril et al., 2022). Ir-riskju ta' mortalità minn suwiċidju jiżdied ukoll, għalkemm inqas, għal fatturi oħra bħat-twettiq ta' reat kriminali, il-kura mill-Istat fit-tfulija, u l-aċċess għall-armi tan-nar (Favril et al., 2023).

Diversi studji wrew assoċjazzjoni sinifikanti bejn id-disturbi tal-użu tas-sustanzi u r-riskju ta' suwiċidju (Borges et al., 2017; Poorolajal et al., 2016; Darvishi et al., 2015; Wilcox et al., 2004). Il-metaanaliżi ta' Poorolajal et al. (2016) uriet probabbiltà akbar ta' ħsibijiet ta' suwiċidju, attentati ta' suwiċidju u mewt minn suwiċidju għal persuni b'disturbi tal-użu ta' sustanzi, meta mqabbla mal-kontropartijiet tagħhom li huma f'saħħithom. Barra minn hekk, ir-riċerka wriet li l-użu akut tal-alkoħol meta persuna tkun qed tesperjenza ħsibijiet ta' suwiċidju jżid ir-riskju ta' attentati ta' suwiċidju (Borges et al., 2017). Minbarra dan, il-kookkorrenza ta' disturbi tal-użu ta' sustanzi u disturbi tas-saħħa mentali taggrava r-riskju ta' mġiba suwiċidali (Wilcox et al., 2004). Dawn l-istudji kollettivament jenfasizzaw l-interazzjoni kumplessa bejn l-abbuż mis-sustanzi u s-suwiċidju, u jenfasizzaw l-importanza li jiġu indirizzati ż-żewġ kwistjonijiet fl-isforzi preventivi u ta' intervent.

Il-fatturi determinanti soċjali, li inizjalment ġew introdotti mill-Kummissjoni tal-WHO dwar il-Fatturi Determinanti Soċjali tas-Saħħa (CSDH, Commission on Social Determinants of Health) (Solar & Irwin, 2010), juru effett fuq l-imġieba suwiċidali u li tweġġa' lilek innifsek. Il-fatturi determinanti soċjali jinvolvu politiki makroekonomiċi (jiġifieri, politiki li huma kkonċernati bl-ekonomija kumplessiva tas-soċjetà, bħall-politiki tat-tassazzjoni), politiki pubbliċi (jiġifieri, politiki li għandhom x'jaqsmu ma' kwistjonijiet soċjetali wiesgħa, bħall-kura tas-saħħa), politiki soċjali (jiġifieri, politiki kkonċernati bl-indirizzar ta' żvantaġġ, bħall-benesseri soċjali u l-akkomodazzjoni), oqfsa leġiżlattivi u/jew regolatorji, valuri kulturali u soċjetali, il-kapaċità/risponsività tas-sistema tas-saħħa u l-kopertura tal-kura tas-saħħa, u l-koeżjoni soċjali u l-kapital (jiġifieri, sa liema punt il-membri tas-soċjetà jappoġġjaw lil xulxin u għandhom għan komuni). Dawn il-fatturi determinanti huma kkultivati mill-governanza tas-soċjetà, jiġifieri l-istrutturi, il-proċessi, u l-prinċipji li jinfluwenzaw il-proċess tat-teħid tad-deċiżjonijiet tas-soċjetà (Pirkis et al., 2023). Riċessjoni ekonomika jew politiki ta' tassazzjoni li jkabbru l-inugwaljanzi jaggravaw ir-riskju ta' suwiċidju, filwaqt li l-miżuri ta' kontroll tal-inflazzjoni jew il-politiki attivi tas-suq tax-xogħol itaffu r-riskju ta' suwiċidju. Politiki pubbliċi u soċjali b'saħħithom li jindirizzaw il-fatturi determinanti soċjali tas-saħħa mentali għandhom il-potenzjal li jikkumpensaw għal fatturi ta' riskju individwali li jista' jkun li ma jkunux jistgħu jinbidlu. Għalhekk teżisti interazzjoni bidirezzjonali importanti bejn il-fatturi ta' riskju individwali msemmija hawn fuq u l-fatturi determinanti soċjali, li ma tistax tiġi injorata fil-kuntest ta' strateġiji ta' prevenzjoni ta' suwiċidju (Pirkis et al., 2023).

Fatturi Determinanti Lokali tas-Suwiċidju

Huwa rikonoxxut li hemm bżonn ta' riċerka suwiċidoloġika fil-Gżejjer Maltin. Ir-riċerka futura f'dan il-qasam hija ġġustifikata ħafna u għandha tkun prijorità ewlenija fl-aġenda lokali. Ir-riċerka hija imperattiva biex tinforma t-tfassil tal-politika futura mmirata lejn il-ħtiġijiet lokali tal-kura tas-saħħa mentali u soċjali.

Studju wieħed li rrieżamina l-evidenza disponibbli lokalment dwar il-fatturi determinanti soċjali tas-saħħa kkonferma relazzjoni inversa bejn l-istennija tal-għomor u l-kundizzjonijiet kroniċi tas-saħħa, kif ukoll relazzjoni inversa bejn l-imġieba tal-istil tal-ħajja u l-istatus soċjoekonomiku (Grima et al., 2018).

Il-parteċipanti fl-Istħarriġ Ewropew ta' Informazzjoni dwar is-Saħħa (EHIS, European Health Information Survey) mill-popolazzjoni Maltija ġew skrinjati għall-prevalenza ta' sintomi ta' ansjetà kronika u depressjoni kronika matul ħajjithom u fit-12-il xahar ta' qabel. It-Tabella 1 tiġbor fil-qosor iċ-ċifri għall-ansjetà u d-depressjoni kroniċi għall-istħarriġiet imwettqa fl-2014/5 u fl-2019/20, rispettivament (England et al., 2022; Gauci et al., 2018).

Il-pjaga soċjali tas-solitudni qiegħda tingħata aktar attenzjoni mill-akkademiċi lokali minħabba l-impatt sinifikanti tagħha fuq is-saħħa mentali u fiżika. Studju nazzjonali rappreżentattiv tal-popolazzjoni Maltija minn 11-il sena 'l fuq wera li 43.5% tal-individwi li jirrisjedu fil-Gżejjer Maltin esperjenzaw xi grad ta' solitudni (Clark et al., 2019). Minn dawn, 41.3% ħassewhom moderatament waħedhom, 1.7% ħassewhom severament waħedhom, u 0.5% ħassewhom waħedhom b'mod sever ħafna. L-istudju mwettaq mill-Fakultà għall-Benesseri Soċjali fl-Università ta' Malta enfasizza diversi fatturi assoċjati mas-solitudni fost individwi li jirrisjedu f'Malta, inkluż benesseri suġġettiva baxxa, kapaċitajiet ħżiena skont il-persuna stess li tkampa, saħħa ġenerali ħażina skont il-persuna stess, li dak li jkun jgħix waħdu, separazzjoni taż-żwieġ jew divorzju, li wieħed jormol, diżabbiltà, livell baxx ta' edukazzjoni, qgħad jew irtirar, nuqqas ta' sigurtà finanzjarja, u li wieħed jgħix f'dar taħt ipoteka (mortgage) (Clark et al., 2019).

Sar segwitu għall-istess studju f'Lulju 2022 li żvela żieda inkwetanti fil-prevalenza tas-solitudni fost il-popolazzjoni Maltija, li żdiedet minn 43.5% fl-2019 għal 54.6% fl-2022, u affettwat lil 198,198 individwu (Azzopardi, 2022). L-indirizzar tas-solitudni jeħtieġ sforzi koordinati minn korpi tal-gvern nazzjonali u lokali, organizzazzjonijiet nongovernattivi, u l-komunità akkademika. Il-kollaborazzjoni msaħħa fost dawn il-partijiet ikkonċernati hija essenzjali biex is-solitudni tiġi miġġielda b'mod effettiv u biex tissaħħaħ il-konnessjoni soċjali fis-soċjetà Maltija.

L-assoċjazzjoni bejn l-alkoħol u l-użu ħażin ta' sustanzi, u ż-żieda fir-riskju ta' suwiċidju ġiet enfasizzata qabel. Fid-data tal-EHIS tal-2019 dwar Malta, il-parteċipanti ġew mistoqsija dwar id-drawwiet tagħhom tal-konsum tal-alkoħol matul is-sena preċedenti. Ta' min jinnota li madwar 32% iddikjaraw li astjenew mill-alkoħol kompletament fl-aħħar sena jew tul ħajjithom kollha. Għal dawk li kkunsmaw l-alkoħol, 22% irrappurtaw li xorbu minn jum sa jumejn fil-ġimgħa, filwaqt li 8% indikaw li jikkonsmawh kuljum. Ix-xorb bla rażan (binge drinking), definit bħala li tikkonsma sitt xarbiet jew aktar f'okkażjoni waħda; 9% ta' dawk li wieġbu l-istħarriġ għamluh fl-aħħar sena, 46% irrapportaw xorb bla rażan inqas minn darba fix-xahar jew assolutament xejn u 31% irrapportaw li qatt ma kienu xorbu bla rażan f'ħajjithom. L-istudju żvela wkoll li 1% biss ammettew li jikkonsmaw ammont riskjuż ta' alkoħol kuljum jew kważi kuljum.

Tabella 1
Data tal-EHIS għall-prevalenza kif irrappurtata mill-parteċipanti stess tul il-ħajja u fl-aħħar 12-il xahar ta' depressjoni u ansjetà kroniċi (Gauci et al., 2018; England et al., 2022).

	Ansjetà Kronika		Depressjoni Kronika	
	2019	**2014**	**2019**	**2014**
Prevalenza tul il-Ħajja	5.0%	7.9%	4.0%	6.8%
Prevalenza fl-aħħar 12-il xahar	4.4%	6.2%	3.5%	5.3%

Il-Proġett Ewropew ta' Stħarriġ Skolastiku dwar l-Alkoħol u Drogi Oħrajn (ESPAD, European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) huwa sforz kollaborattiv fost il-pajjiżi Ewropej biex tinġabar data dwar l-użu tas-sustanzi fost l-istudenti ta' bejn il-15 u s-16-il sena. Il-metodoloġija tinvolvi kwestjonarju standardizzat mogħti lil kampjun rappreżentattiv ta' studenti f'kull pajjiż parteċipanti. L-istħarriġ ikopri diversi aspetti tal-użu tas-sustanzi, inkluż l-alkoħol, it-tabakk, u d-drogi illeċiti, kif ukoll fatturi assoċjati bħall-attitudnijiet, il-perċezzjonijiet, u l-imġieba relatati mal-użu tas-sustanzi.

Id-data tal-ESPAD tal-2019 għal Malta tiżvela xejriet ta' tħassib fl-użu tas-sustanzi fost l-istudenti ta' bejn il-15 u s-16-il sena (ESPAD, 2019). Madwar 11.5% tal-istudenti rrappurtaw li ġieli użaw il-kannabis f'ħajjithom, b'4.7% jindikaw l-użu fl-aħħar xahar. Barra minn hekk, 1.1% tal-istudenti rrappurtaw li ġielu użaw l-ecstasy f'ħajjithom, 1.9% rrapportaw li ġieli użaw il-kokaina, u 0.8% rrapportaw li ġieli użaw l-eroina. B'mod allarmanti, proporzjon sinifikanti tal-istudenti rrapportaw l-użu tal-alkoħol, bi 73.1% jindikaw użu fl-aħħar sena u 48.4% fl-aħħar xahar. Barra minn hekk, 40.3% tal-istudenti rrappurtaw xorb bla rażan episodiku fl-aħħar xahar, filwaqt li 12.1% rrappurtaw li esperjenzaw intossikazzjoni bl-alkoħol matul l-istess perjodu. Dawn is-sejbiet jenfasizzaw il-ħtieġa ta' strateġiji ta' prevenzjoni u intervent biex jiġi indirizzat l-użu tas-sustanzi fost l-adolexxenti f'Malta, b'fokus partikolari fuq l-użu tal-alkoħol u l-kannabis, kif ukoll ir-riskji assoċjati max-xorb bla rażan episodiku u l-intossikazzjoni bl-alkoħol.

Billi jiġi rikonoxxut u indirizzat ir-rwol tal-użu tal-alkoħol u d-droga fit-tendenzi ta' suwiċidju, l-interventi jistgħu jitfasslu biex jipprovdu appoġġ u trattamenti komprensivi għal individwi f'riskju. Barra minn hekk, l-integrazzjoni ta' miżuri ta' prevenzjoni u trattament ta' abbuż minn sustanzi f'inizjattivi usa' ta' prevenzjoni tas-suwiċidju tista' ttejjeb l-effettività tagħhom u tippromwovi l-benesseri olistiku fi ħdan il-komunitajiet (Harkavy-Friedman & Oquendo, 2006; Lynskey et al., 2003).

Minbarra l-indirizzar tal-użu tal-alkoħol u d-droga bħala parti minn strateġija ta' prevenzjoni tas-suwiċidju, huwa imperattiv li jitqiesu l-fatturi usa' li jħallu impatt fuq il-benesseri, kif enfasizzat minn rapporti reċenti dwar il-kuntentizza u l-benesseri tat-tfal u ż-żgħażagħ f'Malta. Ir-Rapport Dinji dwar il-Kuntentizza (Helliwell et al., 2024) żvela li l-individwi taħt it-30 sena f'Malta huma l-inqas kuntenti fl-Unjoni Ewropea. Malta ikklassifikat fis-57 post fid-dinja minn 143 pajjiż, u kisbet punteġġ ta' 6.45 fuq skala minn 1 sa 10. Dan kien jirrappreżenta tnaqqis ta' kważi 0.4 punti meta mqabbel mal-perjodu mill-2006 sal-2010.

Barra minn hekk, il-ħruġ reċenti tar-rapport dwar il-Benesseri tat-Tfal u ż-Żgħażagħ f'Malta (Cefai et al., 2024) ipprovda aktar tagħrif. L-għan ewlieni ta' dan l-istudju kien li jidentifika l-esperjenzi u l-ħtiġijiet tal-benesseri tat-tfal u ż-żgħażagħ li jgħixu f'Malta, bl-għan li jifformula miżuri ta' politika li jistgħu jtejbu l-benesseri tagħhom. Daħal f'diversi aspetti tal-benesseri suġġettiva tat-tfal, u eżamina kif dawn ivarjaw skont l-età, il-ġeneru, in-nazzjonalità/il-lingwa, id-diżabbiltà, u l-istatus soċjoekonomiku. Billi ħa approċċ tad-drittijiet tat-tfal, l-istudju qies lit-tfal bħala parteċipanti attivi li kapaċi jesprimu l-perspettivi tagħhom stess u għalhekk huma intitolati li jipparteċipaw fir-riċerka. Il-ġbir tad-data kien jinvolvi l-użu ta' tliet kwestjonarji distinti mfassla apposta għal tfal li kellhom bejn 7 u 8 snin, tfal li kellhom bejn 8 snin u 11-il sena, u tfal li kellhom bejn 11 u 15-il sena, rispettivament, b'total ta' 364 tifel u tifla u żagħżugħ u żagħżugħa li mlew istħarriġiet. Fost dawk li kellhom bejn 7 u 8 snin, 17.3% esperjenzaw bullying u rrappurtaw li ġew attakkati fiżikament darbtejn jew aktar fix-xahar ta' qabel, 21.7% kienu soġġetti għal rimarki derogatorji, u 23.1% iffaċċjaw esklużjoni mill-pari tagħhom. Skont ir-rapport, għalkemm dawk li kellhom bejn 11 u 15-il sena ġeneralment irrappurtaw livell għoli ta' kuntentizza f'ħajjithom, is-sitwazzjoni reali żvelata mid-data kienet inqas ottimista. Barra minn hekk, kwart tat-tfal li kellhom bejn 11 u 15-il sena iffaċċjaw ġlied fl-iskola fil-biċċa l-kbira tal-ġranet, bi 11% oħra jesperjenzaw dan kuljum. Minbarra dan, 9% tal-adolexxenti ammettew li spiss jirrikorru li jweġġgħu lilhom infushom bħala mekkaniżmu biex ikampaw.

Il-fehim tal-bosta dimensjonijiet tal-benesseri suġġettiva u l-indirizzar tal-isfidi ffaċċjati minn gruppi ta' età differenti jistgħu jikkontribwixxu b'mod sinifikanti għall-ħolqien ta' ambjent aktar ta' appoġġ u inklużiv għaż-żgħażagħ f'Malta.

Statistika Lokali dwar Is-Suwiċidju

Rata Standardizzata tal-Mortalità minħabba Ħsara Intenzjonata Lilek Innifsek

Ir-Rata Standardizzata tal-Mortalità (SMR, Standardised Mortality Rate) minħabba ħsara intenzjonata lilek innifsek f'Malta tikkumpara b'mod favorevoli mal-medja tal-Unjoni Ewropea (UE) minn 27 pajjiż, bir-rati f'Malta jkunu konsistentement aktar baxxi mill-medja tal-EU-27 (id-Direttorat għall-Informazzjoni u Riċerka għas-Saħħa (DHIR, Directorate for Health Information & Research), 2024; Eurostat, 2023) (Fig. 1, Tabella 2). L-SMR qiegħda tonqos kemm fl-UE kif ukoll f'Malta, fejn il-medja tal-EU-27 qiegħda tonqos b'rata aktar mgħaġġla. Filwaqt li n-numru ta' mwiet minn suwiċidju f'Malta huwa żgħir u favorevoli, xorta waħda huma meħtieġa aktar sforzi biex jiġu evitati l-imwiet minn suwiċidju. Fl-2023, l-SMR f'Malta kien ta' 4.97 imwiet għal kull 100,000 individwu (DHIR, 2024; Eurostat, 2023).

L-SMR f'Malta dejjem tkun ogħla għall-irġiel milli għan-nisa, u dan huwa konsistenti ma' pajjiżi oħra tal-Unjoni Ewropea (DHIR, 2023; Eurostat, 2023). It-Tabella 2 turi r-rata ta' mortalità mis-suwiċidju skont is-sena u s-sess għal Malta, bi tqabbil mal-medja tal-EU-27.

Huwa diffiċli li wieħed jikkummenta dwar ix-xejriet lokali, minħabba n-numru relattivament żgħir ta' mwiet minn suwiċidju u meta jitqies li Malta ma għandhiex reġistru formali tal-mortalità minn suwiċidju, li joħloq sfida f'termini ta' rappurtar preċiż ta' mwiet minn suwiċidju. Madankollu, jidher li r-Rata Standardizzata tal-Mortalità għal kull 100,000 ruħ fil-popolazzjoni laħqet l-ogħla punt matul l-2014, bi tnaqqis gradwali minn dak iż-żmien 'l hawn.

In-numru ta' mwiet minn suwiċidju fost ir-residenti u mhux residenti skont is-sess huwa muri fit-Tabella. Din hija l-unika informazzjoni li hija kkategorizzata skont dawk li huma residenti u dawk li mhumiex residenti.

L-aħħar data dwar il-mortalità minn suwiċidju għal Malta (2023) turi li l-ogħla rata ta' suwiċidju ġiet irreġistrata fl-irġiel fil-grupp ta' età ta' 45-64 sena (10.31), segwiti minn irġiel ta' bejn 0 u 44 sena (8.49) (DHIR, 2024).

L-SMR standardizzata skont l-età u s-sess għall-individwi b'disturbi mentali li jkunu ntbagħtu d-dar minn faċilità tas-saħħa mentali hija favorevoli meta mqabbla mal-medja tal-OECD minn 14-il pajjiż, bl-SMR nazzjonali fl-2020 tkun ta' 0.07/10,000 fi żmien 30 jum minn meta jintbagħtu d-dar (OECD-14 12.4/10,000) u 0.29 fi żmien sena minn meta jintbagħtu d-dar (OECD-14 35.5/10,000) (Organizzazzjoni għall-Kooperazzjoni u l-Iżvilupp Ekonomiċi (OECD, Organisation for Economic Co-operation and Development), 2021).

Figura 1

Xejriet fir-Rata Standardizzata tal-Mortalità għal kull 100,000 ruħ f'Malta kontra l-medja tal-UE, skont is-sena minħabba Ħsara Intenzjonata Lilek Innifsek (DHIR 2024; Eurostat 2023).

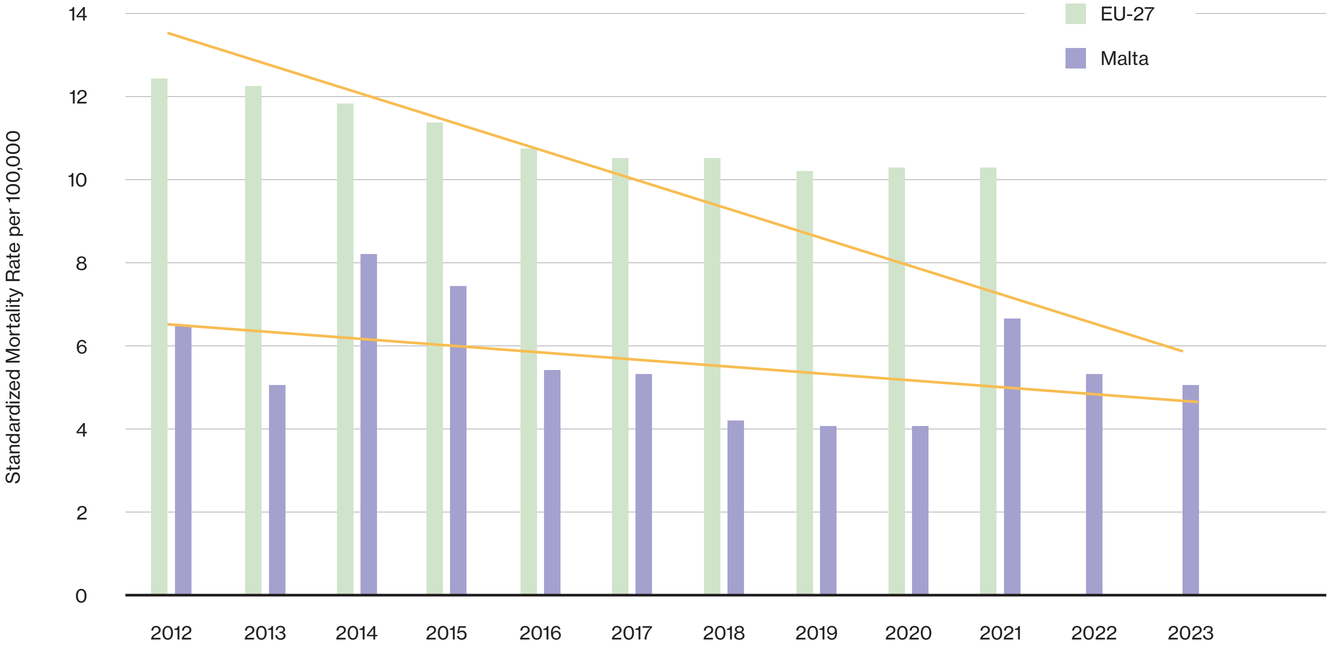

Tabella 2

Rata standardizzata tal-mortalità f'Malta kontra l-medja tal-UE, għal kull 100,000 ruħ skont is-sena u s-sess minħabba Ħsara Intenzjonata Lilek Innifsek (DHIR 2024; Eurostat 2023).

Total	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
EU-27	12.3	20.2	19.5	18.7	17.7	17.2	17.2	16.7	16.8	16.7		
	8	8	2	5	6	1			5	5		
Malta	6.4	9.63	16.0	11.4	8.92	8.55	7.33	7.2	5.06	9.09	9.15	8.40
Irġiel												
EU-27	20.69	20.28	19.52	18.75	17.76	17.21	17.2	16.76	16.86	16.75		
Malta	11.13	9.63	16.01	11.43	8.92	8.55	7.33	7.2	5.06	9.09	9.15	8.40
Nisa												
EU-27	5.22	5.3	5.15	5.03	4.66	4.65	4.67	4.41	4.48	4.55		
Malta	2.87	0.4	2.36	3.2	1.69	1.97	0.85	0.38	2.6	3.88	1.22	1.15

Figura 2

Xejriet fir-Rata Standardizzata tal-Mortalità għal kull 100,000 ruħ f'Malta minħabba Ħsara Intenzjonata Lilek Innifsek skont is-sena u s-sess (DHIR, 2024).

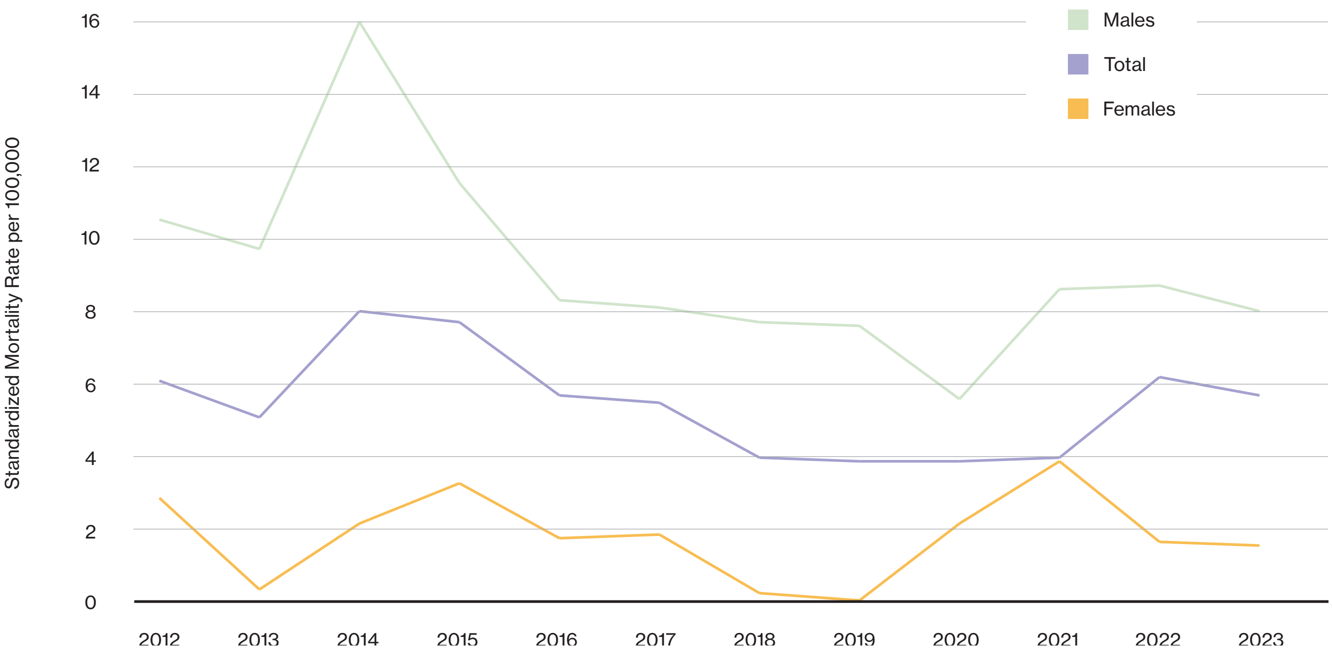

Tabella 3

Numru ta' mwiet fost ir-residenti u mhux residenti skont is-sess minħabba suwiċidju f'Malta (DHIR, 2024).

Sena	Residenti			Sena	Mhux Residenti		
	Irġiel	Nisa	Total		Irġiel	Nisa	Total
2012	19	6	25	**2012**	2	2	4
2013	21	1	22	**2013**	5	0	5
2014	27	5	32	**2014**	4	0	4
2015	27	7	34	**2015**	4	1	5
2016	19	5	24	**2016**	2	1	3
2017	20	5	25	**2017**	1	0	1
2018	21	2	23	**2018**	1	2	3
2019	20	1	21	**2019**	2	0	2
2020	14	8	22	**2020**	0	0	0
2021	25	10	35	**2021**	2	0	2
2022	23	4	27	**2022**	2	1	3
2023	25	3	28	**2023**	0	0	0

Figura 3

Rata ta' suwiċidju speċifika għall-età għal kull 100,000 ruħ fl-2023, skont il-grupp ta' età u s-sess

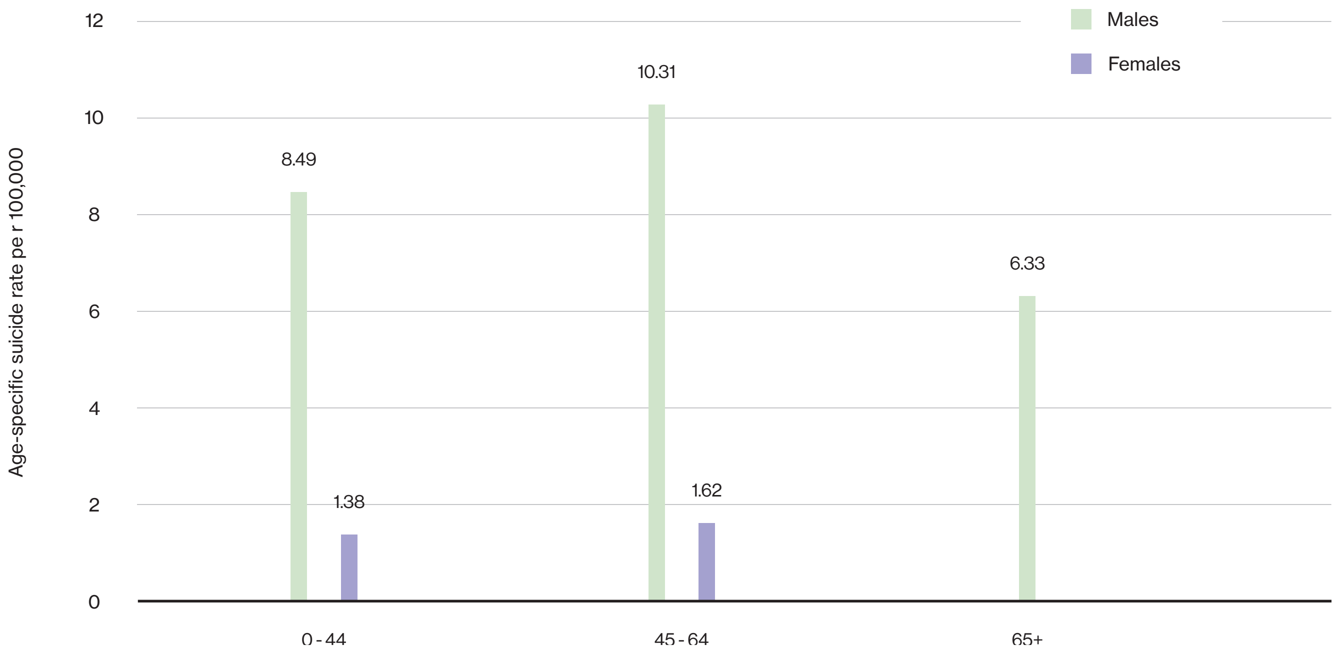

Fatturi ta' Riskju għal Imġieba ta' Suwiċidju

Inġabret data dwar in-numru ta' każijiet ta' dħul l-isptar minħabba ħsara lilek innifsek (Tabella 4) u data dwar il-metodi l-aktar komuni ta' ħsara lilek innifsek (Tabella 5) mis-Sistema ta' Informazzjoni tal-Isptarijiet Nazzjonali (NHIS, National Hospitals Information System) u din ġiet ikkodifikata bl-użu tas-sistema ICD-10. L-NHIS tiġbor data mill-każijiet kollha ta' pazjenti li jintbagħtu d-dar mill-isptarijiet f'Malta u Għawdex, inkluż l-Isptar Mater Dei (MDH), l-Isptar Mount Carmel (MCH) u l-Isptar Ġenerali ta' Għawdex (GGH). Għall-MDH u l-MCH, id-data tal-każijiet li jintbagħtu d-dar toriġina primarjament mis-Sommarji tal-Każijiet Elettroniċi (ECS, Electronic Case Summaries), filwaqt li d-data tal-każijiet li jintbagħtu d-dar tasal direttament mingħand il-GGH għal dawk li jintbagħtu d-dar minn Għawdex.

Analiżi lonġitudinali retrospettiva tal-każijiet lokali ta' dħul f'faċilità tas-saħħa mentali minn Warwicker et al. (2023) eżaminat id-data tad-dħul matul il-perjodi ta' qabel il-pandemija, tal-pandemija, u ta' wara l-pandemija minn diversi servizzi, b'fokus partikolari fuq l-impatt tal-pandemija tal-COVID-19 fuq l-istanzi ta' mġiba suwiċidali. Ir-riżultati indikaw żidiet notevoli fil-ħsieb ta' suwiċidju, korriment suwiċidali lilek innifsek, u korriment mhux suwiċidali lilek innifsek (NSSI) bejn l-2019 u l-2021. Eżami dettaljat tad-data juri żieda sostanzjali fl-inċidenti fejn il-persuni jweġġgħu lilhom infushom, b'mod partikolari fost l-adolexxenti u l-adulti żgħażagħ (Warwicker et al., 2023).

Verifika retrospettiva ta' 5 snin tal-imġieba tat-tfal u l-adolexxenti li jweġġgħu lilhom infushom minn Grech & Axiak (2016) uriet li madwar 38% tal-minorenni kollha li ddaħħlu fl-Isptar Mount Carmel kienu għamlu ħsara lilhom infushom qabel ma daħlu. Ir-riżultati ssuġġerew li l-istruttura tal-familja maskili u dik ta' ġenitur wieħed kienu fatturi ta' riskju sinifikanti biex it-tfal u l-adolexxenti Maltin iweġġgħu lilhom infushom.

Analiżi qasira tad-data miġbura mit-tim tat-Trattament Domestiku tar-Riżoluzzjoni tal-Kriżijiet (CRHT, retrospettiva) turi li bejn l-2022 u l-2023, 130 persuna ġew riferuti lis-CRHT wara attentat ta' suwiċidju. L-attentati kienu jinvolvu doża eċċessiva ta' mediċina, tgħalliq, tiċrit tal-ġilda mill-persuna stess, u li l-persuna tniffed lilha nnifisha. L-attentati kienu l-aktar komuni fost in-nisa (n=75, 57.7%), il-persuni bi mpjieg bi ħlas (n=98, 75.4%), u b;età medja ta' 35.8 sena. L-istat ċivili ma kellux impatt fuq ir-riżultati. Madwar terz (36.2%) tal-attentati kollha ta' suwiċidju twettqu minn ċittadini mhux Maltin. Il-problemi fir-relazzjonijiet, inkluż li koppja tħassar u diżarmonija fiż-żwieġ/fir-relazzjoni, kienu l-fatturi preċipitanti ewlenin (n=60, 46.2%), segwiti minn problemi tal-familja (n=19, 14.6%). Persuni li ppruvaw jagħmlu suwiċidju u li sussegwentement ġew ittrattati mis-CRHT kienu dijanjostikati l-iżjed b'Disturb ta' Aġġustament u/jew Reazzjoni Akuta ta' Stress (n=47, 36.2%), Depressjoni (n=21, 16.2%) u Disturb tal-Personalità Borderline (n=17, 13.1%). Żewġ studji lokali li investigaw l-imwiet mis-suwiċidju fil-Gżejjer Maltin twettqu minn Renaud (2019) u Camilleri (2021). Flimkien, iż-żewġ studji jinvestigaw il-prevalenza u l-karatteristiċi ta' individwi li mietu bis-suwiċidju fil-Gżejjer Maltin bejn l-1995 u l-2018. L-istudju ta' Renaud (2019) identifika riskju akbar ta' suwiċidju għal individwi li kienu rġiel, li kellhom bejn 30 u 49 sena, ma kinux miżżewġin jew kienu separati, kienu qiegħda jew kienu pensjonanti. L-istudju ta' Camilleri (2021) identifika wkoll riskju akbar ta' suwiċidju għal individwi li kienu rġiel iżda nnota żieda fir-riskju ta' suwiċidju f'kategorija ta' età differenti, jiġifieri, l-individwi li għandhom bejn 46 u 60 sena. Il-fatturi ta' riskju soċjodemografiċi kollettivi huma enfasizzati fil-Figura 4.

Fl-istudju ta' Camilleri (2021), id-data nkisbet mir-rapporti tal-pulizija ta' kull waħda mit-359 mewta minn suwiċidju rreġistrata bejn l-2003 u l-2017. F'dan l-istudju, 19.2% (N = 69) ta' dawk kollha li mietu bis-suwiċidju kellhom kuntatt mas-servizzi tas-saħħa mentali. Problemi tas-saħħa mentali ġew annotati mill-pulizija biss fi 33.1% (N = 119) tal-imwiet mis-suwiċidju. Id-dijanjożijiet psikjatriċi speċifiċi ġew irreġistrati fi 13.9% (N = 50) biss tal-każijiet kollha, bid-depressjoni tkun l-aktar dijanjożi komuni rrappurtata.

B'kuntrast, l-istudju ta' Renaud (2019) kiseb id-data mir-rekords mediċi ta' 635 persuna li mietu bis-suwiċidju bejn l-1995 u l-2018. Aktar minn nofs (57.0%, N = 211) ta' dawk li mietu bis-suwiċidju investigati minn Renaud (2019) kellhom kuntatt mas-servizzi tas-saħħa mentali (6.3% > sena; 93.7% < sena), bil-maġġoranza tal-utenti tas-servizzi jkunu nisa (74.0%).

Tabella 4
Numru ta' każijiet ta' dħul l-isptar minħabba ħsara lilek innifsek fl-2020, skont il-grupp ta' età u s-sess (NHIS 2023).

	Gruppi ta' Eta (snin)						
	0-19	**20-39**	**40-59**	**60-79**	**≥80**	**Mhux speċifikat**	**Total**
Nisa	25	57	50	14	0	0	146
Irġiel	46	70	34	12	6	2	170
Total	71	127	84	26	6	2	316

Tabella 5
L-aktar metodi komuni ta' ħsara lilek innifsek għas-sena 2020, bl-intenzjoni ta' suwiċidju jew mingħajrha, skont il-grupp ta' età u s-sess.

	Gruppi ta' Eta (snin)					
	0-19	**20-39**	**40-59**	**60-79**	**≥80**	
Nisa	Avvelenament (Y10)	Avvelenament (Y10)	Awtoavvelenament intenzjonat (X61)	Awtoavvelenament intenzjonat (X61)	Awtoavvelenament intenzjonat (X64)	#1
	Awtoavvelenament intenzjonat (X61)	Awtoavvelenament intenzjonat (X61)	Avvelenament (Y10)	Awtoavvelenament intenzjonat (X60)	Mezz mhux speċifikat (X83)	#2
	Mezz mhux speċifikat (X83)	Mezz mhux speċifikat (X83)	Mezz mhux speċifikat (X83)	Avvelenament (Y10)	Awtoavvelenament intenzjonat (X61)	#3
Irġiel	Awtoavvelenament intenzjonat (X69)	Mezz mhux speċifikat (X83)	Awtoavvelenament intenzjonat (X61)	Awtoavvelenament intenzjonat (X61)	Awtoavvelenament intenzjonat (X64)	#1
	Tgħalliq (X70)	Awtoavvelenament intenzjonat (X61)	Awtoavvelenament intenzjonat (X64)	Mezz mhux speċifikat (X83)	Mezz mhux speċifikat (X83)	#2
	Mezz mhux speċifikat (X83)	Oġġett bil-ponta (X70)	Tgħalliq (X70)	Tgħalliq (X70)	Awtoavvelenament intenzjonat (X61)	#3

Camilleri (2021) u Renaud (2019) it-tnejn jinnutaw żewġ livelli massimi staġjonali fir-rata nazzjonali tas-suwiċidju, li jirriflettu żieda fl-imwiet mis-suwiċidju fir-rebbiegħa u fis-sajf. Ir-rata ta' suwiċidju f'Malta hija l-ogħla fid-distrett tal-Port tat-Tramuntana meta mqabbel ma' distretti oħra (Camilleri, 2021). L-aktar postijiet komuni għas-suwiċidju huma d-dar (Camilleri, 2021; Renaud, 2019) u l-garaxxijiet (Camilleri, 2021). Għall-individwi li jagħżlu li jaqbżu mill-għoli, is-swar huma l-post ippreferut għas-suwiċidju, b'mod partikolari fid-distrett tal-Port tan-Nofsinhar fejn jinsabu l-biċċa l-kbira tas-swar (Camilleri, 2021). Individwi mid-Distrett tat-Tramuntana li jmutu billi jaqbżu mill-għoli għandhom it-tendenza li jagħmlu dan fil-pont tal-Mosta, li jinsab fl-istess distrett (Camilleri, 2021). Minbarra l-postijiet imsemmija minn Camilleri (2021), Renaud (2021) tinnota wkoll għadd sinifikanti ta' suwiċidji li jsiru fl-Irdum ta' Ħad-Dingli u l-Fossa ta' Laskri fil-Belt.

It-tgħalliq huwa l-metodu ta' suwiċidju li jiġi rreġistrat l-aktar; madankollu, hemm differenza peress li l-qbiż mill-għoli huwa nnotat li huwa l-aktar metodu komuni ta' suwiċidju għan-nisa (DHIR, 2023; Camilleri, 2021; Renaud, 2019). Iċ-ċifri mir-Reġistru Nazzjonali tal-Mortalità (2017-2021) juru li l-aktar modi komuni ta' suwiċidju huma t-tgħalliq (n=81), il-qbiż mill-għoli (n=20), it-teħid ta' doża eċċessiva ta' sustanza (n=9), u l-isparar ta' arma tan-nar (n=6), f'ordni mill-kbir għaż-żgħir fil-gruppi kollha tal-età. Renaud (2019) iddeskriviet ukoll relazzjoni bejn il-gruppi ta' età iżgħar u tendenza akbar ta' suwiċidju permezz tal-awtoavvelenament mill-gassijiet, u relazzjoni bejn il-gruppi ta' età akbar u s-suwiċidju permezz ta' għarqa jew it-tgħaddis. Dan l-aħħar studju rrapporta wkoll it-tliet metodi ta' suwiċidju l-aktar komuni skont il-ġeneru (Figura 5).

Hija meħtieġa aktar riċerka prospettiva u lonġitudinali bbażata fuq it-triangulazzjoni tad-data sabiex jinsiltu fatturi predittivi ċari tal-ħsara lilek innifsek u s-suwiċidju fil-kuntest lokali. Din hija pproġettata li żżid is-sensittività u l-preċiżjoni tat-tobba f'termini tad-detezzjoni tar-riskju ta' suwiċidju u tnaqqas il-preġudizzji tar-rappurtar.

Figura 4

Fatturi ta' riskju soċjodemografiċi għas-suwiċidju f'Malta. Adattati minn Camilleri (2021) u Renaud (2019).

Raġel	Bejn 30 u 60 sena
Waħdu jew Separat	Qiegħed jew Pensjonant

Figura 5

L-aktar metodi komuni ta' suwiċidju skont il-ġeneru, adattati minn Renaud (2019).

♂	♀
01 Tgħalliq, strangolazzjoni, u soffokazzjoni	**01** Qbiż mill-għoli
02 Qbiż mill-għoli	**02** Tgħalliq, strangolazzjoni, u soffokazzjoni
03 Arma tan-nar	**03** It-teħid ta' doża eċċessiva ta' sustanza

02 Servizzi Nazzjonali tas-Saħħa Mentali

Is-Sistema Tas-Saħħa Mentali

L-istrateġija ta' Malta intitolata "Strateġija għas-Saħħa Mentali għal Malta 2020-2030 - Bini tar-Reżiljenza Trasformazzjoni tas-Servizzi" ġiet ippubblikata f'Lulju 2019.

L-azzjonijiet fi ħdan l-istrateġija huma miġbura f'erba' gruppi tematiċi

01

Il-promozzjoni tas-saħħa mentali u l-benesseri billi jiġu indirizzati l-fatturi determinanti usa' tas-saħħa.

02

It-trasformazzjoni tal-qafas li fih jiġu pprovduti s-servizzi tas-saħħa mentali.

03

L-appoġġ għall-persuni kollha b'disturbi mentali u l-familji tagħhom.

04

Il-bini tal-kapaċità u t-trawwim tal-innovazzjoni biex tittejjeb il-prestazzjoni tas-servizzi tas-saħħa mentali tagħna.

L-implimentazzjoni tal-istrateġija tas-saħħa mentali ġiet fdata lit-Tim Maniġerjali tas-Servizzi tas-Saħħa Mentali, li se jirrapporta direttament lill-Uffiċjal Mediku Ewlieni dwar il-progress irreġistrat.

Fl-istimi tal-Baġit għall-2024, il-gvern Malti alloka 69 miljun ewro għas-servizzi tas-saħħa mentali, ekwivalenti għal 6.8% tal-baġit totali tas-saħħa. Ma kienx hemm baġit speċifiku allokat għall-implimentazzjoni ta' din l-istrateġija.

Huwa osservat li l-ammonti ta' dħul tal-irġiel fil-faċilitajiet kollha tas-saħħa mentali f'Malta u Għawdex jaqbżu b'mod sinifikanti dawk tan-nisa. Fis-sena 2023, il-proporzjon ta' dħul involontarju fl-Isptar Mount Carmel (MCH) (n = 1019) mal-ammont ta' dħul totali f'MCH (n = 2590) kien ta' 0.39. Il-proporzjon ta' dħul għall-irġiel (n = 1686) mal-ammont ta' dħul totali f'MCH (n = 2590) kien ta' 0.65. Il-proporzjon ta' dħul involontarju għall-irġiel (n = 628) mal-ammont ta' dħul involontarju totali (n = 1019) kien ta' 0.62. Dan il-proporzjon bejn l-irġiel u n-nisa fid-dħul fl-isptar t'Għawdex huwa bejn wieħed u ieħor l-istess bħal dak li nstab f'Malta (3:2).

Fis-sena 2023, il-proporzjon ta' dħul involontarju fl-Unità Psikjatrika għal Soġġorn Qasir (SSPU, Short Stay Psychiatric Unit) t'Għawdex (n = 57) mal-ammont ta' dħul totali fl-SSPU (n = 141) kien ta' 0.40. Il-proporzjon ta' dħul għall-irġiel (n = 92) mal-ammont ta' dħul totali f'SSPU (n = 141) kien ta' 0.65. Il-proporzjon ta' dħul involontarju għall-irġiel (n = 35) mal-ammont ta' dħul involontarju totali (n = 57) kien ta' 0.61. Fis-sena 2023, kien hemm biss 6 każijiet ta' dħul fis-Sala Psikjatrika ta' Soġġorn Twil għal kura psikjatrika estiża. B'kollox, 147 inpatient iddaħħlu fiż-żewġ unitajiet psikjatriċi fl-Isptar Ġenerali t'Għawdex fis-sena 2023.

Fis-sena 2023, 362 persuna ġew riferuti lit-tim tar-Riżoluzzjoni tal-Kriżijiet u t-Trattament id-Dar (CRHT, Crisis Resolution Home Treatment), u 323 persuna rċevew kura psikjatrika intensiva bbażata fil-komunità mit-tim tas-CRHT. L-età medja tal-utenti tas-servizz kienet ta' 35.5 sena (SD = 13.95) u 53% (n = 191) tal-utenti tas-servizz kollha kienu rġiel. Il-biċċa l-kbira tal-persuni kienu riferuti mir-reġjuni taċ-ċentru u tat-Tramuntana ta' Malta, b'ammont aktar baxx ta' persuni li kienu jeħtieġu l-għajnuna tat-tim mir-reġjun tan-Nofsinhar. Aktar minn terz (36%) tal-utenti tas-servizzi kollha ġew riferuti minħabba ħsibijiet ta' suwiċidju, filwaqt li 18% ġew riferuti wara attentat ta' suwiċidju. Il-bqija tar-riferimenti waslu fid-dawl ta' diffikultà mentali akuta oħra u/jew disturbi mentali akuti. Il-Figura 6 turi d-distribuzzjoni tad-dijanjożijiet tal-utenti tas-servizzi tas-CRHT fis-sena 2023.

Barra minn hekk, l-istaff fl-Unità tat-Tfal fl-Isptar Mount Carmel ipprovda total ta' 138 konsultazzjoni ta' emerġenza lil minorenni li marru fid-Dipartiment tal-Emerġenza fl-Isptar Mater Dei permezz tas-Servizz ta' Emerġenza Psikjatrika għat-Tfal u l-Adolexxenti (CAPES, Child and Adolescent Psychiatric Emergency Service) u pprovda kura psikjatrika intensiva bbażata fil-komunità lil 152 minorenni permezz ta' Intervent fi Kriżi u Trattament id-Dar (CIHT, Crisis Intervention and Home Treatment). Fis-sena 2023, 16-il minorenni kienu jeħtieġu dħul bħala inpatients fl-Unità tat-Tfal fl-Isptar Mount Carmel wara l-intervent tal-CAPES, li minnhom 68.8% (n = 11) kienu rġiel. B'paragun, 62.5% (n = 95) tal-utenti tas-servizz tas-CIHT kienu nisa.

Id-data mill-Helpline għas-Saħħa Mentali 1579 turi li minn meta nfetaħ il-helpline f'Novembru 2022 sa April 2024, irċevew 11,919-il telefonata. Minn dawn, 2.9% biss (n = 349) tat-telefonati kienu relatati mas-suwiċidju. Il-Figura 7 turi n-numru totali ta' telefonati relatati mas-suwiċidju fix-xahar. L-ogħla livelli jistgħu jiġu nnutati fix-xhur ta' Ġunju, Lulju u Awwissu 2023, kif ukoll f'April 2024. L-ogħla livelli jikkoinċidu ma' bidliet staġjonali, li ġew assoċjati ma' suwiċidalità akbar fil-letteratura (Galvão et al., 2018; Christodoulou et al., 2012). Ta' min jinnota li bejn Novembru 2022 u Novembru 2023, konsistentament kien hemm ammont akbar ta' nisa li ċemplu milli rġiel, iżda din l-istampa nbidlet minn Diċembru 2023, u l-irġiel bdew iċemplu lill-helpline aktar spiss. Il-ġbir ta' varjabbli aktar dettaljati jista' jgħin fl-identifikazzjoni ta' oqsma ta' tħassib jew titjib u jinforma l-proċessi futuri tat-teħid tad-deċiżjonijiet dwar l-allokazzjoni tar-riżorsi u t-titjib tas-servizzi.

Skont id-data minn stħarriġ tal-Eurofound mill-2021/22, madwar 10% tal-popolazzjoni Maltija rrappurtaw ħtiġijiet tal-kura tas-saħħa mhux issodisfati matul il-pandemija tal-COVID-19, li minnhom kważ wieħed minn kull ħamsa kien relatat mal-kura tas-saħħa mentali (OECD u l-Osservatorju Ewropew għas-Sistemi u għall-Politiki tas-Saħħa, 2023). Il-perċentwal ta' ħtiġijiet tal-kura tas-saħħa mentali mhux issodisfati kien konsiderevolment aktar baxx barra mill-pandemija. Is-sehem ta' nies li rrappurtaw ħtiġijiet tal-kura tas-saħħa mentali mhux issodisfati minħabba raġunijiet finanzjarji kien ta' 2.1% fl-2014 u 1.6% fl-2019 (Rens et al., 2022). Ta' min jinnota li l-identifikazzjoni u s-sodisfazzjon adegwati tal-ħtiġijiet tal-kura tas-saħħa mentali tal-popolazzjonijiet tal-migranti u r-refuġjati għadhom ta' tħassib kbir f'Malta (Borg et al., 2022), b'mod partikolari peress li l-għadd ta' interpreti u medjaturi kulturali li huma inkorporati fis-sistema tas-saħħa huwa skars.

F'konformità mal-istandards u l-valuri stabbiliti fl-Istrateġija għas-Saħħa Mentali għal Malta, in-NMHS qed jagħmlu ħilithom biex il-parti prinċipali tal-kura titmexxa minn dħul fi sptar psikjatriku istituzzjonali lejn il-kura tas-saħħa mentali fil-komunità. F'dawn l-aħħar snin, sar ħafna investiment fl-iżvilupp ta' servizzi tas-saħħa mentali bbażati fil-komunità, bħat-tim tar-Riżoluzzjoni tal-Kriżijiet u t-Trattament id-Dar (CRHT) li joffri alternattiva għad-dħul fi sptar psikjatriku, Timijiet tas-Saħħa Mentali fil-Komunità li joffru segwitu fit-tul u appoġġ multidixxiplinari għal persuni b'disturbi tas-saħħa mentali, u timijiet ta' sensibilizzazzjoni mmexxija mill-infermiera li joffru appoġġ u kura intensivi għal persuni bi ħtiġijiet kumplessi ta' saħħa mentali (Azzopardi-Muscat et al., 2017). Peress li dawn is-servizzi huma offruti fil-komunità tal-individwi, dawn jgħinu biex inaqqsu l-istigma u jtejbu l-aċċessibbiltà tal-pazjenti (Scerri et al., 2023).

L-Att dwar is-Saħħa Mentali (2012) jistipula b'mod ċar li l-persuni b'disturbi mentali għandhom id-dritt li "jieħdu sehem attiv fit-tfassil tal-pjan ta' kura multidixxiplinarja" (MHA KAP. 525, p. 4, Taqsima II, par. 3). Ir-riċerka wriet b'mod konsistenti li t-teħid ta' deċiżjonijiet flimkien iżomm mal-prinċipji fundamentali tal-mudell ta' rkupru tal-kura

(Chmielowska et al., 2023; Jørgensen & Rendtorff 2017; Slade 2017), b'rieżami integrattiv li juri li l-prattika tiegħu twassal għal diversi benefiċċji għall-pazjenti, inkluż iżda mhux limitati għal: sintomoloġija mnaqqsa, awtostima mtejba, żieda fis-sodisfazzjon u aderenza aħjar mat-trattament, u rati mnaqqsa ta' dħul fl-isptar (Alguera-Lara et al., 2017). Għalhekk, huwa essenzjali li l-persuni fi kriżijiet suwiċidali jkunu involuti fit-teħid ta' deċiżjonijiet, meta u jekk possibbli, sabiex ikunu jistgħu jibbenefikaw minn riżultati pożittivi tat-trattament u kollaborazzjoni terapewtika. Ta' min jinnota li l-persuni li għexu esperjenza ta' mard mentali ġew ikkonsultati għall-kitba ta' din l-istrateġija.

Figura 6

Distribuzzjoni tad-dijanjożijiet tal-utenti tas-servizzi tas-CRHT fis-sena 2023.

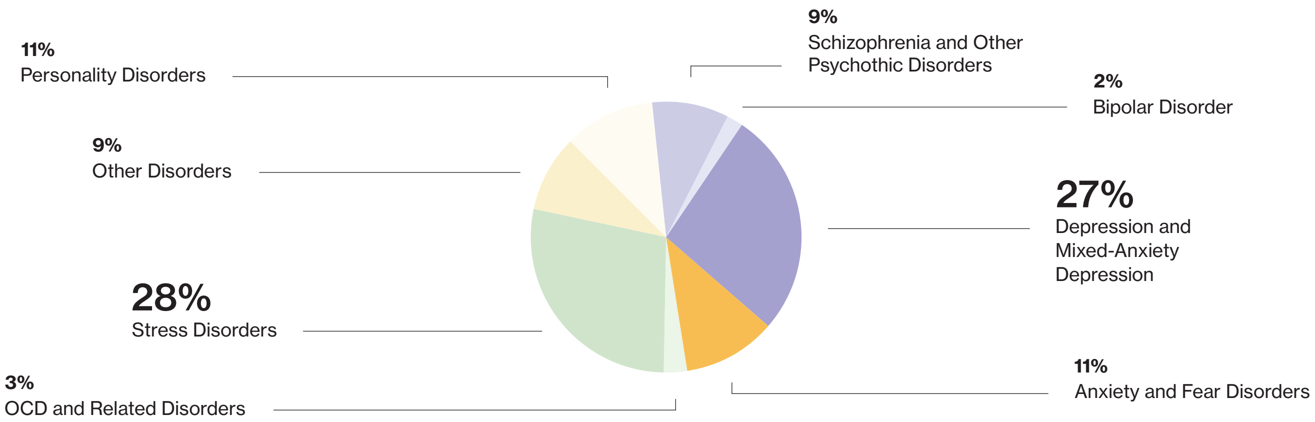

Figura 7

Distribuzzjoni tat-telefonati relatati mas-suwiċidju rċevuti mill-Helpline għas-Saħħa Mentali 1579.

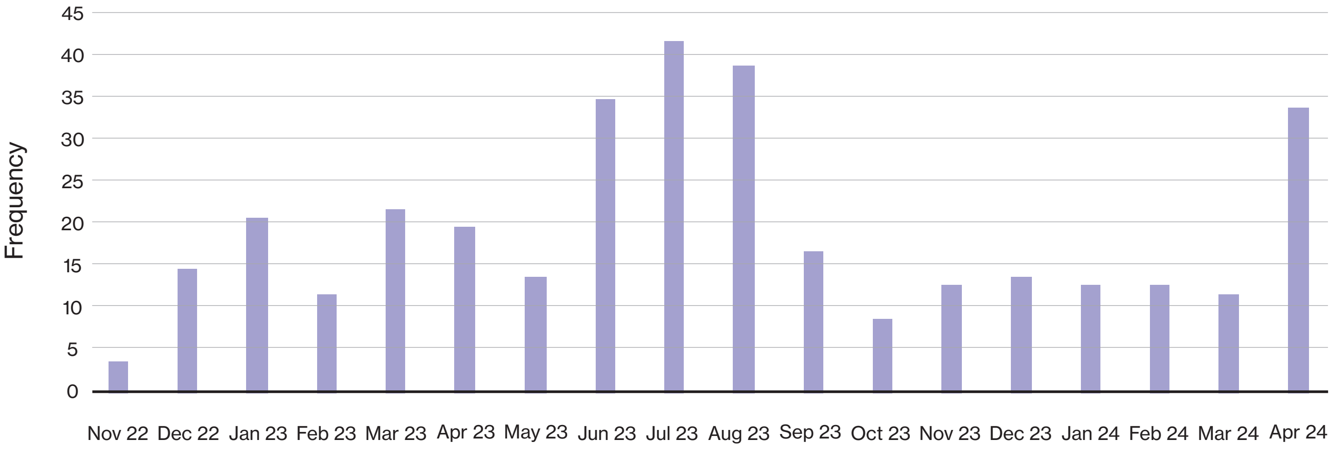

Is-Servizzi Nazzjonali tas-Saħħa Mentali

Is-Servizzi Nazzjonali tas-Saħħa Mentali (NMHS, Mental Health Services) huma pprovduti minn timijiet multidixxiplinarji (MDTs, multi-disciplinary teams) li jevalwaw l-istat mentali tal-pazjenti, jipprovdu kura esperta u trattament imfassal għall-ħtiġijiet uniċi tal-pazjenti, u jappoġġaw lill-pazjenti u lill-qraba tagħhom b'mod olistiku u ffokat fuq il-persuna. L-MDTs tipikament jitmexxew minn psikjatri u jinkludu wkoll tobba trainees psikjatriċi, infermiera psikjatriċi u/jew infermiera ġenerali b'interess speċjali fis-saħħa mentali, psikologi, terapisti okkupazzjonali, ħaddiema soċjali u professjonisti tal-kura tas-saħħa alleati oħra. L-Att dwar is-Saħħa Mentali jistipula li l-persuni b'disturbi mentali għandhom id-dritt li "jieħdu sehem attiv fit-tfassil tal-pjan ta' kura multidixxiplinarja" (MHA KAP. 525).

In-NMHS huma pprovduti kemm fil-komunità kif ukoll fl-isptarijiet. Bl-avvanzi reċenti fis-servizzi tas-saħħa mentali tal-komunità u l-momentum sussegwenti lejn il-kura mhux istituzzjonalizzata, it-Timijiet tas-Saħħa Mentali fil-Komunità (CMHTs, Community Mental Health Teams) saru l-pedament tal-kura. Bħalissa hemm 6 Timijiet tas-Saħħa Mentali fil-Komunità (CMHTs) f'Malta: 2 fir-reġjun tat-Tramuntana (l-Imtarfa u t-Tim li jdur bejn il-Mosta u l-Qawra); 2 fir-reġjun Ċentrali (Ħal Qormi u l-Floriana); u 2 fir-reġjun tan-Nofsinhar (Raħal Ġdid u Bormla). Hemm ukoll klinika psikjatrika tal-outpatients fl-Isptar Ġenerali t'Għawdex li tipprovdi servizzi lill-popolazzjoni kollha f'Għawdex. Is-CMHTs joperaw minn kliniki li jistgħu jinstabu fiċ-ċentri tal-kura tas-saħħa primarja jew bħala kliniki awtonomi fil-komunità. Is-CMHT huwa servizz multidixxiplinari tas-saħħa mentali li jipprovdi evalwazzjoni, interventi terapewtiċi, u trattament ibbażat fuq l-evidenza xjentifika lil pazjenti adulti b'mard mentali suspettat jew iddijanjostikat minn moderat sa sever. Il-persuni li jiġu riferuti lis-CMHT reġjonali tagħhom tipikament jeħtieġu l-input tal-kura sekondarja speċjalizzata għal raġunijiet ta' kumplessità, severità, nuqqas ta' rispons għat-trattament, jew livell insuffiċjenti ta' kura jew għarfien speċjalizzat mit-timijiet tal-kura primarja jew prattikanti ġenerali personali. L-ekwivalenti tas-CMHT għal pazjenti tfal u adolexxenti bi problemi u disturbi tas-saħħa mentali huma s-Servizzi tat-Tfal u ż-Żgħażagħ (CYPS, Child and Young People's Services), li huma bbażati fl-Isptar San Luqa, l-Imsida.

Meta l-persuni b'disturbi tas-saħħa mentali juru sintomi psikjatriċi li ma jistgħux jiġu kkontrollati fi ħdan ambjent tal-komunità u/jew juru riskju sinifikanti ta' ħsara lilhom infushom jew lill-oħrajn, ikun meħtieġ dħul psikjatriku f'faċilità tas-saħħa mentali. Id-dħul jista' jsir jew fuq bażi volontarja jew fuq bażi mhux volontarja kif previst fl-Att dwar is-Saħħa Mentali (2012). L-Isptar Mount Carmel huwa l-unika faċilità psikjatrika għall-inpatients f'Malta. F'Għawdex, hemm żewġ unitajiet psikjatriċi bħala parti mill-Isptar Ġenerali t'Għawdex. Il-kura bbażata fuq l-evidenza xjentifika li tingħata fi ħdan faċilità tas-saħħa mentali għall-inpatients hija wkoll ta' natura multidixxiplinarja b'interventi terapewtiċi pprovduti minn diversi professjonisti fit-tim multidixxiplinari.

Servizzi Speċjalizzati

Minbarra s-servizzi msemmija hawn fuq, in-NMHS jipprovdu wkoll diversi servizzi speċjalizzati fir-rigward ta' Disturb ta' Użu ta' Sustanzi u/jew Dijanjożi Doppja (inpatient fl-MCH u l-komunità), il-Psikjatrija tax-Xjuħija (inpatient fl-MCH, kura residenzjali fl-SVPR/KGH u l-komunità), Diżabilità Intellettwali (inpatient fl-MCH, kura residenzjali u l-komunità), Disturbi tal-Ikel (inpatient u outpatient fid-DKGS), Newropsikjatrija (outpatient fl-MDH), Saħħa Mentali Perinatali (inpatient fl-MDH u outpatient) u l-Benesseri tal-Istudenti (l-Università ta' Malta u l-Kulleġġ Malti għall-Arti, ix-Xjenza u t-Teknoloġija [MCAST]). In-NMHS joffru wkoll Servizz ta' Kollegament tal-Psikjatrija fi ħdan l-MDH, li jipprovdi evalwazzjoni tas-saħħa mentali għall-pazjenti li juru sintomi psikjatriċi matul l-ammissjoni medika tagħhom fl-MDH. Is-Servizz ta' Kollegament Psikjatriku jeżamina wkoll il-pazjenti li jmorru fid-Dipartiment tal-Inċidenti u l-Emerġenzi fl-MDH bi kriżi tas-saħħa mentali. Ta' min jinnota li hemm ukoll kollaborazzjoni bejn in-NMHS u l-organizzazzjonijiet volontarji nongovernattivi (NGOs), fil-provvista ta' programmi ta' akkomodazzjoni riabilitattiva u akkomodazzjonijiet tal-għajxien appoġġjati fil-komunità.

Deskrizzjoni qasira tas-servizzi kollha offruti min-NMHS hija deskritta fl-Appendiċi 2. Il-perkorsi ta' riferiment għal kull servizz huma delineati skont il-kriterji uniċi ta' kull servizz.

Servizzi ta' Emerġenza għal Persuni fi Kriżi ta' Saħħa Mentali

In-NMHS joffru Servizz Psikjatriku ta' Emerġenza (EPS, Emergency Psychiatric Service) 24 siegħa kuljum, li huwa bbażat fid-Dipartiment tal-Inċidenti u l-Emerġenzi (A&E) fi ħdan l-MDH. Permezz ta' dan is-servizz, psikjatri u/jew tobba trainees psikjatriċi superjuri li jkunu għassa joffru evalwazzjoni u trattament tas-saħħa mentali akuta lill-persuni li jmorru fid-Dipartiment tal-A&E fi kriżi tas-saħħa mentali jew b'disturbi mentali akuti. L-EPS huwa sostnut minn infermiera tas-saħħa mentali binhar. L-EPS huwa sostnut ukoll mis-Servizzi ta' Emerġenza Psikjatrika tat-Tfal u l-Adolexxenti (CAPS), li huma offruti minn infermiera speċjalizzati li jwettqu evalwazzjonijiet għaż-żgħażagħ ta' bejn it-3 u t-18-il sena li jmorru d-Dipartiment tal-Emerġenza b'mod simili.

Wara evalwazzjoni psikjatrika ta' emerġenza, il-persuna fi kriżi tas-saħħa mentali jew b'disturb mentali akut tiġi riferuta għall-aktar servizz xieraq, skont il-perkorsi ta' kura murija fil-Figura 8. Il-perkorsi ta' kura deskritti japplikaw għal persuni li qatt ma ġew f'kuntatt ma' servizzi tas-saħħa mentali u li mhumiex appoġġjati minn xi wieħed mit-timijiet imsemmija hawn fuq.

It-tim tar-Riżoluzzjoni tal-Kriżijiet u t-Trattament id-Dar (CRHT) għall-adulti u t-tim ta' Intervent fi Kriżi u Trattament id-Dar (CIHT) għall-minorenni huma servizzi intensivi bbażati fil-komunità li jservu bħala alternattiva għad-dħul fi sptar psikjatriku meta l-profil tar-riskju tal-individwu jkun adattat għall-kura psikjatrika fil-komunità. Iż-żewġ servizzi joffru kura psikjatrika f'waqtha u b'kumpassjoni lil individwi fi kriżi tas-saħħa mentali jew b'disturb mentali akut għal perjodu ta' 3 sa 4 ġimgħat. Wara dan il-perjodu ta' żmien, it-timijiet jipprovaw jiffaċilitaw it-tranżizzjoni bla xkiel, professjonali u mhux trawmatika għal servizzi tas-saħħa mentali fil-komunità fit-tul bħat-Timijiet tas-Saħħa Mentali tal-Komunità (CMHTs) reġjonali u s-Servizzi għat-Tfal u ż-Żgħażagħ (CYPS). Fl-aħħar mill-aħħar, l-utenti tas-servizz għandhom is-setgħa li jindirizzaw il-ħtiġijiet tas-saħħa mentali tagħhom u jsaħħu r-reżiljenza tagħhom permezz ta' interventi u psikoedukazzjoni bbażati fuq l-evidenza xjentifika. Ukoll, l-utenti tas-servizzi huma mħeġġa jrawmu kapaċitajiet adattivi biex ikampaw ħalli jkunu jistgħu jevitaw, jew inaqqsu, is-severità ta' kriżijiet futuri u jiksbu ħajja sodisfaċenti u ta' kwalità tajba.

Barra minn hekk, in-NMHS tħaddem helpline telefoniku nazzjonali 24 siegħa kuljum permezz tal-hotline b'4 ċifri - 1579. Il-helpline jieħdu ħsiebu professjonisti tal-psikoloġija li jipprovdu appoġġ emozzjonali u psikoloġiku bla ħlas u immedjat, pariri professjonali u gwida prattika lil kull min jesperjenza diffikultà mentali. Il-helpline jgħin ukoll lill-persuni fi kriżi tas-saħħa mentali, jew lill-qraba tagħhom, biex jistgħu jaċċessaw l-aktar servizz tas-saħħa mentali rilevanti.

Figura 8

Perkorsi ta' kura għal kriżi tas-saħħa mentali.

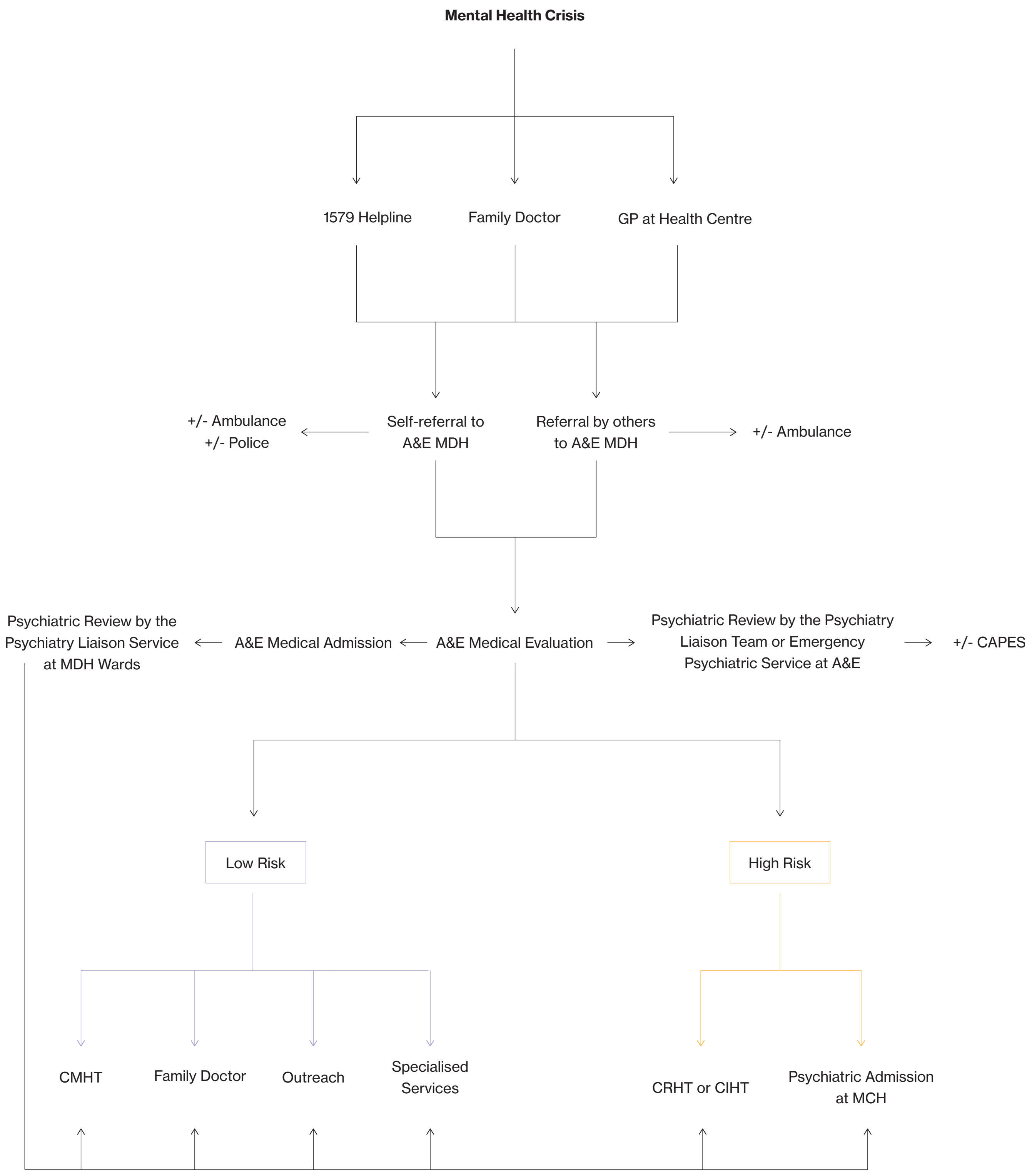

03 Involviment tal-Partijiet Ikkonċernati

L-implimentazzjoni tal-Istrateġija għall-Prevenzjoni tas-Suwiċidju f'Malta teħtieġ sforz multidimensjonali minħabba n-natura komprensiva u inklużiva tagħha. Din l-istrateġija, imfassla biex tindirizza s-suwiċidju fis-setturi kollha tas-soċjetà, teħtieġ kooperazzjoni u komunikazzjoni sostnuti bejn firxa varjata ta' partijiet ikkonċernati. Din tinkludi d-dipartimenti tal-gvern, l-awtoritajiet lokali, l-istituzzjonijiet edukattivi, l-organizzazzjonijiet mhux statutorji u tal-komunità, l-utenti tas-servizzi, l-NGOs u l-imsieħba soċjali. L-involviment kollaborattiv u l-parteċipazzjoni minn dawn l-entitajiet huma essenzjali għas-suċċess tal-istrateġija, peress li jġibu perspettivi u għarfien espert diversi.

Barra minn hekk, l-involviment attiv ta' organizzazzjonijiet ewlenin tat-twassil tas-servizzi huwa ta' importanza kbira. Dawn l-organizzazzjonijiet jinkludu diversi setturi bħall-kura tas-saħħa, l-edukazzjoni, is-servizzi soċjali, is-servizzi korrettivi, is-servizzi fil-komunità, l-isport, u l-istituzzjonijiet reliġjużi. Twaqqaf Bord Konsultattiv magħmul minn partijiet ikkonċernati biex jiffaċilita l-kontribut minn dawn l-entitajiet fi sforz biex l-istrateġija tkun tista' tindirizza l-ħtiġijiet u l-isfidi speċifiċi f'kull settur. L-inklużjoni tal-esperjenzi li ġarrbu l-utenti tas-servizzi żżid dimensjoni kruċjali mal-iżvilupp tal-istrateġija. Il-kontribut tagħhom jipprovdi perspettivi siewja dwar ir-realtajiet tas-suwiċidju u l-impatt tiegħu fuq l-individwi u l-komunitajiet.

Il-proċess ta' konsultazzjoni pubblika kellu rwol ċentrali fit-tfassil tal-Istrateġija għall-Prevenzjoni tas-Suwiċidju. Ipprovda pjattaforma għall-individwi u l-organizzazzjonijiet b'interess fis-saħħa mentali biex jikkontribwixxu l-għarfien u l-esperjenza tagħhom. Aktar minn 40 parti kkonċernata, inklużi persuni li għexu esperjenza, il-qraba ta' persuni li għexu esperjenza, il-professjonisti, u l-gruppi tal-komunità, ħadu sehem f'dan il-proċess. Il-kontribut tagħhom matul il-konsultazzjonijiet għen biex jinforma l-iżvilupp tal-istrateġija, u b'hekk żgura li tkun ibbażata fuq esperjenzi u ħtiġijiet tad-dinja reali.

Dawn huma xi wħud mit-temi li ħarġu mill-proċess ta' konsultazzjoni li jinfurmaw lill-istrateġija.

Billi tindirizza dawn il-prijoritajiet b'mod koordinat, Malta tista' taħdem biex tnaqqas l-inċidenza tas-suwiċidju u tippromwovi l-benesseri mentali fil-popolazzjoni kollha.

Lista tal-partijiet ikkonċernati kollha kkonsultati tista' tinstab fl-Appendiċi 3.

Kollaborazzjoni ma' Partijiet Ikkonċernati Oħra

- It-trawwim ta' kollaborazzjoni bejn is-setturi.
- It-tisħiħ tal-kollaborazzjoni mal-NGOs.
- L-adozzjoni ta' approċċ empatiku u kompassjonali fid-diskussjonijiet u l-proċessi ta' implimentazzjoni.

Promozzjoni tas-Saħħa Mentali u Prevenzjoni

- Ir-rikonoxximent tal-impatt ta' kampanja effettiva u kontinwa tas-saħħa mentali, b'riferiment xieraq lin-numri u s-servizzi ta' emerġenza.
- Il-promozzjoni tal-għarfien dwar is-saħħa mentali.
- It-tħeġġiġ tar-rappurtar responsabbli fil-midja.
- It-tneħħija tal-istigma.
- L-iffokar fuq l-għarfien u l-edukazzjoni matul il-ħajja kollha, u n-normalizzazzjoni tad-diskussjonijiet relatati mas-saħħa mentali.

Investiment fis-Servizzi tas-Saħħa Mentali u t-Twassil Tagħhom

- It-twaqqif ta' strutturi robusti ta' tmexxija u governanza.
- It-tfassil ta' interventi għal gruppi demografiċi speċifiċi.
- L-użu ta' sejbiet tar-riċerka u l-evalwazzjonijiet ibbażati fuq l-evidenza xjentifika biex jinfurmaw it-teħid ta' deċiżjonijiet.
- Il-prijoritizzazzjoni tal-intervent bikri u l-aċċess għas-servizzi kliniċi.
- L-istabbiliment ta' perkorsi ta' riferiment preċiżi biex jiffaċilitaw l-aċċess għas-servizzi tas-saħħa mentali, speċjalment f'sitwazzjonijiet ta' emerġenza u kriżi.
- Ir-rikonoxximent u t-tnaqqis tal-biża' u l-istigma assoċjati mal-faċilitajiet tas-saħħa mentali.

Appoġġ lill-Ħaddiema tal-Kura tas-Saħħa Mentali

- L-indirizzar tal-burnout u ż-żamma tal-ħaddiema tal-kura tas-saħħa permezz ta' appoġġ organizzattiv u kundizzjonijiet imtejba ta' impjieg, b'induzzjoni u superviżjoni xierqa.

04 Strateġija ta' Implimentazzjoni

L-istrateġija ta' implimentazzjoni hija sostnuta minn sitt pilastri li huma essenzjali għall-prevenzjoni tas-suwiċidju. Kull pilastru jikkonsisti f'għanijiet strateġiċi, li minnhom joħorġu azzjonijiet u objettivi rilevanti. Pjan ta' azzjoni huwa aċċessibbli fl-Appendiċi 4.

Is-sitt oqsma strateġiċi ewlenin huma

01

Koordinazzjoni u Organizzazzjoni

02

Appoġġ u Trattament

03

Restrizzjoni tal-Aċċess għall-Mezzi

04

Kuxjenza u Għarfien

05

Prevenzjoni u Attivitajiet ta' Promozzjoni tas-Saħħa

06

Assigurazzjoni tal-Kwalità u Espertezza

Pilastru 01

Koordinazzjoni u Organizzazzjoni

Għan Strateġiku 1
Il-prevenzjoni tas-suwiċidju tiġi inkorporata u kkoordinata b'mod organizzattiv.

Is-Servizzi tas-Saħħa Mentali (NMHS), fil-Ministeru għas-Saħħa u għall-Anzjanità Attiva (MHA, Ministry for Health & Active Ageing), iddelineaw l-ewwel Strateġija għall-Prevenzjoni tas-Suwiċidju għal Malta. L-implimentazzjoni b'suċċess ta' din l-istrateġija teħtieġ approċċ li jinkorpora l-gvern sħiħ u jinvolvi attivitajiet konġunti u kollaborazzjoni transfruntiera minn diversi ministeri, aġenziji pubbliċi, u organizzazzjonijiet volontarji biex jipprovdu pjan ta' azzjoni komprensiv għall-prevenzjoni tas-suwiċidju fil-livell nazzjonali.

Ir-responsabbiltà għall-koordinazzjoni u l-implimentazzjoni tal-Istrateġija Nazzjonali għall-Prevenzjoni tas-Suwiċidju se tkun prinċipalment tan-NMHS. It-Tim Maniġerjali Superjuri fi ħdan in-NMHS se jirrapporta dwar il-progress irreġistrat lill-Uffiċjal Mediku Ewlieni. Kumitat magħmul minn firxa wiesgħa ta' partijiet ikkonċernati li ġejjin minn diversi ministeri, entitajiet u Organizzazzjonijiet Nongovernattivi (NGOs) u individwi li tilfu lil xi ħadd u/jew intlaqtu minn suwiċidju għandu jissorvelja l-implimentazzjoni tal-azzjonijiet ippjanati kif deskritt f'dan il-Kapitolu.

Azzjonijiet Implimentati

01

It-twaqqif ta' Kumitat Konsultattiv mal-partijiet ikkonċernati mill-Ministeru għas-Saħħa u għall-Anzjanità Attiva, il-partijiet ikkonċernati interministerjali, il-partijiet ikkonċernati ekstraministerjali, u l-NGOs fil-qasam tal-kura mentali u soċjali.

02

Il-ħatra ta' membru tal-istaff mit-Tim tar-Riżoluzzjoni tal-Kriżijiet u t-Trattament id-Dar (CRHT) fil-Kumitat Konsultattiv biex jiġbor tagħrif dwar persuni fi kriżijiet tas-saħħa mentali u suwiċidali.

03

It-twettiq ta' proċess ta' konsultazzjoni wiesa' mal-partijiet ikkonċernati u ma' dawk li jfasslu l-politika biex jinfurmaw l-azzjonijiet strateġiċi meħtieġa.

Azzjonijiet Ippjanati

01

It-twaqqif ta' kumitat fil-Ministeru għas-Saħħa u għall-Anzjanità Attiva biex imexxi u jikkoordina l-azzjonijiet tal-istrateġija.

02

It-twaqqif ta' kumitat magħmul minn partijiet ikkonċernati interministerjali u ekstraministerjali, NGOs u entitajiet oħra biex jiffaċilitaw l-azzjonijiet tal-istrateġija.

03

It-twettiq ta' evalwazzjoni tal-istrateġija, inklużi azzjonijiet imwettqa u KPIs miksuba, f'nofs il-perjodu stipulat ta' 5 snin tal-istrateġija.

Indikaturi Ewlenin tal-Prestazzjoni

01

Rieżami tal-istrateġija.

02

Għadd ta' laqgħat li jsiru mill-Kumitat tal-Istrateġija.

Pilastru 02

Appoġġ u Trattament

Għan Strateġiku 2A
Il-gwardjani jkunu kompetenti fit-trattament ta' persuni f'riskju ta' suwiċidju u gruppi ta' riskju.

Id-detezzjoni u/jew l-iskrinjar għar-riskju ta' suwiċidju u l-appoġġ għas-saħħa mentali huma pprovduti permezz ta' gwardjani identifikati, ħalli l-persuni fi kriżi jkunu jistgħu jiġu megħjuna f'firxa wiesgħa ta' ambjenti.

Il-gwardjani huma individwi u gruppi professjonali li għandhom probabbiltà akbar li jiltaqgħu ma' persuni fi kriżijiet suwiċidali minħabba n-natura tal-okkupazzjoni tagħhom. Il-gwardjani jistgħu jinkludu professjonisti tas-saħħa u l-kura soċjali, pulizija, u għalliema, fost l-oħrajn. Il-gwardjani għandhom ikunu f'pożizzjoni li jintervjenu b'mod xieraq billi jidentifikaw individwi li juru sinjali ta' twissija ta' riskju ta' suwiċidju u li jirreferu lil individwi bħal dawn għal servizzi xierqa.

It-taħriġ tal-gwardjani għandu l-għan li jżid l-għarfien u l-fehim tal-parteċipanti dwar l-imġieba suwiċidali u li jżid il-kapaċità tal-parteċipanti li jirrispondu b'mod effettiv. It-taħriġ li jiġi pprovdut jeħtieġ li jkun adattat biex jindirizza l-ħtiġijiet partikolari tar-riċevituri tiegħu.

Azzjonijiet Implimentati

01

Professjonist akkreditat tas-saħħa mentali ta taħriġ dwar l-Evalwazzjoni u l-Immaniġġjar tar-Riskju ta' Suwiċidju (AMSR, Assessing and Management of Suicide Risk) lill-professjonisti kollha tas-saħħa mentali fil-komunità tan-NMHS.

Azzjonijiet Ippjanati

01

Professjonist akkreditat tas-saħħa mentali se jipprovdi taħriġ dwar l-evalwazzjoni u l-immaniġġjar tar-riskju ta' suwiċidju lill-professjonisti kollha tas-saħħa mentali għall-inpatients tan-NMHS.

02

L-implimentazzjoni ta' analiżi tal-ħtiġijiet ta' taħriġ għall-professjonisti tal-kura tas-saħħa bħala gwardjani.

03

Il-provvista ta' riżorsi ta' taħriġ u opportunitajiet ta' tagħlim għall-professjonisti tas-saħħa.

04

L-identifikazzjoni tal-gwardjani ewlenin li jistgħu jibbenefikaw minn taħriġ dwar l-evalwazzjoni u l-immaniġġjar tar-riskju ta' suwiċidju.

05

L-appoġġ lill-gwardjani fl-istabbiliment ta' protokolli fuq il-post tax-xogħol/fl-iskejjel biex jiġi mminimizzat ir-riskju ta' suwiċidju u biex jipprovdu appoġġ f'waqtu lil persuni f'riskju u persuni oħra li jistgħu jiġu affettwati.

06

It-titjib tal-kollaborazzjoni bejn in-NMHS u Korp tal-Pulizija peress li l-pulizija spiss ikunu l-ewwel persuni fuq il-post, b'mod partikolari f'sitwazzjonijiet ta' riskju għoli. Għandu jiġi żgurat li l-pulizija jkunu mgħammra bil-ħiliet xierqa (f'termini ta' komunikazzjoni, intervent fiżiku, u deeskalazzjoni) biex jagħtu appoġġ b'mod sikur, rispettuż u dinjituż waqt it-trasferiment ta' persuni fi kriżi u wkoll fl-appoġġ tagħhom għall-qraba tal-persuna

07

It-titjib tal-kollaborazzjoni bejn in-NMHS u t-tobba tal-kura primarja inklużi l-GPs u l-GP trainees permezz ta' mezzi ta' komunikazzjoni mtejba u l-għoti ta' taħriġ minn speċjalisti fil-psikjatrija.

Indikaturi Ewlenin tal-Prestazzjoni

01

L-għadd ta’ gwardjani li jlestu t-taħriġ b’suċċess.

02

Il-feedback mill-istħarriġiet tas-sodisfazzjon ta’ wara t-taħriġ.

03

L-għadd ta’ laqgħat mal-gwardjani.

04

L-għadd ta’ protokolli li jiġu stabbiliti.

Għan Strateġiku 2B
Jiġu pprovduti biżżejjed appoġġ psikosoċjali u strutturi ta' kura għall-persuni fi kriżi.

Servizzi xierqa u f'waqthom tal-kura tas-saħħa mentali huma prerekwiżiti essenzjali għall-prevenzjoni ta' suwiċidju b'suċċess. Il-WHO (2018) tippromwovi l-provvista ta' assistenza aċċessibbli faċilment għal persuni li qed jesperjenzaw kriżi tas-saħħa mentali u għal persuni affettwati minn imġieba suwiċidali, permezz tal-forniment ta' servizzi psikjatriċi ta' emerġenza 24 siegħa kuljum.

Emerġenza u Stabbilizzazzjoni

Il-helpline għas-saħħa mentali 1579 tnieda f'Novembru 2022 bl-għan li jipprovdi appoġġ emozzjonali u psikoloġiku bla ħlas u immedjat, pariri professjonali u gwida prattika lil kull min jesperjenza diffikultà mentali. Il-helpline jopera 24 siegħa kuljum u huwa pprovdut minn professjonisti mħarrġa fil-psikoloġija. Il-helpline jista' jkun l-ewwel punt ta' kuntatt għall-persuni li qed jesperjenzaw kriżi tas-saħħa mentali jew għal min jieħu ħsiebhom. Meta jikkuntattjaw il-helpline, dawn l-individwi jkunu jistgħu jiġu megħjuna minnufih u jiġu diretti lejn l-aktar servizz xieraq tas-saħħa mentali.

Is-servizzi ta' emerġenza fil-qasam tas-saħħa mentali huma disponibbli 24 siegħa kuljum u huma pprovduti mid-dipartiment tal-A&E fl-Isptar Mater Dei u fl-Isptar Ġenerali t'Għawdex. Is-Servizz Psikjatriku ta' Emerġenza (EPS) fl-Isptar Mater Dei jipprovdi evalwazzjoni u trattament rapidi għal persuni fi kriżi. Is-Servizz Psikjatriku ta' Emerġenza għat-Tfal u l-Adoloxxenti (CAPES) jopera mid-dipartiment tal-A&E fl-MDH u jappoġġja lit-tfal u lill-adoloxxenti fi kriżi.

Wara valutazzjoni ta' emerġenza mill-EPS, il-persuni fi kriżi jistgħu jiġu appoġġjati aktar mit-tim tar-Riżoluzzjoni tal-Kriżijiet u t-Trattament id-Dar (CRHT) għall-adulti u t-tim ta' Intervent fi Kriżi u Trattament id-Dar (CIHT) għall-minorenni. Iż-żewġ servizzi jipprovdu kura psikjatrika intensiva u bbażata fil-komunità lil individwi li qed jesperjenzaw kriżi tas-saħħa mentali (li tista' tinvolvi suwiċidalità) bħala alternattiva għad-dħul fi sptar psikjatriku. It-timijiet ta' kriżi jsegwu lill-klijent għal perjodu ta' 3-4 ġimgħat u wara dan jistgħu jiġu diretti lejn servizzi oħra.

Azzjonijiet Implimentati

01

It-twaqqif tat-tim tar-Riżoluzzjoni tal-Kriżijiet u t-Trattament id-Dar (CRHT) f'Diċembru 2021.

02

It-twaqqif tal-Helpline għas-Saħħa Mentali 24/7 f'Novembru 2022.

03

Il-provvista ta' segwitu psikjatriku universali fi ħdan il-komunità lil persuni li ppruvaw iwettqu suwiċidju u lil persuni li ntbagħtu d-dar mill-faċilitajiet tas-saħħa mentali.

04

Is-Servizz Psikjatriku ta' Emerġenza (EPS) u s-Servizz ta' Kollegament tal-Psikjatrija (PLS) jappoġġjaw lid-Dipartiment tal-Emerġenza (A&E) fl-evalwazzjoni, it-trattament u l-immaniġġjar ta' persuni b'mard mentali akut jew bi kriżi tas-saħħa mentali sabiex il-pazjenti jkunu jistgħu jirċievu kura speċjalizzata u olistika.

Azzjonijiet Ippjanati

01

Il-provvista ta' taħriġ kontinwu lill-professjonisti tas-saħħa mentali li jaħdmu fis-servizzi kollha ta' Emerġenza u Stabbilizzazzjoni kif deskritt hawn fuq, biex jiġi żgurat li jkollhom biżżejjed għarfien biex jappoġġjaw persuni fi kriżi u jtaffu r-riskju bl-aktar mod effettiv possibbli.

02

It-taħriġ tal-professjonisti tal-A&E fil-kura ta' persuni qabel jaslu l-isptar dwar id-deeskalazzjoni verbali, evalwazzjoni ta' saħħa mentali akuta u valutazzjoni tar-riskju ta' suwiċidju biex tittejjeb il-kura qabel l-isptar.

03

Il-bini ta' ċentru tas-saħħa mentali akuta fl-Isptar Mater Dei biex jipprovdi kura tas-saħħa mentali akuta f'ambjent destigmatizzat, dinjituż, u terapewtiku.

04

Il-prijoritizzazzjoni tad-dritt tal-pazjenti għall-privatezza u d-dinjità matul l-evalwazzjoni psikjatrika fid-Dipartiment tal-A&E fl-Isptar Mater Dei billi tiġi żgurata żona privata għall-evalwazzjoni tas-saħħa mentali.

05

It-tħeġġiġ tal-adozzjoni ta' appoġġ psikoloġiku organizzattiv għall-persunal tal-A&E u n-NMHS biex jissalvagwardja l-benesseri tal-impjegati.

06

L-iżvilupp ulterjuri tas-Servizz Psikjatriku ta' Emerġenza (EPS) u l-iżgurar li jkun hemm riżorsi tajbin biex jiġu pprovduti evalwazzjoni u kura psikjatrika f'waqthom lil persuni li jmorru fid-dipartiment tal-A&E bi kriżi tas-saħħa mentali, b'mod partikolari persuni li jkunu fi kriżi ta' suwiċidju.

07

L-iżgurar li t-tim tas-CRHT ikollu riżorsi tajbin b'għadd adegwat ta' professjonisti multidixxiplinari u l-investiment f'taħriġ kontinwu għall-membri tal-persunal.

08

L-estensjoni tas-servizz tas-CRHT għal bażi ta' 24 siegħa/7 ijiem.

09

L-introduzzjoni ta' medikazzjonijiet antidipressivi ta' ġenerazzjoni aktar ġdida bi profili ta' effetti sekondarji aktar favorevoli (bħal Sertraline u Escitalopram) li għandhom jitqiegħdu fuq il-formularju tal-gvern peress li t-trattament antidipressiv ġie ppruvat li jnaqqas ir-riskju ta' suwiċidju u ma ġiex assoċjat ma' żieda fir-riskju ta' suwiċidju mal-bidu ta' dil-kura (RCPsych, 2020).

Indikaturi Ewlenin tal-Prestazzjoni

01

L-għadd ta' interventi mill-istaff ta' 1579.

02

L-għadd ta' interventi mis-CRHT u s-CIHT.

03

Ir-rata ta' dħul fl-isptar tal-klijenti segwiti mit-tim tas-CRHT.

04

L-għadd ta' sessjonijiet ta' taħriġ mogħtija lill-professjonisti tas-saħħa mentali li jaħdmu fis-servizzi ta' Emerġenza u Stabbilizzazzjoni.

05

L-għadd ta' sessjonijiet ta' taħriġ ipprovduti lill-fornituri tal-kura ta' qabel l-isptar.

06

L-antidepressanti l-ġodda introdotti fuq il-formularju tal-gvern.

Għan Strateġiku 3
Jiġu pprovduti biżżejjed appoġġ psikosoċjali u strutturi ta' kura għall-gruppi ta' riskju għoli.

Il-WHO (2023a) tenfasizza l-gruppi ta' riskju għoli li ġejjin li huma f'riskju akbar ta' suwiċidju:

- persuni b'disturbi mentali (b'mod partikolari, id-depressjoni u d-disturbi tal-użu ta' sustanzi),
- persuni b'attentat ta' suwiċidju preċedenti,
- persuni li jesperjenzaw kriżi u li sussegwentement jiffaċċjaw nuqqas ta' kapaċità li jkampaw mal-istress tal-ħajja, bħall-problemi finanzjarji, it-tmiem tar-relazzjonijiet jew l-uġigħ u l-mard kroniku,
- persuni li jesperjenzaw kunflitt, diżastru, vjolenza, abbuż, jew telf u sens ta' iżolament,
- gruppi vulnerabbli li jesperjenzaw diskriminazzjoni, bħar-refuġjati u l-migranti; nies indiġeni; persuni leżbjani, gay, bisesswali, transġeneru, intersesswali u queer (LGBTIQ); u priġunieri.

L-individwi b'disturbi kroniċi, mard terminali u wġigħ kroniku huma partikolarment f'riskju ta' suwiċidju (Kwon & Lee, 2023; Nafilyan et al., 2022; Calati et al., 2015). Il-professjonisti li jipprovdu kura lil dawn l-individwi jeħtieġ li jkollhom ħila kbira li jagħtu aħbarijiet koroh sabiex ikunu jistgħu jagħmlu dan bl-aktar mod kompassjonali u sensibbli possibbli. Huma għandhom jiżguraw ukoll li jingħata biżżejjed appoġġ psikosoċjali lil tali persuni peress li dawn il-morbiditajiet jistgħu jikkawżaw deterjorament fil-kwalità tal-ħajja tan-nies (Siboni et al., 2019; Strine et al., 2008).

Barra minn hekk, ir-riċerka wriet li r-riskju ta' suwiċidju jiżdied meta l-pazjenti jkunu qed jittranżizzjonaw mill-kura psikjatrika bħala inpatients għall-kura fil-komunità (Chung et al., 2019; Chung et al., 2017). Dan kien rifless matul grupp fokali mal-utenti tas-servizzi lokali, li qiesu dan il-perjodu ta' tranżizzjoni bħala "punt kritiku" minħabba s-sens akbar ta' vulnerabbiltà u n-nuqqas ta' appoġġ li ħassew matul dan il-punt tal-kura.

Minbarra l-gruppi ta' hawn fuq, il-persuni f'riskju ta' suwiċidju lokalment (kif imsemmi fil-Kapitolu 2) jinkludu (i) l-irġiel, (ii) il-persuni fil-kategoriji ta' età ta' 30 sa 60 sena, (iii) il-persuni li mhumiex miżżewġin jew huma separati, u (iv) il-persuni li huma qiegħda jew pensjonanti. Għandu jiġi żgurat li l-azzjonijiet fl-istrateġija jkunu mmirati b'mod partikolari lejn gruppi ta' riskju għoli.

L-iżvilupp ta' intervent għall-prevenzjoni tas-suwiċidju għal gruppi ta' riskju għoli huwa kritiku biex tiġi mminimizzata r-rata ta' suwiċidju. Fuq livell globali, huwa inkwetanti li ħafna persuni f'riskju mhumiex qed jiġu identifikati u/jew offruti t-trattament tas-saħħa mentali li jista' jipprevjeni l-mewt suwiċidali (RCPsych, 2020). Għandhom isiru sforzi fuq livell lokali biex jiġu żgurati l-identifikazzjoni u l-involviment f'waqthom ta' individwi f'riskju.

Azzjonijiet Implimentati

01

L-istabbiliment ta' servizzi ta' traduzzjoni u interpretar biex tiġi ffaċilitata l-komunikazzjoni ma' utenti tas-servizzi li ma jitkellmux bl-Ingliż, għall-aċċess għan-NMHS kemm fl-isptar kif ukoll fil-komunità.

02

L-istabbiliment ta' protokoll biex jiggwida t-tranżizzjoni bla xkiel minn kura bħala inpatients għal kura fil-komunità għall-pazjenti tan-NMHS.

03

L-offerta ta' servizzi psikoloġiċi, ta' ħidma soċjali u servizzi tas-saħħa alleati oħra fl-Isptar Mater Dei, iċ-Ċentru tal-Onkoloġija Sir Anthony Mamo u l-Isptar tar-Riabilitazzjoni Karin Grech biex jappoġġjaw lill-persuni b'mard akut, kroniku u terminali b'mod olistiku.

04

L-istabbiliment tal-Klinika għall-Benesseri tal-Ġeneru f'Novembru 2018, li tinkorpora l-appoġġ psikosoċjali bħala parti minn pakkett ta' kura multidixxiplinari.

05

Il-Ministeru għall-Affarijiet Interni, is-Sigurtà u l-Impjiegi ħarreġ lill-impjegati kollha tal-Aġenzija għas-Servizzi Korrettivi (CSA, Correctional Services Agency) fl-ewwel għajnuna għas-saħħa mentali u qed jespandi u jħarreġ kontinwament it-tim psikosoċjali tiegħu fl-Unità tal-Kura u r-Riintegrazzjoni fil-Faċilità Korrettiva ta' Kordin biex jippromwovi r-riabilitazzjoni tal-ħabsin u jissalvagwardja l-benesseri mentali tagħhom (TVM News, 2023; l-Uffiċċju Nazzjonali tal-Awditjar, 2021).

Azzjonijiet Ippjanati

01

L-infurzar tal-protokoll ta' tranżizzjoni mis-servizzi tas-saħħa mentali bħala inpatient għal dawk fil-komunità li jipproponi livelli ggradati ta' appoġġ skont il-ħtiġijiet uniċi tal-pazjenti, biex tiġi żgurata tranżizzjoni bla xkiel tal-kura.

02

L-għoti ta' taħriġ lill-gwardjani biex tkun tista' ssir detezzjoni bikrija u jkun hemm rispons bikri għal dawk f'riskju għoli ta' suwiċidju.

03

L-inkoraġġiment tal-użu tas-servizzi eżistenti permezz tal-promozzjoni tas-saħħa mentali sabiex il-kura psikjatrika u l-appoġġ psikoloġiku jiġu aċċessati fil-ħin.

04

Il-kollaborazzjoni mal-NGOs u aġenziji oħra biex jiġi stabbilit perkors ta' riferiment bla xkiel għas-servizzi ta' intervent wara sitwazzjoni biex jiġi żgurat l-għoti ta' appoġġ psikoloġiku għall-individwi li jkunu tilfu lil xi ħadd u/jew li jkunu ntlaqtu minn suwiċidju.

05

Il-kollaborazzjoni mal-NGOs, il-kunsilli lokali, u atturi oħra tal-komunità biex jiġi kkultivat sens ta' komunità, tiġi promossa l-koeżjoni soċjali, u b'hekk tiġi evitata s-solitudni fost il-gruppi vulnerabbli.

06

Il-kollaborazzjoni mal-NGOs u aġenziji oħra biex tiġi promossa l-adozzjoni ta' servizzi tas-saħħa mentali anċillari u speċjalizzati fil-komunità.

07

L-iżvilupp ulterjuri ta' servizzi li joffru appoġġ għas-saħħa mentali għall-komunità LGBTIQ, b'mod partikolari għal persuni b'disforja tas-sessi.

08

Żieda fil-kapaċità u żvilupp ulterjuri tas-servizzi fil-qasam tad-dipendenza biex jiġi żgurat l-għoti ta' appoġġ adegwat għas-saħħa mentali lil persuni b'disturbi ta' użu ta' sustanzi, inkluż id-disturb tal-użu tal-alkoħol.

09

Il-promozzjoni ta' korsijiet ta' reżiljenza pprovduti mid-Direttorat għall-Promozzjoni tas-Saħħa u l-Prevenzjoni tal-Mard (HPDP, Health Promotion and Disease Prevention Directorate).

10

It-tħeġġiġ tal-prattiki kontra r-razziżmu u kontra l-ksenofobija f'konformità mal-Istrateġija Kontra r-Razziżmu 2021-2023 mid-Direttorat għad-Drittijiet tal-Bniedem u l-Pjan ta' Azzjoni tal-UE għall-Ġlieda Kontra r-Razziżmu 2020-2025.

11

L-offerta ta' taħriġ ta' kompetenza kulturali lill-professjonisti tal-kura tas-saħħa.

12

L-offerta ta' taħriġ dwar kif tgħaddi aħbarijiet ħżiena lill-professjonisti tal-kura tas-saħħa, b'mod partikolari t-tobba li jaħdmu f'ambjenti ta' mediċina ġenerali u kura palljativa.

Indikaturi Ewlenin tal-Prestazzjoni

01

L-għadd ta' servizzi ta' traduzzjoni pprovduti.

02

L-għadd ta' parteċipanti li jattendu l-korsijiet ta' reżiljenza mill-HPDP.

03

L-għadd ta' professjonisti tal-kura tas-saħħa li jattendu taħriġ ta' kompetenza kulturali.

04

L-għadd ta' professjonisti tal-kura tas-saħħa li jattendu taħriġ dwar kif tgħaddi aħbarijiet ħżiena.

05

L-għadd ta' pazjenti appoġġati matul it-tranżizzjoni minn kura bħala inpatient għal kura fil-komunità.

06

L-għadd ta' każijiet ta' dħul psikjatriku mill-ġdid fi żmien xahrejn mit-tranżizzjoni għas-servizzi tas-saħħa mentali fil-komunità.

07

Il-punteġġi tas-solitudni nazzjonali rrappurtati mill-persuni stess.

Pilastru 03

Restrizzjoni tal-Mezzi ta' Suwiċidju

Għan Strateġiku 4

Titnaqqas ir-rata ta' suwiċidju billi jiġi ristrett l-aċċess għall-mezzi ta' suwiċidju.

Il-limitazzjoni tal-aċċess għall-mezzi ta' suwiċidju hija intervent universali bbażat fuq l-evidenza xjentifika għall-prevenzjoni tas-suwiċidju. Ir-restrizzjoni tal-mezzi għandha tkun speċifika għax-xejriet u l-ħtiġijiet speċifiċi ta' kull pajjiż, skont il-metodi li jikkawżaw l-aktar imwiet. Ħafna persuni li jaħsbu li jmutu b'suwiċidju jesperjenzaw ambivalenza dwar l-għajxien jew il-mewt, u ħafna minnhom jagħmlu dan fi żmien ta' diffikultà akuta. Ir-restrizzjoni ta' mezzi letali tfixkel l-ippjanar ta' suwiċidju u tagħmel il-mezzi ta' suwiċidju inqas faċilment aċċessibbli, u b'hekk tagħti lill-persuna li qed tikkunsidra s-suwiċidju aktar żmien biex tgħaddi d-diffikultà akuta, qabel ma tieħu azzjoni fatali (WHO, 2023).

F'Malta, l-aktar modi komuni ta' suwiċidju fl-irġiel huma (i) it-tgħalliq, l-istrangolazzjoni jew is-soffokazzjoni, (ii) il-qbiż minn post għoli u (iii) bl-użu ta' arma tan-nar, f'ordni dixxendenti. Fin-nisa, l-aktar modi komuni ta' suwiċidju f'ordni dixxendenti huma (i) il-qbiż minn post għoli, (ii) it-tgħalliq, l-istrangolazzjoni jew il-fgar u (iii) l-awtoavvelenament permezz ta' medikazzjoni (Camilleri, 2021; Renaud, 2019).

Filwaqt li huwa ta' sfida li jiġu identifikati approċċi effettivi biex titnaqqas l-inċidenza ta' suwiċidju bit-tgħalliq, hemm il-potenzjal li jitnaqqsu mezzi oħra ta' suwiċidju. Ir-restrizzjoni tal-aċċess għall-hotspots użati għall-qbiż tista' tinkiseb billi l-aċċess għas-siti jsir aktar diffiċli. Il-hotspots għas-suwiċidju permezz ta' qbiż ġew identifikati minn studju mwettaq minn Camilleri fl-2021. L-istudju sab li l-perċezzjoni tal-pubbliku ġenerali kienet li l-biċċa l-kbira tas-suwiċidji bil-qbiż iseħħu fl-irdum ta' Ħad-Dingli, madankollu, id-data turi li l-biċċa l-kbira tas-suwiċidji bil-qbiż iseħħu fis-swar tal-Belt u l-pont tal-Mosta. F'dan tal-aħħar ġie installat ċint preventiv fl-2016 bil-għan li jfixkel l-attentati ta' suwiċidju. Għalkemm ma hemm l-ebda riċerka ppubblikata li tkejjel l-effikaċja ta' dan iċ-ċint, artiklu wieħed f'gazzetta kien irrapporta tnaqqis tas-suwiċidji fil-pont tal-Mosta fl-2017, sena wara l-installazzjoni taċ-ċint (Times of Malta, 2017).

L-Awtorità tal-Mediċini (2022) ppermettiet leġiżlazzjoni li tirrestrinġi d-disponibbiltà ta' prodotti mediċinali bħall-analġeżiċi, billi ordnat li jingħataw daqsijiet iżgħar tal-pakketti, bl-intenzjoni li tissalvagwardja kontra l-użu ħażin, doża eċċessiva, jew dewmien fit-tfittxija ta' attenzjoni medika.

Fl-ambjenti tal-kura tas-saħħa, speċjalment fil-faċilitajiet tas-saħħa mentali, huwa kruċjali li jiġu mminimizzati r-riskji ambjentali għall-ħsara u s-suwiċidju billi tiġi żgurata infrastruttura sikura li tipprevjeni l-qbiż mill-għoli, it-tixbit mal-ħitan tal-konfini, u l-punti tal-irbit. Sabiex il-faċilitajiet tas-saħħa mentali jkunu postijiet ta' kura sikuri, huwa wkoll imperattiv li jittaffew riskji oħra billi jiġu żgurati l-ħżin sikur tal-medikazzjonijiet, it-tneħħija ta' materjali ta' rbit u l-konfiska ta' sustanzi illeċiti. Barra minn hekk, il-pazjenti ma għandux ikollhom aċċess għal oġġetti li huma perikolużi jew li jistgħu jwasslu biex jagħmlu ħsara lilhom infushom jew lill-ħaddieħor jew jiffaċilitaw il-ħrib tagħhom jew ta' ħaddieħor meta jkunu fi sptar psikjatriku. Għandu jiġi mfittex bilanċ bejn is-sikurezza kontra l-privatezza u d-dinjità biex jiġu żgurati ambjenti terapewtiċi xierqa u l-aħjar kura tal-pazjenti (Kummissjoni dwar il-Kwalità tal-Kura, 2023).

Azzjonijiet Implimentati

01

Il-ħażna sikura ta' drogi perikolużi fis-swali kollha tal-inpatients, f'konformità mal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi (2020) u l-Politika dwar il-Mediċini Kkontrollati.

02

Matul il-perjodu fl-isptar psikjatriku, il-membri tal-istaff awtorizzati regolarment ifittxu lill-pazjenti u/jew l-affarijiet tagħhom biex jiżguraw is-sikurezza tal-pazjenti, il-viżitaturi u l-istaff. Peress li t-tiftix huwa intruživ u jista' jaffettwa d-drittijiet tal-pazjenti, għandu jsir kull sforz biex jiġu evitati jew ikkalmati s-sitwazzjonijiet li fihom jista' jkun hemm bżonn li jiġu kkunsidrati t-tiftixiet, u biex tiġi mħarsa d-dinjità tal-pazjenti meta jitwettqu t-tiftixiet.

Azzjonijiet Ippjanati

01

It-tqegħid ta' posters b'messaġġi pożittivi u ta' tama fil-hotspots, bil-għan li dawk li jikkontemplaw is-suwiċidju jerġgħu jikkunsidraw l-azzjonijiet tagħhom.

02

It-tqegħid ta' kabini tat-telefown f'hotspots tas-suwiċidju li għandhom aċċess dirett għall-112.

03

Il-bini ta' ċnut preventivi u/jew ostakli f'aktar hotspots tas-suwiċidju, kif identifikati permezz tar-riċerka lokali.

04

Pattulji regolari tal-pulizija fil-hotspots.

05

Il-minimizzazzjoni tal-aċċess għall-punti tal-irbit fil-faċilitajiet tas-saħħa mentali, b'mod partikolari meta jiġu ddisinjati bini, swali, jew sptarijiet ġodda.

Indikaturi Ewlenin tal-Prestazzjoni

01

L-għadd ta' kabini tat-telefown imqiegħda fil-hotspots.

02

L-għadd ta' ċnut preventivi u/jew ostakli mibnija.

03

L-għadd ta' pattulji tal-pulizija fil-hotspots.

Pilastru 04

Kuxjenza u Għarfien

Għan Strateġiku 5
Titjib fir-rappurtar tal-midja responsabbli u l-litteriżmu dwar is-saħħa mentali fis-soċjetà.

Hemm evidenza li r-rapporti tal-midja dwar is-suwiċidju jistgħu jtejbu jew idgħajfu l-isforzi għall-prevenzjoni tas-suwiċidju. Żieda fl-imwiet mis-suwiċidju spiss tiġi osservata wara li jinxterdu stejjer ta' mewt mis-suwiċidju, filwaqt li l-istejjer iċċentrati fuq li tingħeleb kriżi suwiċidali għandhom fattur protettiv u spiss jirriżultaw f'inqas suwiċidji (WHO, 2023b).

It-tixrid u l-applikazzjoni tar-"Rakkomandazzjonijiet għall-Midja dwar ir-Rappurtar ta' Korriment Mhux Suwiċidali Lilek Innifsek u Suwiċidju" maħruġa mill-Assoċjazzjoni Maltija tal-Psikjatri (2021) kienet inizjattiva importanti għall-prevenzjoni lokali tas-suwiċidju. Is-sensitizzazzjoni tal-midja dwar l-importanza tar-rappurtar responsabbli hija l-pedament biex titnaqqas l-istigma dwar il-mard mentali u s-suwiċidju, kif ukoll biex jitnaqqsu l-imwiet tas-suwiċidju. Il-midja hija għodda ta' valur għall-komunikazzjoni ta' trajettorji u messaġġi pożittivi dwar is-saħħa mentali, u għat-tixrid ta' informazzjoni dwar is-servizzi tal-kura tas-saħħa u l-perkorsi ta' kura eżistenti.

It-tqajjim tal-kuxjenza u l-promozzjoni huma azzjonijiet strateġiċi li jikkontribwixxu għall-isforzi ġenerali għall-prevenzjoni tas-suwiċidju billi jinfluwenzaw lil dawk li jieħdu d-deċiżjonijiet u l-opinjoni pubblika, l-attitudnijiet u l-imġieba. Billi jtejbu l-għarfien, il-komunitajiet josservaw żieda fl-imġieba tat-tiftix tal-għajnuna u d-domanda għas-servizzi, biex b'hekk tinħoloq opportunità ottimali għal detezzjoni u intervent bikrija (WHO, 2021).

Fl-2023 tnediet kampanja dwar is-saħħa mentali intitolata "Ħu Ħsieb" taħt l-awspiċi tal-Ministeru għas-Saħħa. Il-kampanja adottat kemm approċċ universali kif ukoll wieħed immirat. L-għanijiet ewlenin kienu li tiżdied il-promozzjoni ta' drawwiet tal-ħajja tajbin għas-saħħa li jwasslu għal benesseri mentali u fiżika, u li jitħeġġeġ it-tiftix tal-għajnuna permezz ta' servizzi tas-saħħa mentali disponibbli jew permezz tal-Helpline għas-Saħħa Mentali ddedikata – 1579.

L-inizjattivi dwar il-promozzjoni tas-saħħa mentali għadhom għaddejjin, b'diversi partijiet ikkonċernati distinti jippruvaw iqajmu kuxjenza dwar l-importanza tal-benesseri mentali matul il-ħajja kollha. Minkejja li s-setturi tas-saħħa u l-edukazzjoni jinsabu fuq quddiem nett ta' dawn l-isforzi, il-kunsilli lokali u diversi NGOs ukoll ħadu ħsieb li jqajmu kuxjenza u joħolqu sens ta' appartenenza fil-komunità. Barra minn hekk, in-NMHS u l-HPDP jikkollaboraw biex jorganizzaw materjal diġitali ta' informazzjoni u tqajjim ta' kuxjenza għall-Jum Dinji għall-Prevenzjoni tas-Suwiċidju. Hekk kif id-domanda pubblika u professjonali għall-għarfien dwar is-saħħa mentali qed tiżdied, kif qed tiżdied ukoll id-domanda għas-servizzi tas-saħħa mentali wara l-pandemija tal-COVID-19, diversi aġenziji bdew jorganizzaw seminars, webinars, u fora oħra għall-iskambju tal-għarfien dwar il-benesseri mentali.

Is-suwiċidju huwa kwistjoni serja tas-saħħa pubblika li titlob l-attenzjoni. Ir-rappurtar fil-midja jista' jikkollabora ma' sforzi ta' promozzjoni tas-saħħa mentali biex jittejjeb il-litteriżmu tas-saħħa mentali, titnaqqas l-istigma billi jiġu spjegati l-ideat żbaljati dwar il-mard mentali u s-suwiċidju, u biex jipprovdi informazzjoni dwar fejn tfittex l-għajnuna biex b'hekk jinkoraġġixxi eżiti aħjar tas-saħħa mentali.

Azzjonijiet Implimentati

01

Il-kollaborazzjoni mal-midja u l-qsim ta' linji gwida dwar ir-rappurtar ta' mġiba suwiċidali, f'konformità mal-linji gwida tal-WHO.

02

Il-kollaborazzjoni mal-HDPD għal kampanji ta' tqajjim ta' kuxjenza u/jew interventi.

Azzjonijiet Ippjanati

01

L-iżvilupp ta' protokoll biex jiġu mwissija d-djar tal-midja li ma jsegwux il-linji gwida maqsuma dwar ir-rappurtar ta' mġiba suwiċidali sabiex in-narrattiva tagħhom tkun tista' tiġi riveduta.

02

Il-ħidma mad-Dipartiment tal-Edukazzjoni biex jiġi inkorporat formalment it-taħriġ tar-reżiljenza fil-kurrikulu tal-iskola tul il-perjodu kollu tal-edukazzjoni obbligatorja.

03

It-titjib tal-infrastruttura diġitali użata biex tenfasizza l-passi li għandhom jittieħdu matul kriżi tas-saħħa mentali, is-servizzi tas-saħħa mentali disponibbli, l-għodod biex tgħin lilek innifsek, u l-programmi ta' reżiljenza.

04

L-użu ta' diversi pjattaformi diġitali biex tintlaħaq udjenza wiesgħa filwaqt li jiġu promossi l-messaġġi ta' tqajjim ta' kuxjenza dwar is-saħħa mentali.

05

Il-ħidma mal-kunsilli lokali biex jiġu appoġġjati l-inizjattivi tal-benesseri mentali u biex tittejjeb il-koeżjoni soċjali fil-komunità, bil-għan li jitrawwem sens ta' appartenenza u tiġi evitata s-solitudni.

Indikaturi Ewlenin tal-Prestazzjoni

01

L-għadd ta' laqgħat/komunikazzjonijiet mal-midja, il-kunsilli lokali, l-edukazzjoni.

02

L-istabbiliment ta' infrastruttura diġitali faċli għall-utent għan-NMHS.

Pilastru 05

Prevenzjoni u Attivitajiet ta' Promozzjoni tas-Saħħa

Għan Strateġiku 6
L-approvazzjoni ta' attivitajiet ta' promozzjoni tas-saħħa mentali u prevenzjoni u l-prijoritizzazzjoni tal-benesseri matul il-kors tal-ħajja.

Il-prevenzjoni tas-suwiċidju trid tkun immirata lejn stadji differenti matul il-kors tal-ħajja biex jiġu miġġielda l-fatturi differenti li jikkawżaw l-istress fil-ħajja fl-istadji differenti tal-ħajja. L-attivitajiet ta' prevenzjoni tal-mard u promozzjoni tas-saħħa jinkludu l-promozzjoni tal-benesseri (prevenzjoni primarja), intervent bikri, irkupru u intervent wara sitwazzjoni.

Il-kampanji tas-saħħa pubblika mid-Direttorat għall-Promozzjoni tas-Saħħa u l-Prevenzjoni tal-Mard (HPDP) iffokaw fuq il-benesseri mentali bħala forma ta' prevenzjoni primarja f'dawn l-aħħar snin. Id-Direttorat tal-HPDP iwassal programmi regolari online bil-għan li jgħin lill-individwu jsaħħaħ ir-reżiljenza, u juża l-motto strateġiku "Turn Challenge into Change and Stress into Success: Build Your Resilience" [Ibdel Sfida f'Bidla u Stress f'Suċċess: Ibni r-Reżiljenza Tiegħek]. Isiru sessjonijiet kull ġimgħa fi gruppi żgħar għal perjodu ta' 7 ġimgħat, fejn tiġi pprovduta informazzjoni, tiġi mħeġġa diskussjoni, u jiġu nkoraġġuti l-attivitajiet tad-dar. Qiegħed jiġi offrut ukoll taħriġ tar-reżiljenza adattat għall-età mid-Dipartiment tal-Edukazzjoni lit-tfal tal-iskola fuq bażi ad hoc.

Barra minn hekk, l-Akkademja għall-Irkupru u l-Benesseri (RAWA, Recovery and Wellbeing Academy) ġiet varata min-NMHS fl-2023. Ir-RAWA pproduċiet korsijiet b'mod konġunt bejn professjonisti tas-saħħa mentali u persuni li għexu esperjenza ta' mard mentali li kienu disponibbli mingħajr ħlas għall-pubbliku. Il-moduli kellhom l-għan li jippromwovu l-metodi ta' kif wieħed jgħin lilu nnifsu għal benesseri mentali aħjar, li jżidu l-għarfien dwar is-saħħa mentali, u li jtejbu l-litteriżmu tas-soċjetà dwar is-saħħa mentali u jappoġġjaw l-irkupru. Qiegħda ssir kollaborazzjoni ma' Akkademji Ewropej oħra.

L-intervent bikri jista' jiġi ffaċilitat permezz ta' sensibilizzazzjoni pubblika akbar dwar sinjali ta' twissija bikrija ta' diffikultà u/jew disturbi mentali, permezz ta' skrinjar fil-kura primarja, u permezz ta' identifikazzjoni mill-gwardjani. Is-servizzi ta' Emerġenza u Stabbilizzazzjoni li ġew enfasizzati fil-Pilastru 2A jagħlqu d-distakk bejn l-intervent bikri u l-irkupru, ladarba l-utenti tas-servizzi jidħlu fis-sistema tas-saħħa mentali.

Is-servizzi kollha tal-inpatients u fil-komunità li jaqgħu taħt in-NMHS eventwalment se jirċievu taħriġ dwar l-evalwazzjoni u l-immaniġġjar tar-riskju ta' suwiċidju biex jippromwovu t-trażżin rigoruż ta' persuni li qed jesperjenzaw kriżi ta' suwiċidju. Barra minn hekk, huwa ppjanat li l-ippjanar formali tas-sikurezza jsir parti integrali mis-servizzi akuti kollha tas-saħħa mentali bħala mezz ta' salvagwardja u prevenzjoni tas-suwiċidju.

Is-servizzi ta' intervent wara sitwazzjoni jibqgħu ta' importanza kbira għal persuni li tilfu lil xi ħadd minħabba suwiċidju jew li ġew affettwati b'mod sinifikanti minn imġieba suwiċidali bi kwalunkwe mod ieħor. Billi jaċċessaw is-servizzi ta' intervent wara sitwazzjoni, l-individwi affettwati jiġu mgħammra bl-għodod biex jipproċessaw avvenimenti trawmatiċi u biex isaħħu l-benesseri mentali tagħhom, u b'hekk jipprevjenu mġiba ta' suwiċidju addizzjonali min-naħa tal-individwu affettwat.

Sabiex il-professjonisti tas-saħħa mentali u professjonisti oħra tal-kura tas-saħħa jkunu jistgħu jagħmlu xogħolhom b'mod effettiv, il-benesseri tagħhom jeħtieġ li tiġi żgurata. Għal dan il-għan, l-appoġġ għandu jkun disponibbli faċilment u aċċessibbli faċilment kif u meta meħtieġ, mingħajr ebda forma ta' ġudizzju jew preġudizzju.

Azzjonijiet Implimentati

01

L-istabbiliment tal-Akkademja għall-Irkupru u l-Benesseri, li se tkompli toffri korsijiet.

02

Il-kollaborazzjoni mad-Direttorat tal-HPDP għal kampanji ta' tqajjim ta' kuxjenza u/jew interventi.

03

It-taħriġ ta' parti mill-forza tax-xogħol tan-NMHS fl-evalwazzjoni u l-immaniġġjar tar-riskju ta' suwiċidju.

04

L-għoti ta' appoġġ lill-professjonisti tas-saħħa mentali u lil professjonisti oħra tal-kura tas-saħħa fuq il-post tax-xogħol permezz ta' skemi organizzattivi ta' appoġġ psikoloġiku.

Azzjonijiet Ippjanati

01

It-taħriġ tal-forza tax-xogħol kollha tan-NMHS fl-evalwazzjoni u l-immaniġġjar tar-riskju ta' suwiċidju.

02

L-offerta ta' taħriġ intern dwar l-ippjanar tas-sikurezza lill-professjonisti li jaħdmu fi ħdan is-servizzi tas-saħħa mentali akuta nazzjonali.

03

Il-formalizzazzjoni u l-approvazzjoni tad-dokument tal-pjan tas-sikurezza li għandu jintuża fi ħdan in-NMHS u t-tħeġġiġ tal-użu tiegħu fis-servizzi tas-saħħa mentali akuta, u kwalunkwe servizz ieħor fejn jitqies ta' benefiċċju għall-utenti tas-servizzi.

04

It-tkomplija tal-kollaborazzjoni mal-HPDP għall-attivitajiet ta' promozzjoni tas-saħħa mentali u ta' prevenzjoni ta' suwiċidju, bl-użu tal-midja diġitali bħala mezz f'kull opportunità applikabbli.

05

Il-ħidma mas-servizzi tal-kura primarja biex tiġi enfasizzata l-importanza ta' intervent bikri permezz ta' skrinjar għad-depressjoni u l-imġieba suwiċidali u jiġi offrut taħriġ u appoġġ speċjalizzat kif meħtieġ.

06

Jitkompla t-titjib tas-servizzi ta' emerġenza u stabbilizzazzjoni, u s-servizz tas-CRHT jiġi estiż għal operazzjonijiet ta' 24 siegħa/7 ijiem.

Indikaturi Ewlenin tal-Prestazzjoni

01

L-għadd ta' professjonisti tas-saħħa mentali tan-NMHS li temmew b'suċċess it-taħriġ dwar l-evalwazzjoni u l-immaniġġjar tar-riskju ta' suwiċidju.

02

L-għadd ta' professjonisti tas-saħħa mentali tan-NMHS li temmew b'suċċess it-taħriġ intern dwar l-ippjanar tas-sikurezza.

03

L-għadd ta' laqgħat mas-servizzi tal-kura primarja.

04

L-għadd ta' sessjonijiet ta' taħriġ speċjalizzat ipprovduti lill-forza tax-xogħol tas-saħħa primarja fir-rigward tal-iskrinjar għad-depressjoni u l-imġieba suwiċidali.

05

L-għadd ta' kollaborazzjonijiet mad-Direttorat tal-HPDP.

06

L-approvazzjoni ta' dokument formali tal-pjan tas-sikurezza għan-NMHS.

Pilastru 06

Assigurazzjoni tal-Kwalità u Espertezza

Għan Strateġiku 7
Titjib tal-prattiki tal-ġbir tad-data fir-rigward tal-imġieba suwiċidali biex jiġu infurmati l-politiki, il-programmi u s-servizzi futuri.

L-approċċ tagħna għall-prevenzjoni tas-suwiċidju huwa ppjanat u mwassal tajjeb, permezz ta' approċċ li jinkorpora l-gvern sħiħ b'kollaborazzjoni ma' partijiet ikkonċernati oħra bħall-NGOs u persuni li għexu esperjenza. Intejbu l-approċċ tagħna permezz ta' monitoraġġ, evalwazzjoni, u rieżami regolari.

L-effettività tal-azzjonijiet tagħna se tiġi mmonitorjata u mkejla permezz ta' indikaturi ewlenin tal-prestazzjoni magħżula f'mumenti distinti fiż-żmien.

Id-dokumentazzjoni tal-azzjonijiet tinġabar fil-ħin u tiġi analizzata kull sena. Ir-riżultati mbagħad jiġu diskussi mit-tim ta' monitoraġġ u kwalunkwe azzjoni tiġi rranġata kif jitqies meħtieġ.

Ir-Reġistru tal-Mortalità mis-Suwiċidju

Huwa rikonoxxut li r-rappurtar tal-awtopsja psikoloġika mhuwiex prattika komuni f'Malta. Għalhekk huwa diffiċli li tinġabar data kwalitattiva dwar il-fatturi preċipitanti għal kull suwiċidju rreġistrat f'Malta. Madankollu, hemm impenn li jiġi ppubblikat rapport annwali qasir dwar il-mortalità mis-suwiċidju bil-varjabbli elenkati li ġejjin:

- l-età,
- il-ġeneru,
- il-lokalità tar-residenza,
- il-metodu tas-suwiċidju,
- il-post tas-suwiċidju,
- il-kuntatt mas-servizzi tal-kura primarja fi żmien 30 jum u sena qabel il-mewt minn suwiċidju (bl-użu ta' data mis-sistema elettronika tar-rekords tal-pazjent), u
- il-kuntatt mas-servizzi tas-saħħa mentali fi żmien 30 jum u sena qabel il-mewt mis-suwiċidju (bl-użu ta' data mis-sistema elettronika tar-rekords tal-pazjenti).

Azzjonijiet Implimentati

01

Is-sottomissjoni ta' proposta għal reġistru elettroniku dwar il-korriment lilek innifsek.

Azzjonijiet Ippjanati

01

Titjib fil-ġbir tad-data fin-NMHS.

02

L-istabbiliment ta' reġistru dwar il-korriment lilek innifsek, inkluż l-NSSI u l-attentati ta' suwiċidju, jekk il-proposta sottomessa hawn fuq tiġi approvata.

03

L-abbozzar ta' rapport annwali dwar il-mortalità mis-suwiċidju flimkien mad-Direttorat għall-Informazzjoni u Riċerka dwar is-Saħħa (DHIR).

Indikaturi Ewlenin tal-Prestazzjoni:

01

L-abbozzar tar-rapport annwali għan-NMHS.

02

L-abbozzar tar-rapport annwali dwar il-mortalità mis-suwiċidju.

03

Analiżi annwali tal-azzjonijiet relatati mal-Istrateġija għall-Prevenzjoni tas-Suwiċidju.

Referenzi

Arpin, S. N., & Mohr, C. D. (2019). Transient loneliness and the perceived provision and receipt of capitalization support within eventdisclosure interactions. Personality and Social Psychology Bulletin, 45(2), 240–253.

Australian Institute of Health & Welfare, Suicide & self-harm monitoring: Intentional self-harm hospitalisations (2024). Retrieved from https://www.aihw.gov.au/suicide-self-harm-monitoring/data/intentional-self-harm-hospitalisations

Azzopardi, A., Clark, M., Bonnici, J., & Cuff, A. (2022). Survey on loneliness - 2022 Faculty for Social Wellbeing. Malta: University of Malta. Faculty for Social Wellbeing.

Azzopardi, A. (2022, September 15). Revisiting our rituals. Malta Today. Retrieved from https://www.maltatoday.com.mt/comment/blogs/118713/revisiting_our_rituals

Azzopardi, A., Clark, M., & Bonnici, J. (2019). The prevalence of loneliness in Malta: A nationally representative study of the Maltese population. Msida: Faculty of Social Wellbeing, University of Malta.

Beutel, M. E., Klein, E. M., Brähler, E., Reiner, I., Jünger, C., Michal, M., ... & Tibubos, A. N. (2017). Loneliness in the general population: prevalence, determinants and relations to mental health. BMC Psychiatry, 17(1), 1-11.

Borg, A., Sammut, A., Grech, A., Lautier, E. C., Priebe, S., & Azzopardi-Muscat, N. (2022).

Developing the 2020-2030 mental health strategy for Malta: Addressing the needs of a small island state undergoing rapid socioeconomic transition. Health Policy, 126(8), 744–748. https://doi.org/10.1016/j.healthpol.2022.06.001

Borges, G., Bagge, C. L., Cherpitel, C. J., & Conner, K. R. (2017). A meta-analysis of acute use of alcohol and the risk of suicide attempt. Psychological Medicine, 47(5), 949–957. https://doi.org/10.1017/S00332 9171600297X

Calati, R., Laglaoui Bakhiyi, C., Artero, S., Ilgen, M., & Courtet, P. (2015). The impact of physical pain on suicidal thoughts and behaviors: Metaanalyses. Journal of Psychiatric Research, 71, 16–32. https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2015.09.004

Camilleri, M. S. (2021). The Investigation of Suicide in Malta (PhD Thesis). University of Huddersfield. Retrieved from https://eprints.hud.ac.uk/id/eprint/35587

Care Quality Commission. (2023). The built environment: Reducing harm by ligature in practice - Care Quality Commission. Retrieved from https://www.cqc.org.uk/guidance-providers/mhforum-ligature-guidance/built-environment

Carter, G., Milner, A., McGill, K., Pirkis, J., Kapur, N., Spittal, M. J. (2017). Predicting suicidal behaviours using clinical instruments: systematic review and meta-analysis of positive predictive values for risk scales. BJPsych, 210(6):387–95. Retrieved from http://dx.doi.org/10.1192/bjp.bp.116.182717

Cefai, C., Spiteri, R., Galea, N. & Briguglio, M. (2024). The wellbeing of children and young people in Malta: the Malta wellbeing INDEX project. Malta: University of Malta & The Malta Foundation for the Wellbeing of Society.

Centers for Disease Control and Prevention (CDC) (2023). Suicide: Risk and protective factors. CDC Archives [Internet]. Retrieved from https://www.cdc.gov/violenceprevention/suicide/riskprotectivefactors.html

Cerel, J., Brown, M. M., Maple, M., Singleton, M., van de Venne, J., Moore, M., & Flaherty, C. (2018). How Many People Are Exposed to Suicide? Not Six. Suicide and Life-Threatening Behavior, 49(2). https://doi.org/10.1111/sltb.12450

Chmielowska, M., Zisman-Ilani, Y., Saunders, R., & Pilling, S. (2023). Trends, challenges, and priorities for shared decision making in mental health: The first umbrella review. International Journal of Social Psychiatry, 69(4), 002076402211402.

Christodoulou, C., Douzenis, A., Papadopoulos, F.C., Papadopoulou, A., Bouras, G., Gournellis, R. and Lykouras, L. (2012), Suicide and seasonality. Acta Psychiatrica Scandinavica, 125: 127-146. https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.2011.01750.x

Chung, D., Hadzi-Pavlovic, D., Wang, M., Swaraj, S., Olfson, M., & Large, M. (2019). Meta-analysis of suicide rates in the first week and the first month after psychiatric hospitalisation. BMJ open, 9(3), e023883. https://doi.org/10.1136/bmjopen-2018-023883

Chung, D. T., Ryan, C. J., Hadzi-Pavlovic, D., Singh, S. P., Stanton, C., & Large, M. M. (2017). Suicide Rates After Discharge From Psychiatric Facilities: A Systematic Review and Metaanalysis. JAMA psychiatry, 74(7), 694–702. https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2017.1044

Clark, M., Azzopardi, A., & Bonnici, J. (2019). The prevalence of loneliness in Malta: A nationally representative study of the Maltese population. University of Malta: Faculty for Social Wellbeing. Retrieved from https://www.um.edu.mt/library/oar/bitstream/123456789/76594/1/The_prevalence_of_loneliness_in_Malta_a_nationally_representative_study_of_the_Maltese_population_2019.pdf

Clark, M., Bonnici, J., & Azzopardi, A. (2021). Loneliness in Malta: Findings from the first National Prevalence Study. Journal of Social and Personal Relationships, 38(9), 2751-2771.

Coppens, E., Van Audenhove, C., Iddi, S., Arensman, E., Gottlebe, K., Koburger, N., ... & Hegerl, U. (2014). Effectiveness of community facilitator training in improving knowledge, attitudes, and confidence in relation to depression and suicidal behavior: Results of the OSPI-Europe intervention in four European countries. Journal of Affective Disorders, 165, 142–150.

Crosby, A. E., Ortega, L., Melanson, C. (2011). Self-directed Violence Surveillance: Uniform Definitions and Recommended Data Elements, Version 1.0. Atlanta (GA): Centers for Disease Control and Prevention (CDC), National Center for Injury Prevention and Control. Retrieved from https://www.cdc.gov/suicide/pdf/self-directed-violence-a.pdf

Darke, S., Ross, J., & Lynskey, M. (2004). Attempted suicide among entrants to three treatment modalities for heroin dependence in the Australian Treatment Outcome Study (ATOS): Prevalence and risk factors. Drug and Alcohol Dependence, 73(1), 1–10. https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2003.09.001

Darvishi, N., Farhadi, M., Haghtalab, T., & Poorolajal, J. (2015). Alcohol-related risk of suicidal ideation, suicide attempt, and completed suicide: a meta-analysis. PLoS ONE, 10(5), e0126870. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0126870

Directorate for Health Information and Research (DHIR) (2023). National Mortality Register. DHIR, Ministry for Health, Malta.

Doran, C. M., & Kinchin, I. (2020). Economic and epidemiological impact of youth suicide in countries with the highest human development index. PLoS One, 15(5), e0232940.

England, K., Buttigieg, D., & Calleja, N. (2022). European Health Interview Survey (EHIS) 2019/2020, Health Status Report. Directorate for Health Information and Research, Ministry for Health, Malta. Retrieved from https://deputyprimeminister.gov.mt/en/dhir/Pages/Surveys/European-Health-Interview-Survey-2019-(EHIS).aspx

England, K., Buttigieg, D., & Calleja, N. (2018). European Health Interview Survey (EHIS) 2014/2015, Summary Statistics. Directorate for Health Information and Research, Ministry for Health, Malta. Retrieved from https://healthservices.gov.mt/en/dhir/Documents/European%20Health%20Interview%20Survey%202014-15%20Summary%20Report%20for%20Malta.pdf

European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. (2019). ESPAD data portal. Retrieved from https://data.espad.org/

Favril, L., Yu, R., Geddes, J. R., & Fazel, S. (2023). Individual-level risk factors for suicide mortality in the general population: an umbrella review. The Lancet Public Health, 8(11), e868–e877.

Favril, L., Yu, R., Uyar, A., Sharpe, M., & Fazel, S. (2022). Risk factors for suicide in adults: systematic review and meta-analysis of psychological autopsy studies. Evidence-Based Mental Health, 25(4), 148–155.

Galvão, P. V. M., Silva, H. R. S. e, & Silva, C. M. F. P. da. (2018). Temporal distribution of suicide mortality: A systematic review. Journal of Affective Disorders, 228, 132–142. https://doi.org/10.1016/j.jad.2017.12.008

Gauci, D., England, K., & Calleja, N. (2018). European Health Interview Survey (EHIS).

Gauci, D., England, K., & Calleja, N. (2022). European Health Interview Survey (EHIS) 2019/2020, Health Status Report. Ministry for Health, Malta: Directorate for Health Information and Research. Retrieved from https://healthservices.gov.mt/en/dhir/Documents/Survey%20Documents%20(18Nov2019)/European%20Health%20Interview%20Survey%202019%202020%20Health%20Status%20Report.pdf

Gibbons, R.D. (2013). The statistics of suicide. Shanghai Arch Psychiatry, 25(2):124–30. Retrieved from http://dx.doi.org/10.3969/j.issn.1002-0829.2013.02.011

Grandclerc, S., De Labrouhe, D., Spodenkiewicz, M., Lachal, J., & Moro, M. R. (2016). Relations between Nonsuicidal Self-Injury and Suicidal Behavior in Adolescence: A Systematic Review. PloS one, 11(4), e0153760. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0153760

Grima, K. (2018, April 14). Impact of Social Determinants on Health in Malta. The Synapse. Retrieved from https://thesynapse.net/impact-of-social-determinants-on-health-in-malta/

Grech, A., & Axiak, S. (2016). Risk factors for self-harm in children and adolescents admitted to a psychiatric hospital in Malta. Malta Journal of Health Sciences, 3(2), 71–75.

Grech, A., & Sammut, A. (2023). A sociocultural perspective of mental health stigma in Malta. Frontiers in Psychiatry, 14, 1229920.

Hamza, C. A., & Willoughby, T. (2016). Nonsuicidal Self-Injury and Suicidal Risk Among Emerging Adults. The Journal of adolescent health: official publication of the Society for Adolescent Medicine, 59(4), 411–415. https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2016.05.019

Harkavy-Friedman, J. M., & Oquendo, M. A. (2006). Substance use and suicide. Biological Psychiatry, 60(2), 107-110.

Helliwell, J. F., Layard, R., Sachs, J. D., De Neve, J.-E., Aknin, L. B., & Wang, S. (Eds.). (2024). World Happiness Report 2024. University of Oxford: Wellbeing Research Centre.

Horowitz, L. M., Ballard, E. D., & Pao, M. (2009). Suicide screening in schools, primary care and emergency departments. Current Opinion in Pediatrics, 21(5), 620–627.

Kwon, C. Y., & Lee, B. (2023). Prevalence of suicidal behavior in patients with chronic pain: a systematic review and meta-analysis of observational studies. Frontiers in psychology, 14, 1217299. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1217299

Luoma, J. B., Martin, C. E., & Pearson, J. L. (2002). Contact With Mental Health and Primary Care Providers Before Suicide: A Review of the Evidence. American Journal of Psychiatry, 159(6), 909–916.

Lynskey, M. T., Hall, W., & Strang, J. (2003). The global burden of drug use and mental disorders. The Lancet, 362(9388), 1353-1354.

Malta Medicines Authority. (2022). National Guideline for the Reclassification of a Medicinal Product For Human Use from “Subject to Medical Prescription” to “Not Subject To A Medical Prescription.” Retrieved from https://medicinesauthority.gov.mt/file.aspx?f=5854

McClelland, H., Evans, J. J., Nowland, R., Ferguson, E., & O’Connor, R. C. (2020). Loneliness as a predictor of suicidal ideation and behaviour: a systematic review and meta-analysis of prospective studies. Journal of Affective Disorders, 274(1), 880–896.

McHugh, C. M., Corderoy, A., Ryan, C. J., Hickie, I. B., Large, M. M. (2019). Association between suicidal ideation and suicide: meta-analyses of odds ratios, sensitivity, specificity and positive predictive value. BJPsych Open, 5(2):e18. Retrieved from https://doi.org/10.1192/bjo.2018.88

Mental Health Act 2012, CAP 525. Laws of Malta. Retrieved from https://legislation.mt/eli/cap/525/eng/pdf

Nafilyan, V., Morgan, J., Mais, D., Sleeman, K. E., Butt, A., Ward, I., Tucker, J., Appleby, L., & Glickman, M. (2022). Risk of suicide after diagnosis of severe physical health conditions: A retrospective cohort study of 47 million people. The Lancet regional health. Europe, 25, 100562. https://doi.org/10.1016/j.lanepe.2022.100562

National Alliance on Mental Illness (NAMI). (2018). Navigating a Mental Health Crisis. Arlington, VA: NAMI. Retrieved from https://www.nami.org/Support-Education/Publications-Reports/Guides/Navigating-a-Mental-Health-Crisis/Navigating-A-Mental-Health-Crisis

National Audit Office (NAO). (2021). Performance Audit: A Strategic Overview on the Correctional Services Agency's Operations at the Corradino Correctional Facility. Retrieved from https://nao.gov.mt//loadfile/04341b91-a99c-46a5-8bcb-6d32073e155f

Nock, M. K., Borges, G., Bromet, E. J., Alonso, J., Angermeyer, M., Beautrais, A., Bruffaerts, R., Chiu, W. T., de Girolamo, G., Gluzman, S., de Graaf, R., Gureje, O., Haro, J. M., Huang, Y., Karam, E., Kessler, R. C., Lepine, J. P., Levinson, D., Medina-Mora, M. E., Ono, Y., ... Williams, D. (2008). Cross-national prevalence and risk factors for suicidal ideation, plans and attempts. The British journal of psychiatry: the journal of mental science, 192(2), 98–105. https://doi.org/10.1192/bjp.bp.107.040113

Ministry for Health. (2019). A Mental Health Strategy for Malta 2020-2030: Building Resilience, Transforming Lives. Retrieved from https://health.gov.mt/wp-content/uploads/2023/04/Building_Resilience_Transforming_Services_A_Mental_Health_Strategy_for_Malta_2020-2030_EN.pdf

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2021), A New Benchmark for Mental Health Systems: Tackling the Social and Economic Costs of Mental Ill-Health, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, Retrieved from https://doi.org/10.1787/4ed890f6-en

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2021). Healthcare Quality Indicators: Mental Healthcare. OECD Statistics. Retrieved from https://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=51883

Osborne, D., De Boer, K., Meyer, D., & Nedeljkovic, M. (2023). Raising Suicide in Medical Appointments – Barriers and Facilitators Experienced by Young Adults and GPs: A Mixed-Methods Systematic Review. International Journal of Environmental Research and Public Health, 20(1), 822.

Pirkis, J., Gunnell, D., Hawton, K., Hetrick, S., Niederkrotenthaler, T., Sinyor, M., ... & Reavley, N. (2023). A Public Health, Whole-of-Government Approach to National Suicide Prevention Strategies. Crisis-the Journal of Crisis Intervention and Suicide Prevention, 44(2), 85–92.

Poorolajal, J., Haghtalab, T., Farhadi, M., Darvishi, N. (2016). Substance use disorder and risk of suicidal ideation, suicide attempt and suicide death: a meta-analysis. Journal of Public Health, 38(3), e282–e291. https://doi.org/10.1093/pubmed/fdv148

Preece, D. A., Goldenberg, A., Becerra, R., Boyes, M., Hasking, P., & Gross, J. J. (2021). Loneliness and emotion regulation. Personality and Individual Differences, 180(110974).

Rens, E., Michielsen, J., Dom, G., Remmen, R., & Van den Broeck, K. (2022). Clinically assessed and perceived unmet mental health needs, health care use and barriers to care for mental health problems in a Belgian general population sample. BMC Psychiatry, 22(1), 1-11.

Renaud, K. (2019). Suicide in the Maltese Islands between 1995 and 2018 (MPsy Dissertation). University of Malta. Retrieved from https://www.um.edu.mt/library/oar/bitstream/123456789/85236/1/19MPSY013.pdf

Royal College of Psychiatrists. (2020, July). Self-harm and suicide in adults: Final report of the Patient Safety Group. Retrieved from https://www.rcpsych.ac.uk/docs/default-source/improving-care/better-mh-policy/college-reports/college-report-cr229-self-harm-and-suicide.pdf?sfvrsn=b6fdf395_10

Samiei Siboni, F., Alimoradi, Z., Atashi, V., Alipour, M., & Khatooni, M. (2019). Quality of Life in Different Chronic Diseases and Its Related Factors. International journal of preventive medicine, 10, 65. https://doi.org/10.4103/ijpvm.IJPVM_429_17

Scerri, J., Sammut, A., & Agius, J. (2023, August 3). A sociocultural perspective of mental health stigma in Malta. Frontiers in Psychiatry, 14, 1229920.

Segar, L.B., Laidi, C., Godin, O. et al (2024). The cost of illness and burden of suicide and suicide attempts in France. BMC Psychiatry, 24, 215. https://doi.org/10.1186/s12888-024-05632-3

Solar, O., & Irwin, A. (2010). A Conceptual Framework for Action on the Social Determinants of Health. drum.lib.umd.edu. World Health https://drum.lib.umd.edu/items/df328dec-ef67-4171-bbfd-45271d5f0635

Stene-Larsen, K., & Reneflot, A. (2017). Contact with primary and mental health care prior to suicide: A systematic review of the literature from 2000 to 2017. Scandinavian Journal of Public Health, 47(1), 9–17.

Strine, T.W., Chapman, D.P., Balluz, L.S. et al. (2008). The Associations Between Life Satisfaction and Health-related Quality of Life, Chronic Illness, and Health Behaviors among U.S. Community-dwelling Adults. J Community Health 33, 40–50. https://doi.org/10.1007/s10900-007-9066-4

Szmajda, R., Mokros, Ł., Szmajda-Krygier, D. et al., (2023). Factors associated with suicide attempt risk in adolescent inpatient psychiatric care: toward a practical model. Eur Child Adolesc Psychiatry (2023). https://doi.org/10.1007/s00787-023-02272-y

Times of Malta. (2017, September 11). Fence reduces suicides at Mosta bridge. Retrieved from https://timesofmalta.com/article/fence-reduces-suicides-at-mosta-bridge.657612

TVM News. (2023). Correctional officers to be trained to help prisoners with mental problems. Retrieved from https://tvmnews.mt/en/news/correctional-officers-to-be-trained-to-help-prisoners-with-mental-problems/

United Nations. (2017). SDG Indicators – Global indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development. United Nations Statistics Division. Retrieved from https://unstats.un.org/sdgs/indicators/indicators-list/

Victor, C. R., & Yang, K. (2012). The Prevalence of Loneliness Among Adults: A Case Study of the United Kingdom. The Journal of Psychology, 146(1-2), 85–104.

Walby, F. A., Myhre, M. Ø., & Kildahl, A. T. (2018). Contact With National Mental Health Services Prior to Suicide: A Systematic Review and Meta-Analysis. Psychiatric Services, 69(7), 751–759.

Warwicker, S., Sant, D., Richard, A., Cutajar, J., Bellizzi, A., Micallef, G., ... & Refalo, D. (2023). A Retrospective Longitudinal Analysis of Mental Health Admissions: Measuring the Fallout of the Pandemic. International Journal of Environmental Research and Public Health, 20(2), 1194.

Wasserman, D. (2016). Suicide: An unnecessary death. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press.

Wilcox, H. C., Conner, K. R., & Caine, E. D. (2004). Association of alcohol and drug use disorders and completed suicide: An empirical review of cohort studies. Drug and Alcohol Dependence, 76(Suppl), S11–S19. https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2004.08.003

World Health Organization. (2023a). Limit access to means of suicide. Retrieved from https://www.who.int/initiatives/live-life-initiative-for-suicide-prevention/limit-access-to-means-of-suicide

World Health Organization. (2023b). Preventing suicide: a resource for media professionals. Geneva. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/372691/9789240076846-eng.pdf?sequence=1

World Health Organization. (2013). Mental health action plan 2013 - 2020. World Health Organization Publications. Retrieved from https://www.who.int/publications/i/item/9789241506021

World Health Organization. (2018). National suicide prevention strategies: progress, examples and indicators. Geneva. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. Retrieved from https://www.who.int/publications/i/item/national-suicide-prevention-strategies-progress-examples-and-indicators

World Health Organization. (2019). Preventing suicide: A community engagement toolkit. World Health Organization Publications. Retrieved from https://www.who.int/publications/i/item/9789241513791

World Health Organization. (2014). Preventing suicide: A global imperative. World Health Organization Publications. Retrieved from https://www.who.int/publications/i/item/9789241564779

World Health Organization. (2023). Suicide. World Health Organization. Retrieved from https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/suicide

World Health Organization. (2019). Suicide worldwide in 2019. World Health Organization Publications. Retrieved from https://www.who.int/publications/i/item/9789240026643

World Health Organization. (2019). Thirteenth general programme of work 2019–2023. World Health Organization Publications. Retrieved from https://www.who.int/publications/i/item/thirteenth-general-programme-of-work-2019-2023

Zebhauser, A., Hofmann-Xu, L., Baumert, J., Häfner, S., Lacruz, M. E., Emeny, R. T., ... & Grill, E. (2013). How much does it hurt to be lonely? Mental and physical differences between older men and women in the KORA-Age Study. International Journal of Geriatric Psychiatry, 29(3), 245–252.

Appendiċi 01

Ideat Żbaljati u Fatti Dwar is-Suwiċidju

F'Malta, is-suwiċidju u l-korriment lilek innifsek huma kwistjonijiet kumplessi influwenzati minn diversi fatturi personali u tas-soċjetà, inklużi ċirkostanzi individwali, pressjonijiet tas-soċjetà, reżiljenza emozzjonali, avvenimenti tal-ħajja, u fatturi bijoloġiċi. Il-progressjoni minn ħsibijiet suwiċidali għal korriment mhux fatali lilek innifsek u, f'każijiet severi, suwiċidju, tirrifletti proċess imsawwar minn ħtiġijiet psikoloġiċi mhux issodisfati u sentimenti ta' nuqqas ta' tama, li tħossok intrappolat, u skonnessjoni. Huwa kruċjali li jiġi megħlub il-kunċett żbaljat li s-suwiċidju huwa inevitabbli, peress li dan jippermetti sforzi effettivi ta' prevenzjoni ggwidati mill-għarfien tal-Organizzazzjoni Dinjija tas-Saħħa.

Il-fehim tal-kumplessitajiet tas-suwiċidju jinvolvi r-rikonoxximent ta' fatturi bħall-impulsività, il-konsum tal-alkoħol, l-aċċess għall-mezzi, u l-esponiment għas-suwiċidju permezz tal-midja. Billi jiġu sfidati l-ideat żbaljati dwar is-suwiċidju, Malta tista' tiżviluppa strateġiji ta' prevenzjoni aktar effettivi. Dawn l-isforzi għandhom l-għan li jneħħu l-ostakli għall-appoġġ u l-intervent, filwaqt li jrawmu soċjetà fejn l-individwi f'diffikultà jirċievu l-għajnuna li jeħtieġu.

01

Li titkellem dwar is-suwiċidju hija idea ħażina u tista' tiġi interpretata bħala inkoraġġiment biex xi ħadd jieħu ħajtu b'idu.

Li titkellem b'mod apert dwar is-suwiċidju jista' jippermetti lill-persuna tikkunsidra għażliet oħra jew tieħu l-ħin biex terġa' tikkunsidra d-deċiżjoni tagħha, u b'hekk jipprevjeni s- suwiċidju. Ma jwassalx biex xi ħadd jieħu ħajtu b'idejh.

02

In-nies li jitkellmu dwar is-suwiċidju mhux veru għandhom l-intenzjoni li jagħmlu dan.

Numru sinifikanti ta' nies li qed jkunu qegħdin jikkunsidraw is-suwiċidju qed jesperjenzaw uġigħ u diffikultà emozzjonali, ansjetà, depressjoni u nuqqas ta' tama u jistgħu jħossu li ma hemm l-ebda għażla oħra. Meta xi ħadd jitkellem dwar ħsibijiet u sentimenti suwiċidali, dan jeħtieġ li jittieħed bis-serjetà peress li xi persuni jistgħu jipproċedu biex jaġixxu fuq is-sentimenti suwiċidali tagħhom.

03

Xi ħadd li jkun suwiċidali huwa determinat li jmut.

Għall-kuntrarju, l-istudji jissuġġerixxu li n-nies li huma suwiċidali ħafna drabi jkunu ambivalenti dwar jekk jgħixux jew imutux u jridu biss serħan mill-uġigħ tagħhom. Xi ħadd jista' jaġixxi b'mod impulsiv u jmut ftit jiem wara, anki jekk kien jixtieq jibqa' jgħix. L-aċċess għall-appoġġ emozzjonali fil-ħin it-tajjeb jista' jipprevjeni s-suwiċidju. Studji ma' individwi li kellhom attentati ta' suwiċidju kważi fatali jindikaw li ħafna minnhom wara jkunu kuntenti li baqgħu ħajjin.

04

Il-biċċa l-kbira tas-suwiċidji jseħħu mingħajr twissija

Xi suwiċidji jseħħu mingħajr twissija; madankollu, ħafna minnhom ikunu ppreċeduti minn sinjali ta' twissija, kemm jekk verbali (eż. billi dak li jkun jgħid "Jien se noqtol lili nnifsi") jew fl-aġir (eż. billi dak li jkun jixtri l-mezzi biex jieħu ħajtu b'idejh). Din hija r-raġuni għaliex huwa importanti li tkun taf x'inhuma s-sinjali ta' twissija u li toqgħod attent għalihom.

05

Ladarba xi ħadd ikun suwiċidali, dejjem jibqa' suwiċidali.

Ir-riskju ta' suwiċidju akut ħafna drabi jkun għal żmien qasir u jista' jkun speċifiku għal taħlita ta' fatturi li jkunu sinifikanti għall-persuna f'dak iż-żmien. Filwaqt li l-ħsibijiet suwiċidali jistgħu jirritornaw, dawn mhumiex permanenti u persuna li fil-passat ħasbet dwar is-suwiċidju jew għamlet attentat ta' suwiċidju jaf ma jerġax ikollha dawn il-ħsibijiet. Spiss in-nies ma jerġgħux jieħdu passi biex itemmu ħajjithom.

06

In-nies b'kundizzjonijiet tas-saħħa
mentali biss ikunu suwiċidali.

L-imġieba suwiċidali mhijiex faċli li tiġi spjegata. Qatt ma tkun ir-riżultat ta' fattur jew avveniment wieħed. Il-fatturi li jwasslu lill-individwi biex jieħdu ħajjithom b'idejhom huma multipli u kumplessi u ma għandhomx jiġu rrapportati b'mod simplistiku. Is-saħħa, is-saħħa mentali, l-avvenimenti tal-ħajja stressanti, u l-fatturi soċjali u kulturali għandhom jiġu kkunsidrati meta wieħed jipprova jifhem l-imġieba suwiċidali.

07

L-imġieba suwiċidali hija faċli biex tiġi spjegata.

L-imġieba suwiċidali mhijiex faċli li tiġi spjegata. Qatt ma tkun ir-riżultat ta' fattur jew avveniment wieħed. Il-fatturi li jwasslu lill-individwi biex jieħdu ħajjithom b'idejhom huma multipli u kumplessi u ma għandhomx jiġu rrapportati b'mod simplistiku. Is-saħħa, is- saħħa mentali, l-avvenimenti tal-ħajja stressanti, u l-fatturi soċjali u kulturali għandhom jiġu kkunsidrati meta wieħed jipprova jifhem l-imġieba suwiċidali.

08

Is-suwiċidju huwa mod li n-nies jużaw
biex ikampaw mal-problemi.

L-aħjar li s-suwiċidju ma jiġix pinġut bħala mezz kostruttiv jew xieraq biex wieħed ikampa mal-problemi. L-istejjer dwar individwi b'esperjenza personali ta' ħsibijiet suwiċidali u li rnexxielhom ikampaw mas-sitwazzjonijiet diffiċli tal-ħajja tagħhom jistgħu jgħinu biex jenfasizzaw għażliet alternattivi għal oħrajn li bħalissa jistgħu jkunu qed jikkontemplaw imġieba suwiċidali.

Servizzi bħala Inpatient

Psikjatrija Akuta
Swali tal-Ammissjoni, MCH

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Persuni ta' ≥18-il sena b'disturb akut tas-saħħa mentali, li jistgħu ma jingħatawx il-kura meħtieġa f'ambjent ta' komunità

Riferimenti minn
Psikjatri, CMHTs, CRHT, is-Servizz Psikjatriku ta' Emerġenza (EPS), is-Servizz ta' Kollegament tal-Psikjatrija (PLS)

Psikjatrija tal-Anzjanità
Swali Kroniċi, MCH

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Persuni ta' ≥65 sena b'disturb kumpless u/jew kroniku tas-saħħa mentali, li jistgħu ma jingħatawx il-kura meħtieġa f'ambjent ta' komunità

Riferimenti minn
Psikjatri, CMHTs, CRHT, is-Servizz Psikjatriku ta' Emerġenza (EPS), is-Servizz ta' Kollegament tal-Psikjatrija (PLS)

Psikjatrija Kronika
Swali tal-Psikjatrija tal-Anzjanità, MCH

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Persuni ta' ≥65 sena b'disturb kumpless u/jew kroniku tas-saħħa mentali, li jistgħu ma jingħatawx il-kura meħtieġa f'ambjent ta' komunità

Riferimenti minn
Psikjatri, CMHTs, CRHT, is-Servizz Psikjatriku ta' Emerġenza (EPS), is-Servizz ta' Kollegament tal-Psikjatrija (PLS)

Psikjatrija tat-Tfal u l-Adolexxenti
L-Unità tat-Tfal, MCH

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Tfal u adolexxenti ta' ≤18-il sena b'disturb akut tas-saħħa mentali, li jistgħu ma jingħatawx il-kura meħtieġa f'ambjent ta' komunità

Riferimenti minn
Psikjatri, CMHTs, CRHT, is-Servizz Psikjatriku ta' Emerġenza (EPS), is-Servizz ta' Kollegament tal-Psikjatrija (PLS)

Psikjatrija tal-Abbuż tas-Sustanzi
Swali tad-Disturbi ta' Użu ta' Sustanzi u ta' Dijanjożi Doppja, MCH

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Persuni b'dijanjożi doppja jew disturb ta' użu ta' sustanzi

Riferimenti minn
Psikjatri, CMHTs, EPS, PLS, GPs li jaħdmu fil-qasam tad-dipendenzi, NGOs (Sedqa, Caritas, Oasi)

Servizz ta' Kollegament tal-Psikjatrija
MDH

Ipprovdut minn Psikjatri, Infermiera Psikjatriċi, Ħaddiem Soċjali

Grupp ta' Klijenti
Inpatients b'kundizzjonijiet psikjatriċi fl-MDH u pazjenti li jmorru fid-dipartiment tal-A&E

Riferimenti minn
Tobba fl-MDH

Psikjatrija tax-Xjuħija
SVPR KGH

Ipprovdut minn MDT inkl. it-taqsima Ġerjatrika

Grupp ta' Klijenti
Persuni ta' ≥60 sena b'disturb tas-saħħa mentali, li jeħtieġu kura residenzjali

Riferimenti minn
Psikjatri, PLS, Ġerjatriċi, Tobba f'SVPR & KGH

Servizz ta' Inpatients għal Disturbi tal-Ikel
Fondazzjoni Kenn Għal Saħħtek

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Persuni b'disturb tal-ikel u/jew obeżità morbida, li jeħtieġu dħul fl-isptar

Riferimenti minn
GPs privati u pubbliċi, Psikjatri

L-Isptar Ġenerali t'Għawdex
L-Unità Psikjatrika għal Soġġorn Qasir, GGH

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Tfal, adolexxenti, u adulti b'disturb akut tas-saħħa mentali (inkluż disturbi tal-użu ta' sustanzi u diżabilità intellettwali), li jistgħu ma jingħatawx il-kura meħtieġa f'ambjent ta' komunità

Riferimenti minn
Psikjatri, CMHTs, GPs, Tobba fil-GGH

Servizzi ta' Kriżi

Servizz Psikjatriku ta' Emerġenza (EPS)
Id-Dipartiment tal-A&E, MDH

Ipprovdut minn PLS (AM),
Tobba tal-psikjatrija li jkunu għassa (PM)

Grupp ta' Klijenti
Tfal, adolexxenti, u adulti li jmorru l-A&E bi problema psikjatrika akuta jew fi kriżi tas-saħħa mentali

Riferimenti minn
Awtoriferiment, Tobba fl-A&E, Professjonisti min-NMHS, Professjonisti tas-saħħa mentali mis-settur privat, GPs

Riżoluzzjoni tal-Kriżijiet u Trattament id-Dar (CRHT)
Ibbażat fil-Klinika tas-CRHT fil-limiti tal-MCH; is-servizz jista' jiġi pprovdut fil-komunità

Ipprovdut minn Psychiatrists, Nurses

Grupp ta' Klijenti
Persuni ta' ≥18-il sena fi kriżi tas- saħħa mentali, li jistgħu ma jingħatawx il-kura meħtieġa f'ambjent ta' komunità

Riferimenti minn
EPS, PLS

Servizz ta' Emerġenza Psikjatrika għat-Tfal u l-Adolexxenti (CAPES)
Id-Dipartiment tal-A&E, MDH

Ipprovdut minn PLS (AM), Tobba tal-psikjatrija li jkunu għassa (PM), infermiera tal-YPU

Grupp ta' Klijenti
Tfal u adolexxenti ta' ≤18-il sena li jmorru l-A&E bi problema psikjatrika akuta jew fi kriżi tas-saħħa mentali

Riferimenti minn
Awtoriferiment, Tobba fl-A&E, Professjonisti tas-saħħa mentali mis-settur privat, GPs, Konsulenti tal-iskola, djar residenzjali

Intervent fi Kriżi u Trattament id-Dar (CIHT)
Ibbażat fil-YPU, l-MCH; is-servizz jista' jiġi pprovdut fil-komunità

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Tfal u adolexxenti ta' ≤18-il sena fi kriżi tas-saħħa mentali, li jistgħu ma jingħatawx il-kura meħtieġa f'ambjent ta' komunità

Riferimenti minn
CAPES, Servizz Psikjatriku ta' Emerġenza, Psikjatri tas-CYPS

Helpline Nazzjonali 24/7 għas-Saħħa Mentali
Ibbażat fl-MCH

Ipprovdut minn Psikologi, Assistenti tal-psikoloġija

Grupp ta' Klijenti
Kwalunkwe persuna li tirreferi lilha nnifisha għall-helpline

Riferimenti minn
Awtoriferiment

Servizzi fil-Komunità

Is-Servizz Bridge the Gap
Ċentru Tommaso Chetcuti (ĊTC), MCH

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Persuni ta' ≥18-il sena li huma "fuq leave" mid-dħul fl-isptar

Riferimenti minn
Psikjatri

Timijiet tas-Saħħa Mentali fil-Komunità (CMHTs)
Klinili tas-Saħħa Mentali fl-Imtarfa, il-Qawra, il-Mosta, il-Floriana, Bormla u Raħal Ġdid

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Persuni ta' ≥18-il sena b'disturb tas-saħħa mentali, li jistgħu ma jingħatawx il-kura meħtieġa f'ambjent ta' komunità

Riferimenti minn
EPS, PLS

Timijiet ta' Sensibilizzazzjoni
Żona 1 (Nofsinhar): CMHC ta' Bormla
Żona 2 (Ċentrali): CMHC tal-Floriana
Żona 3 (Tramuntana): CTC, MCH
Żona 4: Għawdex

Ipprovdut minn Nurses, Healthcare assistants

Grupp ta' Klijenti
Persuni ta' ≥18-il sena b'disturb kroniku jew kumpless tas-saħħa mentali, li jistgħu jew ma jistgħux ikunu fuq Ordni ta' Trattament fil-Komunità (CTO, Community Treatment Order) u li jistgħu jingħataw kura f'ambjent ta' komunità

Riferimenti minn
Professjonisti min-NMHS

Ċentri ta' Riabilitazzjoni tal-Komunità
Ċentri ta' Binhar fl-Imtarfa, il-Floriana, Bormla, Raħal Ġdid u ż-Żejtun

Ipprovdut minn Terapisti Okkupazzjonali

Grupp ta' Klijenti
Persuni ta' ≥18-il sena b'disturb tas-saħħa mentali li jeħtieġu taħriġ (mill-ġdid) dwar il-ħiliet biex jiksbu ħajja aktar indipendenti u awtonoma f'ambjent ta' komunità

Riferimenti minn
Professjonisti min-NMHS

Servizzi Speċjalizzati

Child and Young People's Services (CYPS)
St Luke's G'Mangia

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Tfal u adolexxenti ta' ≤18-il sena b'disturb tas-saħħa mentali, li jistgħu jingħataw il-kura meħtieġa f'ambjent ta' komunità

Riferimenti minn
Psikjatri, professjonisti tas-saħħa mentali mill-YPU, CAPES & CIHT, GPs, konsulenti tal-Iskejjel, u pedjatriċi

Servizzi ta' Tfal, Adoloxxenti u Żgħażagħ (CAYS)
Ir-Rabat Għawdex

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Tfal u adolexxenti ta' ≤18-il sena b'disturb tas-saħħa mentali, li jistgħu ma jingħatawx il-kura meħtieġa f'ambjent ta' komunità

Riferimenti minn
Psikjatri, professjonisti tas-saħħa mentali mill-YPU, CAPES & CIHT, GPs, konsulenti tal-Iskejjel, Pedjatriċi fis-CDAU u l-MDH

Psikjatrija tal-Abbuż tas-Sustanzi
Kliniki ta' Dijanjożi Doppja fis-CMHTs

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Psikjatri, CMHTs, EPS, PLS, GPs li jaħdmu fil-qasam tad-dipendenzi, NGOs (Sedqa, Caritas, Oasi)

Riferimenti minn
Psikjatri, CMHTs, EPS, PLS, GPs li jaħdmu fil-qasam tad-dipendenzi, NGOs (Sedqa, Caritas, Oasi)

Servizz ta' Disturbi tal-Ikel
Fondazzjoni Kenn Għal Saħħtek

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Persuni b'disturb tal-ikel u/jew obeżità morbida, li jistgħu jingħataw kura f'ambjent ta' komunità

Riferimenti minn
GPs privati u pubbliċi, Psikjatri

Newropsikjatrija
L-Outpatients tal-MDH

Ipprovdut minn Psikjatri u Prattikanti tan-Newropsikoloġija

Grupp ta' Klijenti
Pazjenti bi problemi newropsikoloġiċi

Riferimenti minn
Psikjatri, Newrologi, Tobba, GPs Privati u Pubbliċi

It-Tim tas-Saħħa Mentali Perinatali
Il-Klinika Antenatali, MDH, iċ-Ċentru tas-Saħħa tar-Rabat, iċĊentru tas-Saħħa ta' Ħal Qormi, iċ-Ċentru tas-Saħħa tal-Mosta

Ipprovdut minn MDH inkl. it-taqsima tal-Ostetriċi

Grupp ta' Klijenti
Nisa li qed jippjanaw it-tqala, nisa li qed jistennew tarbija, u nisa sa sena wara l-ħlas

Riferimenti minn
Awtoriferimenti, il-professjonisti kollha tal-kura tas-saħħa f'kuntatt mal-utenti tas-servizz

Servizzi fil-Komunità tal-Psikjatrija tax-Xjuħija
KGH, SVPR, Evalwazzjoni d-Dar

Ipprovdut minn Psikjatri, Psikologi, Ġerjatriċi

Grupp ta' Klijenti
Persuni ta' ≥60 sena b'disturb tas-saħħa mentali, li jeħtieġu kura residenzjali jew persuni ta' ≥60 sena b'indeboliment konjittiv li jgħixu fil-komunità u li ma jistgħux jattendu appuntament barra tal-outpatients

Riferimenti minn
Psikjatri, PLS, Ġerjatriċi, Tobba f'SVPR & KGH, it-Tim ta' Intervent għad-Dimenzja

Servizzi tal-Benesseri tal-Istudenti
L-Università ta' Malta, l-MCAST

Ipprovdut minn Psikjatri, Psikologi, Konsulenti

Grupp ta' Klijenti
Studenti u staff ta' istituzzjonijiet edukattivi

Riferimenti minn
Awtoriferimenti, Psikjatri

Servizzi ta' Diżabilitajiet Intellettwali
CYPS, CMHC ta' Ħal Qormi, CMHC ta' Raħal Ġdid, Outpatients Psikjatriċi fil-GGH, Id-Dar tal-Providenza, Casal Nuovo Paola

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Tfal, adolexxenti u adulti b'diżabilità intellettwali, li jistgħu jingħataw kura f'ambjent ta' komunità jew residenzjali

Riferimenti minn
Psikjatri, CMHTs, EPS, PLS, GPs

Outpatients Psikjatriċi
GGH

Ipprovdut minn MDT

Grupp ta' Klijenti
Adulti b'disturb tas-saħħa mentali (inkluż l-użu ta' sustanzi, disturbi perinatali u diżabilità intellettwali), li jistgħu jingħataw il-kura meħtieġa f'ambjent ta' komunità

Riferimenti minn
Psikjatri, CMHTs, GPs, Tobba fil-GGH

Servizzi ta' Intervent

Terapija Elettrokonvulsiva (ECT)
Teatri, MDH

Ipprovdut minn Psikjatri, Infermiera, Anestetisti

Grupp ta' Klijenti
Persuni ta' ≥18-il sena b'disturb psikjatriku sever/reżistenti għat-trattament

Riferimenti minn
Psikjatra kuranti, u rieżami minn speċjalista ieħor fil-psikjatrija

Stimolu Manjetiku Transkranjali (TMS, Transcranial Magnetic Stimulation)
Klinika tat-TMS, MCH

Ipprovdut minn Psikjatri, Infermiera Psikjatriċi

Grupp ta' Klijenti
Persuni ta' ≥18-il sena b'depressjoni u/jew OCD reżistenti għat-trattament

Riferimenti minn
Psikjatri

Appendiċi 03

Lista Ta' Partijiet Ikkonċernati Kkonsultati

WP6 Advisory Board

Dr Stephanie Xuereb
Konsulenta tas-Saħħa Pubblika u CEO
Servizzi tas-Saħħa Mentali

Professor Anton Grech
Psikjatra Konsulent u President
Servizzi tas-Saħħa Mentali

Dr Victoria Sultana
Direttriċi tal-Infermerija
Servizzi tas-Saħħa Mentali

Dr David Cassar
Psikjatra Konsulent
Servizzi tas-Saħħa Mentali u Kap
Dipartiment tal-Psikjatrija, l-Università ta' Malta

Dr Marija Axiak
Psikjatra Konsulent
Servizzi tas-Saħħa Mentali

Dr Maria Bezzina Xuereb
Psikjatra Konsulent
Servizzi tas-Saħħa Mentali

Dr Anthony Zahra
Psikjatra Konsulent
Servizzi tas-Saħħa Mentali

Dr Giovanni Grech
Psikjatra Konsulent
Servizzi tas-Saħħa Mentali

Dr Miriam Camilleri
Konsulent tas-Saħħa Pubblika
Kummissarju għas-Saħħa Mentali

Dr Kathleen England
Konsulent tas-Saħħa Pubblika
Dipartiment għall-Politika tas-Saħħa

Dr Patrick Farrugia
Konsulent tal-Mediċina ta' Emerġenza u President
Dipartiment tal-Emerġenza, Sptar Mater Dei

Dr Kirsten Schembri
Prattikant Ġenerali
Kura tas-Saħħa Primarja

Dr Marta Santa
Lettur Anzjan
Dipartiment tal-Psikoloġija, l-Università ta' Malta

Professor Josianne Scerri
Professur
Dipartiment tas-Saħħa Mentali, l-Università ta' Malta

Sa Jeanette Falzon
Prattikanta Eżekuttiva tas-Servizzi tas-Saħħa Alleati
L-Isptar Ġenerali t'Għawdex

Ms Graziella Castillo
Direttriċi, Aġenzija Appoġġ
FSWS

Sur Karl Paul Coleiro
Kunsillier, Servizzi Nazzjonali
għas-Sapport fl-Iskejjel (NSSS)
Ministeru tal-Edukazzjoni

Sa Josette Camilleri
Assistent Kap
Ministeru tal-Edukazzjoni

Sa Daniela Calleja Bitar
CEO
Richmond Foundation

Sa Claudia Taylor East
CEO
SOS Malta

Sur Christopher Siegersma
CEO
Aġenzija għas-Servizzi Korrettivi

Supretendent Sylvana Gafà
Kap tas-Servizzi
Aġenzija b'Appoġġ għall-Vittmi

Sa Julianne Grima
President Eżekuttiv
Victim Support Malta

Sur Karl Grech
Direttur
Victim Support Malta

Sur Clayton Mercieca
Kap
Unità tal-Orjentazzjoni Sesswali, l-Identità
tal-Ġeneru, l-Espressjoni tal-Ġeneru u
l-Karatteristiċi tas-Sess (SOGIGESC)
Direttorat tad-Drittijiet tal-Bniedem

Saħħa u Benesseri

Tim ta' Tmexxija tal-Komunità
Sur Joseph Galea, Sa Josephine Cassar,
Sa Cathleen Grima

Tim ta' Kollegament tal-Psikjatrija, l-Isptar Mater Dei
Dr Joseph Cassar, Dr Maria Bezzina Xuereb,
Dr Daniela Zammit, Sur Gary Brincat

Unità tal-Iżvilupp tal-Prattika
Servizzi tas-Saħħa Mentali
Sur Kevin Gafà, Sur Stephen Demicoli

Dipartiment tal-Psikoloġija,
Servizzi tas-Saħħa Mentali
Sa Cynthia Bonnici

Dipartiment tal-Psikoloġija, Sptar Mater Dei

Dipartiment tal-Psikoloġija, l-Isptar Ġenerali t'Għawdex

Dipartiment tal-Emerġenza, l-Isptar Mater Dei

Tixjiħ Attiv u Kura fil-Komunità

Direttorat tas-Servizzi tas-Saħħa Alleati
Dr Rita Micallef u Sa Maria Busuttil

Servizz ta' Appoġġ għall-Impjieg
Sa Chantelle Sciberras

Servizzi ta' Konsulenza tal-Università ta' Malta

Servizzi ta' Konsulenza tal-Università ta' Malta

Akkademja

Dipartiment tal-Psikoloġija, l-Università ta' Malta

Dipartiment tas-Saħħa Mentali, l-Università ta' Malta
Prof Paulann Grech, Prof Michael Galea,
Dr Alexei Sammut, Sa Christie Attard

Ħarsien Soċjali

Fondazzjoni għas-Servizzi ta' Ħarsien Soċjali (FSWS)
Sur Alfred Grixti

Aġenzija Appoġġ (FSWS)
Sa Graziella Castillo

Sedqa (FSWS)
Sur Melchiore Ellul

Caritas
Sur Anthony Gatt

Kummissjoni għad-Drittijiet tal-Persuni b'Diżabilità
Sa Rodha Garland

Edukazzjoni

Dijoċesi ta' Malta
Dr Rebecca Gatt, Sa Ruth D'Amato, Dr Patricia Bonello,
Sa Anna Lisa Grech, Sur Paul Cutajar

Servizzi Nazzjonali għas-Sapport fl-Iskejjel (NSSS)
Dr Josanne Ghirxi, Sa Marija Zahra,
Sur Stanley Zammit, Sur Karl P Coleiro

Servizzi tal-Uniformi u tas-Sigurtà

Korp tal-Pulizija ta' Malta
Id-Direttriċi Ġenerali Sa Stefania Sgandurra,
Supretendent Dr Melvyn Camilleri

Supretendent Sylvana Gafà

Aġenzija għas-Servizzi Korrettivi
Dr Kevin Sammut Henwood

Media

Lovin Malta
Sur David Grech Urpani

Times of Malta
Sa Diana Cacciattolo

Calypso Radio

Organizzazzjonijiet u Assoċjazzjonijiet Volontarji

FIDEM Foundation

SOS Malta

St Jeanne Antide Foundation
Sa Melanie Piscopo

Malta Trust Foundation
President Emeritus Marie-Louise Coleiro Preca

Mental Health Association (MHA) Malta
Sa Simone Borg

MHA Gozo
Sa Jeanette Falzon u Sa Pauline Camilleri

Malta Association of Psychiatrists (MAP)
Dr Sacha Taylor-East

Malta Association of Psychiatric Nurses (MAPN)
Sur Mark Vassallo

Malta Association of Occupational Therapists (MAOT)
Sur Demis Cachia

Kamra tal-Psikologi ta' Malta (MCP)
Sa Gail Debono

Bord tal-Professjoni tal-Psikoloġija ta' Malta (MPPB)
Sa Jo Christine Scicluna

Malta Gay Rights Movement (MGRM)

Drachma

Relationships are Forever Foundation

Richmond Foundation

Assoċjazzjoni tal-Kunsilli Lokali ta' Malta

Esperti b'Esperjenza

Anonimi

Ta' min jinnota li filwaqt li ġew mistiedna jipparteċipaw iżjed individwi u/jew organizzazzjonijiet, huma rrifjutaw l-istedina u għalhekk ma ġewx inklużi fil-lista ta' hawn fuq.

Koordinazzjoni u Organizzazzjoni

It-twaqqif ta' kumitat fil-Ministeru għas-Saħħa u t-Tixjiħ Attiv (MHA) biex imexxi u jikkoordina l-azzjonijiet tal-istrateġija – Kumitat tal-NSPS.

Implimentazzjoni minn
NMHS, MHA

Miżura
Għadd ta' laqgħat

Valur fil-Mira
6 laqgħat fis-sena

It-twaqqif ta' kumitat magħmul minn partijiet ikkonċernati interministerjali u ekstraministerjali, NGOs u entitajiet oħra biex jiffaċilitaw l-azzjonijiet tal-istrateġija – Kumitat b'Bosta Partijiet Ikkonċernati.

Implimentazzjoni minn
Kumitat tal-NSPS

Miżura
Għadd ta' laqgħat

Valur fil-Mira
4 laqgħat fis-sena

It-twettiq ta' evalwazzjoni tal-istrateġija, inklużi azzjonijiet imwettqa u KPIs miksuba, f'nofs il-perjodu stipulat ta' 5 snin tal-istrateġija.

Implimentazzjoni minn
Kumitat tal-NSPS

Miżura
Rieżami tal-istrateġija

Valur fil-Mira
1

Appoġġ u Trattament

Professjonist akkreditat tas-saħħa mentali se jipprovdi taħriġ dwar l-evalwazzjoni u l-immaniġġjar tar-riskju ta' suwiċidju lill-professjonisti kollha tas-saħħa mentali għall-inpatients tal-NMHS.

Implimentazzjoni minn
NMHS

Miżura
% ta' professjonisti tas-saħħa mentali tal-inpatients tan-NMHS imħarrġa

Valur fil-Mira
100%

Implimentazzjoni ta' analiżi tal-ħtiġijiet ta' taħriġ għall-professjonisti tal-kura tas-saħħa li spiss jaħdmu ma' persuni fi kriżi suwiċidali, eż., l-istaff tal-Ambulanzi u tal-A&E.

Implimentazzjoni minn
Kumitat tal-NSPS

Miżura
Ħtiġijiet ta' taħriġ identifikati;
Għadd ta' laqgħat mal-HCPs

Valur fil-Mira
2 fis-sena

L-identifikazzjoni tal-gwardjani ewlenin li kieku jibbenefikaw minn taħriġ dwar l-evalwazzjoni u l-immaniġġjar tar-riskju ta' suwiċidju.

Implimentazzjoni minn
Kumitat tal-NSPS, Kumitat b'Bosta Partijiet Ikkonċernati

Miżura
Għadd ta' gwardjani identifikati;
Għadd ta' laqgħat mal-gwardjani

Valur fil-Mira
2 fis-sena

Għoti lill-gwardjani identifikati ta' dan it-taħriġ.

Implimentazzjoni minn
NMHS, Kumitat tal-NSPS

Miżura
% ta' gwardjani li jlestu t-taħriġ b'suċċess

Valur fil-Mira
80%

L-appoġġ lill-gwardjani fl-istabbiliment ta' protokolli fuq il-post tax-xogħol/fl-iskejjel biex jiġi mminimizzat ir-riskju ta' suwiċidju u biex jipprovdu appoġġ f'waqtu lil persuni f'riskju u persuni oħra li jistgħu jiġu affettwati.

Implimentazzjoni minn
NMHS, Kumitat tal-NSPS

Miżura
Numru ta' protokolli stabbiliti

Valur fil-Mira
1 fis-sena

Il-prijoritizzazzjoni tad-dritt tal-pazjenti għall-privatezza u d-dinjità matul l-evalwazzjoni psikjatrika fid-Dipartiment tal-A&E fl-Isptar Mater Dei billi tiġi żgurata żona privata għall-evalwazzjoni tas-saħħa mentali.

Implimentazzjoni minn
Maniġment tal-Isptar Mater Dei

Miżura
Il-kisba ta' żona privata

Valur fil-Mira
Kif meħtieġ

Tiġi inawgurata taqsima ġdida tas-saħħa mentali akuta fil-madwar tal-Isptar Mater Dei biex jipprovdi kura tas-saħħa mentali akuta f'ambjent destigmatizzat, dinjituż, u terapewtiku.

Implimentazzjoni minn
MHA

Miżura
Il-faċilità tinbena u tiġi inawgurata

Valur fil-Mira
1

Li gradwalment jiżdied il-komplement tal-professjonisti tal-kura tas-saħħa biex jgħinu lill-pazjenti fi kriżi tas-saħħa mentali

Implimentazzjoni minn
NMHS, NSPS Committee

Miżura
L-għadd ta' interventi mit-tim tas-CRHT.

L-implimentazzjoni tal-protokoll ta' tranżizzjoni mis-servizzi tas-saħħa mentali bħala inpatient għal dawk fil-komunità li jipproponi livelli ggradati ta' appoġġ skont il-ħtiġijiet uniċi tal-pazjenti, biex tiġi żgurata tranżizzjoni bla xkiel tal-kura.

Implimentazzjoni minn
NMHS

Miżura
L-għadd ta' pazjenti megħjuna. L-għadd ta' każijiet ta' dħul psikjatriku mill-ġdid fi żmien xahrejn mit-tranżizzjoni għas-servizzi tas-saħħa mentali fil-komunità.

Valur fil-Mira
Rata ta' dħul mill-ġdid ta' <50%

L-istabbiliment ta' perkors ta' riferiment bla xkiel għas-servizzi ta' intervent wara sitwazzjoni biex jiġi żgurat l-għoti ta' appoġġ psikoloġiku għall-individwi li jkunu tilfu lil xi ħadd u/jew li jkunu ntlaqtu minn suwiċidju.

Implimentazzjoni minn
NMHS, Kumitat b'Bosta Partijiet Ikkonċernati

Miżura
Servizzi ta' intervent wara sitwazzjoni għaddejjin

Valur fil-Mira
1

Restrizzjoni tal-Mezzi ta' Suwiċidju

It-tqegħid ta' posters b'messaġġi pożittivi u ta' tama fil-hotspots, bil-għan li dawk li jikkontemplaw is-suwiċidju jerġgħu jikkunsidraw l-azzjonijiet tagħhom.

Implimentazzjoni minn
Kumitat b'Bosta Partijiet Ikkonċernati

Miżura
It-tqegħid ta' posters u infografiċi

It-tqegħid ta' kabini tat-telefown f'hotspots tas-suwiċidju li għandhom aċċess dirett għall-112.

Implimentazzjoni minn
Kumitat b'Bosta Partijiet Ikkonċernati, L-Aġenzija Maltija għat-Teknoloġija tal-Informazzjoni, Il-Ministeru għat-Trasport, l-Infrastruttura u x-Xogħlijiet Pubbliċi

Miżura
It-tqegħid ta' kabini tat-telefown

Il-bini ta' ċnut preventivi u/jew ostakli f'aktar hotspots tas-suwiċidju.

Implimentazzjoni minn
Kumitat b'Bosta Partijiet Ikkonċernati, Il-Ministeru għat-Trasport, l-Infrastruttura u x-Xogħlijiet Pubbliċi

Miżura
Il-bini ta' ċnut preventivi u/jew ostakli

Pattulji regolari tal-pulizija fil-hotspots tas-suwiċidju.

Implimentazzjoni minn
Il-Korp tal-Pulizija ta' Malta

Miżura
L-għadd ta' pattulji tal-pulizija; L-għadd ta' interventi tal-pulizija fil-hotspots tas-suwiċidju

Kuxjenza u Għarfien

L-iżvilupp ta' protokoll biex jiġu mwissija d-djar tal-midja li ma jsegwux il-linji gwida maqsuma dwar ir-rappurtar ta' mġiba suwiċidali sabiex in-narrattiva tagħhom tkun tista' tiġi riveduta.

Implimentazzjoni minn
Kumitat b'Bosta Partijiet Ikkonċernati

Miżura
Protokoll stabbilit; L-għadd ta' laqgħat/komunikazzjonijiet mal-midja

Valur fil-Mira
1

Il-ħidma mad-Dipartiment tal-Edukazzjoni biex jiġi inkorporat formalment it-taħriġ tar-reżiljenza fil-kurrikulu tal-iskola tul il-perjodu kollu tal-edukazzjoni obbligatorja.

Implimentazzjoni minn
Kumitat tal-NSPS, Il-Ministeru għall-Edukazzjoni

Miżura
Taħriġ fir-reżiljenza inkorporat formalment fil-kurrikulu akkademiku; L-għadd ta' laqgħat/komunikazzjonijiet mad-dipartiment tal-edukazzjoni

Valur fil-Mira
1

It-titjib tal-infrastruttura diġitali użata biex tenfasizza l-passi li għandhom jittieħdu matul kriżi tas-saħħa mentali, is-servizzi tas-saħħa mentali disponibbli, l-għodod biex tgħin lilek innifsek, u l-programmi ta' reżiljenza.

Implimentazzjoni minn
NMHS, L-Aġenzija Maltija
għat-Teknoloġija tal-Informazzjoni

Miżura
Aġġornament tal-infrastruttura diġitali

Valur fil-Mira
1

Prevenzjoni u Attivitajiet ta' Promozzjoni tas-Saħħa.

Offerta ta' taħriġ intern dwar l-ippjanar tas-sikurezza għal servizzi tas-saħħa mentali akuta fin-NMHS.

Implimentazzjoni minn
NMHS

Miżura
% tal-professjonisti tas-saħħa mentali
li lestew it-taħriġ b'suċċess

Valur fil-Mira
80%

Formalizzar u approvazzjoni tad-dokument tal-pjan tas-sikurezza li għandu jintuża fin-NMHS.

Implimentazzjoni minn
NMHS

Miżura
Approvazzjoni tal-pjan tas-sikurezza

Valur fil-Mira
1

Tkomplija tal-promozzjoni tas-saħħa mentali u t-taħriġ tar-reżiljenza biex jiġi evitat is-suwiċidju.

Implimentazzjoni minn
Kumitat tal-NSP, HPDP

Miżura
L-għadd ta' kollaborazzjonijiet mad-Direttorat tal-HPDP.

Servizzi ta' aċċessibbiltà immedjata fi żminijiet ta' kriżi.

Implimentazzjoni minn
NMHS, Kumitat tal-NSPS

Miżura
Servizz wiċċ imb wiċċ 24 siegħa kuljum

Assigurazzjoni tal-Kwalità u Espertezza

Titjib tal-prattiki tal-ġbir tad-data relatati ma' disturbi mentali, korriment lilek innifsek, u mġiba suwiċidali.

Implimentazzjoni minn
NMHS

Miżura
Data mtejba

L-abbozzar ta' rapport annwali qasir dwar il-mortalità mis-suwiċidju flimkien mad-Direttorat għall-Informazzjoni u Riċerka dwar is-Saħħa (DHIR).

Implimentazzjoni minn
NMHS, DHIR

Miżura
Rapport annwali

Valur fil-Mira
1